

EUROPEES EN INTERNATIONAAL JEUGDBELEID

Een wegwijzer bij systemen, actoren en hun beleid voor jeugd(werk)

Jan Vanhee

Vlaamse Overheid, Departement CJM – Afdeling Jeugd/Attaché
jeugdzaken bij de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse
regering bij de EU

Koen Lambert

Directeur JINT

Prof. dr. Guy Redig

VUB – Psychologie & Educatiewetenschappen/Agogiek

JANUARI 2017

We komen misschien van verschillende schepen, maar nu bevinden we ons in dezelfde boot.
Martin Luther King

Iedere vorm van vreedzame samenwerking tussen mensen is op de eerste plaats gebaseerd op wederzijds vertrouwen en pas op de tweede plaats op instituties als gerechtshoven en politie.
Albert Einstein

EUROPEES EN INTERNATIONAAL JEUGDBELEID

Een wegwijzer bij systemen, actoren en hun beleid voor jeugd(werk)

Jan Vanhee – Vlaamse Overheid, Departement CJM – Afdeling Jeugd/Attaché jeugdzaken bij de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse regering bij de EU
Koen Lambert – directeur JINT
Prof. dr. Guy Redig – VUB – Psychologie & Educatiewetenschappen/Agogiek
Januari 2017

2

INHOUD

Voorwoord	7
VOORAF	9
1.1. Waarom deze tekst?.....	9
1.2. Aanpak.....	9
1.3. Wat beoogt deze tekst niet?	10
1.4. Dank.....	10
2. Terug in de tijd: het belang van de geschiedenis	12
2.1. Het belang van de natiestaat	12
2.2. Bewegen over de landsgrenzen. Gewoon en buitengewoon	12
2.3. Wat is een land?	13
2.4. De verschuivingen in soevereiniteit	13
2.4.1. De absolute soevereiniteit	13
2.4.2. Het afstaan van soevereiniteit	14
2.5. Overheden in een internationale context.....	15
3. Jeugd en jeugdwerk.....	17
3.1. Wat is jeugdbeleid.....	17
3.2. Wat is jeugdwerk?	18
3.2.1. Een moeilijke definitie	18
3.2.2. Jeugdwerkbeleid in het jeugdbeleid.....	18
3.2.3. Teksten in een Europese context	19
3.2.4. Uiterst belangrijk: de EU-resolutie over jeugdwerk (2010).....	19
4. Wat is internationaal in België	22
4.1. De Belgische natiestaat ontmanteld?	22
4.2. Een Belgische casus	23
4.3. Hoe verder?	24
4.3.1. Een ontmantelde natiestaat, gelaagde overheden	24
4.3.2. Welke overheden zijn internationaal actief en op welke manier?	24
4.3.3. De Vlaamse overheid.....	25
4.3.4. De federale staat: België	26
4.3.5. De Europese Unie (EU)	26
4.3.6. Andere internationale structuren	26
4.3. Even apart: de gemeentebesturen.....	27
4.4. En wat met particuliere (niet overheids-) actoren?	27
5. Het internationaal beleid van de Vlaamse overheid	30
5.1. Basisprincipes	30
5.2. Bilateraal internationaal beleid van de Vlaamse overheid	30
5.2.1. Het formaliseren van internationale contacten	30

5.2.2.	Internationale verdragen	31
5.2.3.	Memoranda of understanding (MoU), intentieverklaringen	31
5.2.4.	Vaste gemengde commissie & samenwerkingsprogramma	32
5.2.5.	Hoe komt men tot internationale contacten	32
5.3.	Multilaterale internationale samenwerking van de Vlaamse overheid	33
5.3.1.	Complexer	33
5.3.2.	Intra-federale coördinatie	34
5.3.3.	Welke autonomie van de Vlaamse overheid binnen het multilaterale?.....	34
5.4.	De Vlaamse overheid en de EU: een geval apart	34
5.5.	Ondersteunende initiatieven van de Vlaamse overheid.....	35
5.5.1.	Een overzicht	35
5.5.2.	EPOS	35
5.5.3.	Europa voor de Burger – Vlaams Contactpunt.....	36
5.5.4.	Creatief Europa – Desk Vlaanderen.....	37
5.5.5.	Afdeling ESF – Europees Sociaal Fonds	37
5.5.6.	VLEVA: Vlaams-Europees VerbindingsAgentschap (uw brug naar Europa)	38
5.5.7.	KCS: Kenniscentrum Sociaal Europa.....	39
6.	De internationale component in/van het Vlaamse jeugd(werk)beleid.....	41
6.1.	Wie en waar?.....	41
6.2.	Soorten beleid en soorten instrumenten.....	41
6.2.1.	Ruimte binnen het decreet	41
6.2.2.	Specifieke programma's en projecten.....	41
6.2.3.	JINT	42
7.	De Europese Unie	45
7.1.	Een spannend en (niet) voorspeld verhaal.....	45
7.2.	Een veelhoeksverhouding	46
7.3.	Politiek-administratieve structuur van de EU	47
7.3.1.	De vier politieke instellingen: een overzicht	47
7.3.2.	Het Europees Parlement in kort bestek	47
7.3.3.	De Europese Raad	48
7.3.4.	De Raad van de Europese Unie	48
7.3.5.	De Europese Commissie	50
7.4.	De EU-administratie: de directoraten-generaal (DG's)	51
7.5.	Andere structuren en organen	52
7.6.	Hoe bestuurt de EU?	52
7.6.1.	Maatregelen & initiatieven	52
7.6.2.	Rechtshandelingen: soorten maatregelen van de EU	53
7.6.3.	EU-budget.....	54

7.7.	Het Vlaamse en federale beleid t.a.v. de Europese Unie.....	55
7.7.1.	Overzicht en relevantie	55
7.7.2.	De federale spelers.....	55
7.7.3.	De Vlaamse spelers.....	56
8.	Het jeugd(werk)beleid van de EU.....	59
8.1.	De wettelijke basis.....	59
8.2.	Jeugdzaken in de EU.....	59
8.2.1.	De rechtsgrond (artikel 165.2 VWEU)	59
8.2.2.	Jeugd beleidsontwikkeling in de EU	60
8.2.3.	Het WITBOEK JEUGD	61
8.2.4.	EU Jeugdstrategie 2010-2018.....	62
8.2.5.	Het Erasmus+ programma.....	63
8.2.6.	Hoofdstuk Jeugd (Youth in action) in het Erasmus+ programma.....	64
8.2.7.	Beleidsinitiatieven en -instrumenten van de EU voor jeugd beleid.....	65
8.3.	Andere spelers.....	70
8.3.1.	Jeugdraden in België.....	70
8.3.2.	Europees Jeugdforum.....	70
9.	De Raad van Europa (RVE).....	72
9.1.	Wat is de Raad van Europa?	72
9.2.	Welk jeugd beleid?	72
9.2.1.	Spelers	72
9.2.2.	Instrumenten voor het jeugd beleid van de Raad van Europa	73
10.	Andere niveaus en systemen	78
10.1.	Het jeugd beleid van de Verenigde Naties (VN of vroeger UNO)	78
10.1.1.	Wat zijn de VN?	78
10.1.2.	Het WPAY voor de jeugd	78
10.1.3.	UNICEF	79
10.1.4.	Unesco	79
10.1.5.	VN & Kinderrechten	80
10.1.6.	De World Health Organization - WHO.....	80
10.1.7.	De Wereldbank.....	80
10.1.8.	ILO (Internationale Arbeidsorganisatie)	80
10.2.	De OESO.....	81
Bijlagen	83
	Bijlage 1: De tekst van de EU-resolutie over het jeugdwerk (2010).....	83
	Bijlage 2: Afkortingen & begrippen	85
	Bijlage 3: De totstandkoming van de Europese wetgeving: procedure	94

Bijlage 4: Natiestaten, nationalisme & de geschiedenis	98
Terugblik	98
Volksnationalisme als decentrale tegenbeweging	98
De EU als centraliserende overheid	99
Bijlage 5: De zeven instellingen van de EU.....	101
Bijlage 6: Beleidsoutput van de EU inzake jeugdbeleid	102
Bijlage 7: Weetjes die de voetafdruk van Europa in Brussel meten	103

VOORWOORD

“De grenzen van mijn taal zijn de grenzen van mijn wereld” ...

zo sprak de Oostenrijkse filosoof Ludwig Wittgenstein. Kinderen die opgroeien in een meertalige omgeving, hebben betere communicatieve vaardigheden dan kinderen die maar één taal om zich heen horen. Dat komt doordat ze zich beter in de ander kunnen verplaatsen.

Als minister van Jeugd ben ik doordrongen van het belang en het nut van jeugdverenigingen en het jeugdwerk, voor de samenleving en voor de kinderen en jongeren zelf. Ze voelen zich sterker betrokken bij hun buurt, staan meer open voor andere meningen en hebben meer vertrouwen in anderen. Samenwerking, participatie en diversiteit zijn speerpunten van mijn beleid om deze rijkdom te koesteren.

Ik zet in op een goede samenwerking binnen België met de Frans- en Duitstalige Gemeenschap en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad (GGC) op het vlak van Europees en internationaal jeugdbeleid. Met de oprichting van het No Hate Speech platform in Vlaanderen wil ik online en offline haatspraak en haat zaaien door kinderen en jongeren terugdringen. Met de oprichting van dit platform stappen we met Vlaanderen mee in deze Europese jongerencampagne.

De wereld ontdekken, andere culturen en talen ervaren is mogelijk via het Erasmus+ programma van de Europese Unie. “Internationaal leren” is niet alleen een zaak van de onderwijswereld maar ook van de jeugdsector. Ik wil het belang en de waarde van buitenschoolse internationale (leer)ervaringen van jongeren en jeugdwerkers benadrukken en promoten. In Vlaanderen kunnen jeugdwerkers en jeugdorganisaties via JINT vzw steun vragen voor internationale ontmoeting en uitwisseling in de vrije tijd.

Diversiteit in onze buurt, gemeente en regio verrijken ons en brengen nieuwe uitdagingen mee. Door het organiseren van een Burgerkabinet, een ronde tafel en een beleidsleernetwerk wil ik diversiteit zichtbaar maken in het jeugdwerk. Langs de ene kant door kinderen en jongeren die minder bereikt worden bij het reguliere aanbod binnen het jeugdwerk, op een ander manier te benaderen. En langs de andere kant wil ik ook jeugdverenigingen stimuleren om de stap te zetten naar kinderen en jongeren die zij over het algemeen niet bereiken.

Deze publicatie “Europees en Internationaal Jeugd(werk)” is een wegwijzer bij systemen, actoren en hun beleid voor jeugd(werk). Het beleid wordt gelinkt aan overheden, met een focus op het beschrijven van wie er allemaal actief is, op de verschillende niveaus. De tekst geeft duiding aan de rol en de mogelijkheden van particuliere spelers zoals verenigingen, instellingen, etc. en geeft aan hoe zij kunnen inspelen op dit beleid en waar dit mogelijkheden biedt (subsidies, vorming en begeleiding, samenwerking, ...). De tekst, met bijhorende schema's, betracht inzicht te verschaffen in de soms complexe werkelijkheid.

Ik wens u alvast veel leesgenot!

*Sven Gatz,
Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel*

1

HOOFDSTUK

VOORAF

1.1. WAAROM DEZE TEKST?

Deze tekst wil een toegang bieden tot de wondere, vaak onbekende, soms erg complexe maar uiterst boeiende wereld van het Europees en internationaal jeugdbeleid. Daarbij ligt de klemtoon op beleid en dus niet zozeer op de praktijk van het zeer bezige veldwerk. Beleid wordt meteen gelinkt aan de overheden, met een focus op (1) het beschrijven van wie er allemaal actief is (de actoren), op verschillende niveaus en (2) expliciet inzoomt op de spelers, hun netwerken en instrumenten voor het internationaal jeugdbeleid. Daarbij wil de tekst ook een duiding geven aan de rol en mogelijkheden van particuliere spelers (verenigingen, instellingen...). Hoe kunnen zij op dit beleid inspelen, waar liggen er mogelijkheden (subsidies, vorming en begeleiding, samenwerking, seminaries, cursussen, ...).

Er staan met deze tekst twee doelstellingen (en doelgroepen) centraal.

Ten eerste wordt hopelijk een duidelijke en relevante blikopener geboden. Deze tekst betracht een referentiekader om een aantal aspecten van “het” internationale accuraat en correct terug te vinden. Definities, schema's en bijhorende tekst willen inzicht geven en de soms complexe werkelijkheid vertellen en duiden.

Daarnaast wil deze bijdrage ook een hulpmiddel bij de kadervorming in het jeugdwerk bieden, zeker als het gaat over voortgezette vorming (bv. instructeur) en bij het onthaal van nieuwe medewerkers, bestuurders enz.

Wellicht en hopelijk kunnen ook studenten die zich op het internationale niveau bewegen (stages, eindwerken...) hier iets mee aanvangen. Daarbij zullen heel wat onderdelen die niet strikt jeugd gerelateerde zijn ook in andere sectoren bruikbaar zijn.

1.2. AANPAK

Deze tekst betracht een moeilijke combinatie van uitersten: analyse en duiding van structuren, historische verklaringen, bespreking van systemen, verkenning van specifieke instrumenten...

De inhoud is daarom niet klassiek lineair (met een begin en einde) opgevat, wel in tegendeel. De lezer vindt een stoet aan soms erg ongelijke onderdelen. Deze volgen elkaar niet altijd op, ze kunnen grondig verschillen van “niveau”, soms heel algemeen, soms erg gedetailleerd.

Kortom, het is veel meer een bloemlezing (anthologie) dan een sluitend verhaal. Daarbij werd geen uitputtende volledigheid betracht, her en der botst een (wellicht uitzonderlijk) exhaustief lezer wellicht op een herhaling. Dit is wellicht moeilijk mogelijk en de werkelijkheid verandert ook doorlopend. Juist daarom is een regelmatige updating sterk noodzakelijk.

Het is eveneens belangrijk dat lezers en gebruikers van deze teksten hierop feedback geven, zowel inhoudelijk, naar stijl als bruikbaarheid.

In deze tekst staan tal van schema's. Die hebben de bedoeling (en de hoop) om te verduidelijken. Ze zijn eveneens beschikbaar als ppt en mogen naar hartenlust – met bronvermelding – worden gebruikt.

Bij de voorbereiding van deze tekst werd even gedacht aan het systematisch invoegen van voorbeelden. Dit is niet gebeurd, omdat de voorbeelden steeds zo uitzonderlijk bleken – en dan valt de voorbeeldfunctie uiteraard weg. Waar mogelijk verwijst de tekst naar een specifieke praktijk.

1.3. WAT BEOOGT DEZE TEKST NIET?

Deze tekst zoomt niet in op de twijfels, kritieken en soms hoogoplopende discussies die ook bij het internationale horen. Het moge duidelijk zijn dat wat in de volgende pagina's wordt beschreven niet waardevrij is. De pretentie van deze tekst beperkt zich echter tot beschrijvingen en soms erg beperkte duidingen, steeds met het oogmerk om te verklaren. Juist daarom worden discussies over deze structuren, programma's enz. niet systematisch belicht of verklaard... zeker niet omdat deze niet belangrijk of relevant zouden zijn. Wel om in de mate van het mogelijke de bestaande toestand niet te vertroebelen met standpunten of normatieve analyses.

Deze tekst wil echter graag een voedingsbodem zijn voor vragen, twijfels en discussies. Misschien kan een goed begrip van een bestaande toestand daartoe bijdragen...

1.4. DANK

Deze tekst kende een lange incubatietijd, het duurde vele maanden alvorens een wat leesbare en handelbare versie ontstond. Dit heeft vooral te maken met de grote complexiteit van "het" internationale en ook met een zoektocht naar een gepaste vorm om deze gegevens te ordenen en voor te stellen.

Bij deze tocht vonden we gelukkig nogal wat mensen¹ die enthousiast door deze taaie materie willen banjeren en met heel veel goede suggesties, verbeteringen en aanvullingen het eindproduct verrijkten.

Jan Vanhee
Koen Lambert
Guy Redig

10

¹ Met dank aan het Departement Buitenlandse Zaken (Koen Jongbloet, Stijn Van Wesenmael en Delphine Delouvroy), Simon Callewaert, Eva Hambach (Vlaamse Steunpunt Vrijwilligerswerk), Armand Meys (Team JUGEND – Internationales Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft), prof. Dr. Hendrik Vos (UGent), Tony Geudens (Jint), Gaëtan Poelman (directeur Internationaal Beleid Departement CJM) en Katrien Thienpont (Departement CJM - Attaché Cultuur, Media, Audio en Telecom), Van Damme Anke en Tack Fauve (VUB-master agogiek 2016-2017)

2

HOOFDSTUK

TERUG IN DE TIJD: HET BELANG
VAN DE GESCHIEDENIS

2. TERUG IN DE TIJD: HET BELANG VAN DE GESCHIEDENIS

2.1. HET BELANG VAN DE NATIESTAAT

Deze tekst besteedt veel aandacht aan wat de overheden doen op het vlak van Europees en internationaal jeugdbeleid.

Dit verhaal is sterk historisch bepaald. De voorbije eeuwen kreeg Europa het beeld van een lappendeken van zogenaamde natiestaten. België is daarvoor een schoolvoorbeeld. Vanaf de onafhankelijkheid tot diep in de 20ste eeuw bleef het Belgische beleidsniveau (nu federaal genoemd) alles bepalend. De provincies en gemeenten waren niet veel meer als waterdragers voor de Belgische overheid.

De almacht van dit centrale niveau (naar het model van Napoleon) verdween aan een hoge snelheid op het einde van de 20ste eeuw. Op supranationaal niveau evolueerde Europa naar een invloedrijke en veel bepalende Europese Unie – een overheid in de strikte zin van het woord. Tegelijkertijd werden er steeds meer bevoegdheden gedecentraliseerd. De Belgische staatshervormingen (nog altijd in proces) creëerden gemeenschappen en gewesten. Ook de lokale besturen kwamen veel uitdrukkelijker in beeld, waarbij recent de provinciebesturen grotendeels werden gekortwiek.

Dit verhaal is belangrijk, omdat de internationale context nog steeds en in grote mate gebaseerd is op het model van de natiestaat (de lidstaat). Zeker voor de Europese Unie blijft het Belgische niveau het belangrijkste voor quasi alle structuren en processen. Dit zorgt voor complexiteit, zeker in een land als België waar de gemeenschappen en gewesten bevoegdheden dragen die niet meer op het federale (dus natiestaat-) niveau aanwezig zijn. Dit geldt bv. voor onderwijs, cultuur- en in grote mate ook voor het jeugdbeleid.

2.2. BEWEGEN OVER DE LANDSGREZEN. GEWOON EN BUITENGEWOON

Internationaal betekent – heel eenvoudig – dat men iets onderneemt (beleid, een project, een uitwisseling, ...) dat de eigen landsgrenzen overschrijdt. Dit kan uiteraard heel veel vormen aannemen, zowel naar het buitenland gaan als ontvangsten in het binnenland, afspraken en systemen daaromtrent ontwikkelen en zoveel meer.

Het internationale klinkt heel gewoontjes, het hoort bij de praktijk van zowat iedereen, al vele eeuwen. De intensiteit ervan nam echter toe. Niet alleen de economie, toerisme, studeren, werken enz., in zowat alle beleidsterreinen – zeker ook cultuur en jeugd – vond en vindt het een belangrijke en aparte plaats.

Het overschrijden van landsgrenzen blijft echter een speciaal gegeven. Ook al kunnen we als EU-burgers heel gemakkelijk binnen de EU-ruimte (zeker binnen de Schengenlanden) bewegen, wereldbreed blijven landsgrenzen meestal echte barrières die niet zomaar te doorbreken zijn. Paspoorten, visa en alles wat zich daaromtrent legaal en illegaal ontwikkelt, blijven hot items².

Hierbij blijft natuurlijk de cruciale vraag: wat is een land... en wat zijn landsgrenzen?

² Met de tragiek die hierbij hoort, bv. de oversteek vanuit Noord-Afrika, de verdrukking van de Palestijnen, de niet afnemende stroom van illegale immigranten, de onuitputtelijke ellende van de miljoenen vluchtelingen...

2.3. WAT IS EEN LAND?

Internationaal betekent letterlijk *tussen de naties*. Een “natie” is een historische³ maar ook actuele staatkundige term? Het is een door landsgrenzen afgebakend territorium, door andere landen zo erkend en aanvaard. Als dit niet het geval is⁴, geeft dit aanleiding tot conflicten. Die komen wereldwijd nog veel voor, met meer dan voldoende actuele voorbeelden. Landsgrenzen liggen soms al eeuwenlang vast, maar kunnen steeds opnieuw aanleiding geven tot spanningen (cf. Schotland versus Groot-Brittannië, Catalonië versus Spanje en ook Vlaanderen versus België).

Een land of natie is historisch maar soms ook actueel een dynamisch gegeven. Diverse vormen van nationalisme (zich sterk identificeren met een bepaalde natie – echt of gewenst) kunnen met elkaar botsen. Een staatsnationalisme (gebaseerd op de natievorming in de 19de eeuw) biedt soms een afwijkend concept dan dat van een volksnationalisme (eerder gebaseerd op een culturele identiteit, taal e.a.).

In sommige gevallen kan de term internationaal divers worden ingevuld. Toch bestaat er een vorm van wereldorde waarin de meeste landen wederzijds als land worden erkend. Ze vinden elkaar binnen de Verenigde Naties. Soms worden daar nieuwe landen erkend (bv. na het uiteenvallen van het vroegere Joegoslavië), soms blijven er conflicten woekeren. Op enkele uitzondering na verliepen deze conflicten, althans in de Europese Unie, vreedzaam. Ze spelen zich af in een politieke en sociaaleconomische dimensie.

2.4. DE VERSCHUIVINGEN IN SOEVEREINITEIT

2.4.1. De absolute soevereiniteit

De ontwikkeling van de natiestaat ging gepaard met de bepaling van een volledige soevereiniteit. Dit betekende dat de natiestaat zichzelf een totale autonomie toe-eigende. Autonomie betekent letterlijk de almacht en privilege om voor zichzelf wetten te maken. Met andere woorden: er is geen macht boven (of onder) het niveau van de natiestaat (zie verder voor meer informatie).

Vanaf het tweede deel van de 20ste eeuw werd aan een hoog ritme de soevereiniteit van de natiestaat afgebroken. Dit gebeurde zowel naar een hoger niveau (de Europese Unie) als – vooral in België – naar beneden met vooral de gemeenschappen/gewesten en in toenemende mate ook de gemeentebesturen.

Soevereiniteit (op basis van Wikipedia): het recht van een bestuursorgaan om het hoogste gezag uit te oefenen zonder dat verantwoording is verschuldigd aan een ander orgaan.

In moderne staten is al het recht doorgaans terug te voeren op de grondwet of constitutie.

In het internationaal recht is soevereiniteit een belangrijk concept, omdat het gaat om het respect voor elkaars grenzen en het recht om gezag uit te oefenen binnen de grenzen van een nationale staat, het zelfbeschikkingsrecht. Dit betekent dat een andere staat niet het recht heeft zich te bemoeien met de binnenlandse aangelegenheden en zich onthoudt van agressie tegen de soevereine staat. Soevereiniteit betekent ook dat een geen enkel gezag over een andere soevereine staat uit kan oefenen

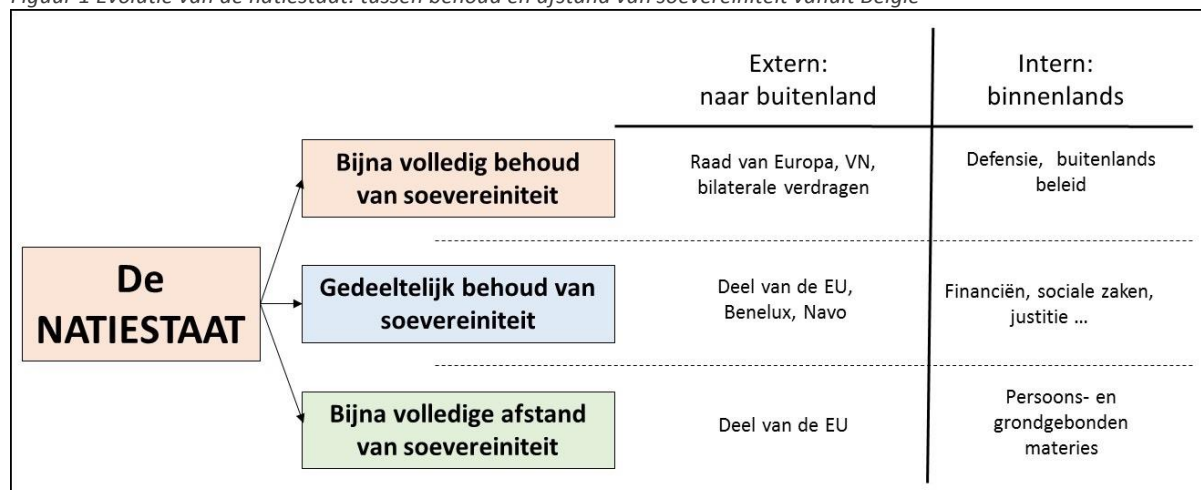
³ Zie hiervoor een meer duidende tekst in bijlage 5

⁴ Dit is bv. het geval bij Noord-Cyprus: noemt zichzelf een land maar wordt door bijna niemand aldus erkend

2.4.2. Het afstaan van soevereiniteit

In één van de volgende delen wordt hierover meer informatie gegeven. Centraal in deze ontwikkelingen staat de mate waarin de natiestaat zijn soevereiniteit afstaat. Zo'n proces kan verschillende vormen aannemen. Men kan en mag deze afstand van de soevereiniteit nooit als absoluut of helemaal beschouwen. De natiestaat zal altijd een deeltje van zijn autonomie bewaren. Er zijn theoretisch drie vormen te onderscheiden.

Figuur 1 Evolutie van de natiestaat: tussen behoud en afstand van soevereiniteit vanuit België

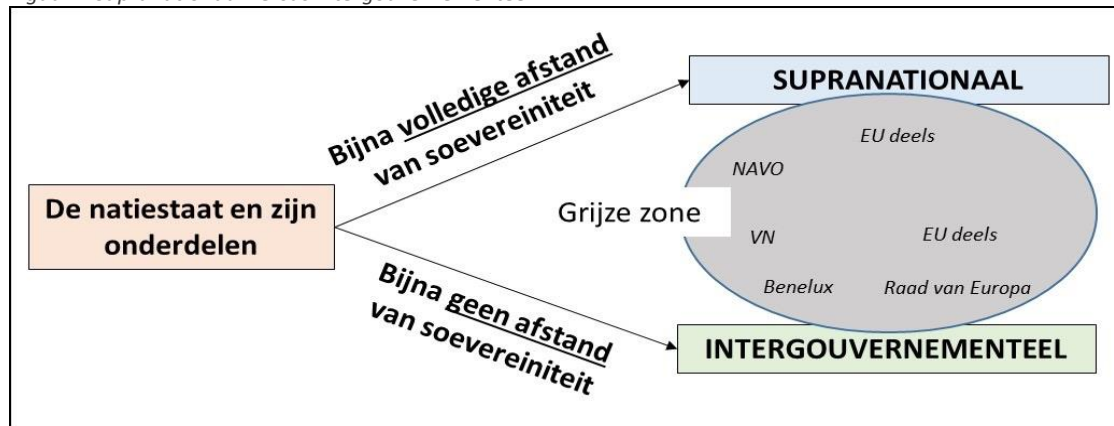

Deze verschillende vormen tussen behoud en afstand van soevereiniteit zijn erg ingewikkeld. Enkele voorbeelden:

- De natiestaat in verhouding tot de Europese Unie:
 - Voor sommige bevoegdheden is er een bijna volledige afdracht van de soevereiniteit. Dit betekent dat de EU helemaal autonoom beslissingen kan nemen die automatisch bindend zijn voor de lidstaten. In deze verhouding is de EU bijna een supranationale overheid. De bevoegdheden daarvan zitten gevat in alles wat met de organisatie van de Europese markt te maken heeft, in overtreffende mate voor de landen die de euro hebben ingevoerd;
 - Voor andere bevoegdheden geldt een gedeeltelijke of voorwaardelijke overdracht van soevereiniteit. De beslissingen van de EU moeten (dit is een verplichting) door de nationale parlementen (of deelparlementen) worden bekrachtigd en/of omgezet worden in wetten (nationaal) of decreten (voor gemeenschappen en gewesten⁵);
 - In sommige gevallen, bv. buitenlands beleid, treedt de verplichting tot "overname" door de lidstaten enkel indien er een unanimiteit heerst. In deze gevallen behouden de lidstaten dus hun volledige soevereiniteit;
 - Voor nog andere bevoegdheden is er nauwelijks of geen afdracht, wel een overleg. Via de open coördinatiemethode gaan de lidstaten naar een consensus werken. Ze formuleren nog wel gezamenlijke doelstellingen, maar ieder land mag ze op eigen wijze realiseren en er zijn geen sancties voorzien als de doelstellingen niet bereikt worden. Dit betekent meteen dat de besluitvorming geschiedt op het ritme van de traagste (diegene die het minst graag een gezamenlijke beslissing wil). Bevoegdheden hier zijn bv. cultuur, jeugd, sport enz.
- Dit geldt in andere mate voor andere internationale verbanden, waar er nauwelijks of heel gelimiteerd overdracht van soevereiniteit is, bv. Benelux, VN, Raad van Europa

⁵ Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werkt met ordonnanties en geen decreten. Ordonnanties zijn in tegenstelling tot decreten hiërarchisch ondergeschikt aan de federale wetten

Figuur 2 Supranationaal versus intergouvernementeel

Bovenstaande figuur illustreert de zone tussen twee uitersten:

- supranationaal, waarbij de natiestaat als lidstaat zowat alle autonomie afgeeft (voor een bepaalde bevoegdheid). Dit is gebeurd voor de EU;
- intergouvernementeel: de natiestaten behouden al hun soevereiniteit maar werken wel samen;
- daartussen zit een *grijze zone*, waarbij er gedeeltelijk (meer of minder) bevoegdheden worden afgestaan. Dit gebeurde veel meer voor de EU en de NAVO dan voor bv. de Raad van Europa.

2.5. OVERHEDEN IN EEN INTERNATIONALE CONTEXT

Omdat er op vele niveaus overheden ontstonden, werden de internationale contacten ook veel complexer. Elke overheid kan en wil internationaal actief zijn. Toch gelden hier specifieke regels.

15

In vele gevallen blijven de “oude” natiestaten hun bijzondere status behouden. Als overheden deelnemen aan **multilaterale**⁶ of **supranationale** of **intergouvernementele** contacten (zie verder, dan speelt enkel het niveau van de natiestaat een erkende rol. Ook al heeft het natiëniveau (in België benoemd als het federale niveau) geen bevoegdheid meer (bv. voor cultuur en jeugd), toch vinden de onderliggende niveaus (bijv. de gemeenschappen) voornamelijk toegang tot de multilaterale en supranationale structuren via hun natiestaat niveau. Eens een officieel multilateraal of supranationaal kader bestaat (dus goedgekeurd door het federale niveau), kan bv. de Vlaamse overheid daarbinnen enige autonomie eigen beleidsaccenten⁷ leggen.

Bij bilaterale⁸ contacten kunnen de verschillende overheden echter autonoom, dus vrij hun eigen keuzes maken. In dit geval moeten zij dus niet werken via het natiestaat (federale) niveau. Maar... overheden moeten zich steeds beperken tot de bevoegdheden die ze hebben. Zo kan de Vlaamse overheid geen bilaterale akkoorden sluiten over bv. defensie of buitenlandse politiek, want daarvoor is ze niet bevoegd⁹.

⁶ Multilateraal betekent dat meer dan twee partners, in dit geval landen, samenwerken. Zo zijn bv. de Benelux, de Raad van Europa en de VN-voorbeelden van multilaterale samenwerkingsverbanden. De Europese Unie noemen we een supranationaal samenwerkingsverband. Het verschil met multilaterale samenwerkingsverbanden is dat de EU een veel grotere autonomie heeft t.a.v. haar lidstaten en dat deze laatsten in veel gevallen vaak geen bevoegdheid meer hebben. Hierin ligt de macht volledig bij de EU. Meer informatie in verdere onderdelen van deze tekst

⁷ Bv. de Vlaamse bijdrage in de Europese campagne “All different, all equal” en ook de Franse Gemeenschap legde een eigen accent in de Europese campagne (No Hatespeech online)

⁸ Bilateraal betekent hier dat twee overheden samenwerken. Zo kunnen bv. de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest een samenwerkingsverband sluiten met andere landen of regio's. Zie verder meer details

⁹ Soms zijn bevoegdheden niet helemaal waterdicht afgegrensd en kunnen er conflicten ontstaan. Dit gebeurt weleens met economie, waar zowel de federale als de gewesten bevoegdheden hebben. Zo kunnen er bv. gemeenschappelijke handelsmissies ontstaan

3

HOOFDSTUK

JEUGD EN JEUGDWERK

3. JEUGD EN JEUGDWERK

Deze tekst staat in het teken van wat zich Europees en internationaal op het vlak van jeugdwerk en jeugd(werk)beleid internationaal ontwikkelt. Daarom even – heel kort – een situering van wat jeugdwerk(beleid) wel is.

De internationale context omsluit vooral alles wat jeugd en jeugdwerk betreft. Toch zijn de algemene stukken geldig voor zowat alle sectoren. Het zijn immers dezelfde systemen en soortgelijke actoren die hier werkzaam zijn. Zeker de “belendende” sectoren, zoals cultuur, sport enz. zullen veel gemeenschappelijke informatie vinden.

3.1. WAT IS JEUGDBELEID

Een complexe vraag... dus een complex antwoord. Het begrip jeugd wordt niet door alle landen op dezelfde wijze gebruikt¹⁰.

Er is een algemene overeenkomst dat jeugd een categorie is (een deel van de bevolking met eenzelfde eigenschap). In het geval van jeugd gaat het over jonge mensen... maar de leeftijds grenzen worden heel divers ingevuld¹¹.

Een beetje ruw geschetst kan men in de Europese context twee benaderingen vaststellen bij de definitie van *youth*:

- Er is de (dominerende) en eerder Angelsaksische benadering, waarbij *youth* wordt verengd tot wat wij jongeren noemen, dus binnen de leeftijdsgroep 15 à 25 jaar. Kinderen (en tieners) behoren hier niet tot de jeugd. Beleidsmatig betekent dit dat het jeugdbeleid eigenlijk jongerenbeleid is in het Nederlands;
- Er is een meer gallisch geïnspireerde benadering (o.a. België en aantal zuidoostelijke landen) waarin jeugd binnen bredere leeftijds grenzen wordt gesitueerd, bv. 0 tot 25 jaar. Daarvoor vormt jeugd de verzamelnaam van o.a. kinderen en tieners.

Daarnaast definieert het Internationaal Verdrag Rechten van het Kind het begrip *child* (kind) als behorend tot de leeftijdsgroep 0 tot 18 jaar. Deze benadering is veel meer juridisch geïnspireerd.

Dit heeft uiteraard gevolgen voor de context van het jeugdbeleid. Jeugdbeleid kan worden gedefinieerd als alle inspanningen van overheden expliciet (uitdrukkelijk) gericht op de categorie jeugd. Hierin past ook gedeeltelijk het onderwijsbeleid, de inspanningen voor bestrijding en behandeling van disfuncties (beperkingen, problematische ontwikkelingen allerlei, grotendeels gekaderd binnen gezondheids- en welzijnszorg), de vrijetijdsbesteding enz. In sommige culturen vormt onderwijs een sterk verbindende factor (bv. vooral in Noord- en Oost-Europese landen), waarbij bv. vrijetijdsbesteding zeer nabij is. In andere culturen (bv. Vlaanderen) staat de school zeer geïsoleerd van andere jeugdsectoren, bv. naar welzijn of vrijetijdsbesteding.

Dit alles maakt het niet eenvoudig om in een internationale context over jeugdbeleid te spreken. Toch wint de overtuiging dat jeugdbeleid mag worden beschouwd als een brede, sectoroverschrijdende benadering van jonge mensen – deels jongeren, deels alle jonge mensen – kinderen inclusief.

¹⁰ <http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/youth-work/-/history-of-youth-work>

¹¹ Defining Youth in Contemporary National Legal and Policy Frameworks across Europe: Analytical paper prepared by Bojana Perovic, EKCYC correspondent (<http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/home>)

3.2. WAT IS JEUGDWERK?

3.2.1. Een moeilijke definitie

Gelijkaardige moeilijkheden stellen zich bij een poging om jeugdwerk internationaal te definiëren. Deels houden deze verband met de verschillende beschrijvingen van wat jeugd/youth is. Zo wordt het begrip *youth work* in Angelsaksisch gedomineerde culturen enkel gebruikt voor initiatieven van/voor jongeren. In bv. Vlaanderen/België, Duitsland, Frankrijk lijkt deze term dan veeleer gericht op de ruimere categorie van jonge mensen (bv. 3 tot 25 jaar).

Daarnaast zijn er andere verschillen te duiden, die veeleer politiek en zelfs ideologisch kunnen worden verklaard.

In de internationale context, zeker de publicaties daaromtrent, overheerst de beschrijving van jeugdwerk als (1) gerelateerd aan maatschappelijke achterstelling – dus gericht op emancipatie en maatschappelijke verandering en (2) vooral begeleid door beroepskrachten = jeugdwerkers. Ook deze benadering is sterk Angelsaksisch bepaald. In deze benadering krijgt het jeugdwerk van/door vrijwilligers erg beperkte aandacht en wordt veelal beschreven als klassiek en sterk gerelateerd aan een burgerlijke en mainstream cultuur.

Deze benadering staat in schril contrast tot bv. de Vlaams/Belgische e.a. benaderingen, waar het jeugdwerk in grote mate bestaat uit vrijwilligersinitiatieven, waar jonge mensen vrijwillig de leiding nemen van jeugdverenigingen. Beroepskrachten komen heel beperkt voor in de plaatselijke context en zijn vooral actief in de ondersteunende, bovenlokale structuren van het jeugdwerk.

Verskillende variaties om het jeugdwerk te beschrijven getuigen meteen van verschillende ideologische grondstromen. Het Angelsaksische model beschouwt het jeugdwerk vooral als een instrument voor maatschappelijke remediëring, zowel voor de betrokken jongeren als voor de verandering van de politieke, sociaaleconomische structuren. Het Vlaams/Belgische model vertrekt vanuit het offensieve: het geven van kansen aan jonge mensen om zichzelf te organiseren, eigen methodes te kiezen en vooral samen een plezierige tijd te beleven: het samen jong zijn. Eventueel probleemoplossende effecten (die zijn er zeker), dus het meer defensieve discours, zijn vooral secundair (dus niet hoofdzakelijk of prioritair) aanwezig – hoewel er stemmen zijn die deze rol willen versterken. Bv. in Vlaanderen/België vormt het jeugdwerk – wettelijk bepaald – een onderdeel van het cultuurbeleid.

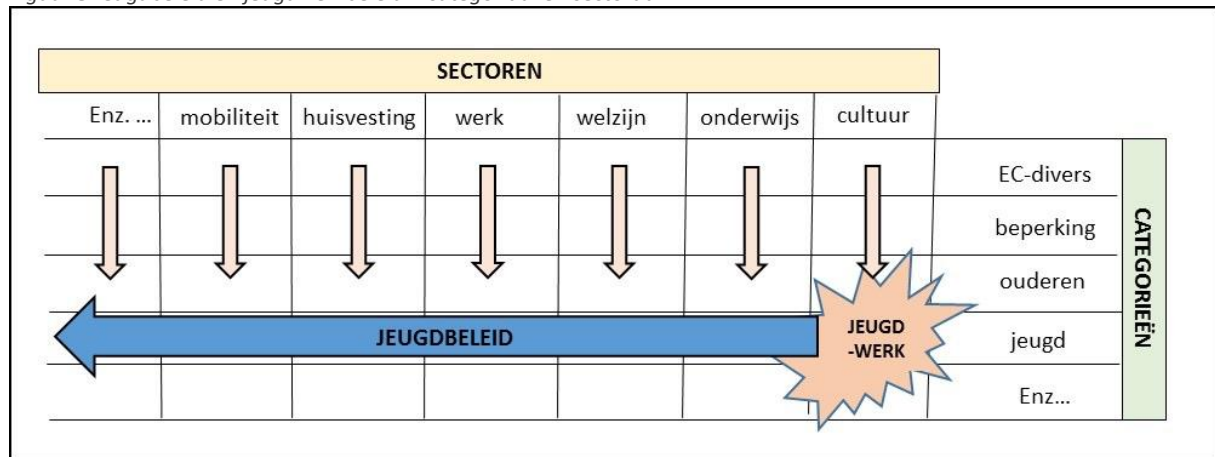
Deze onduidelijkheid maakt het erg moeilijk om in een internationale context het jeugdwerk eenduidig te beschrijven. Gewagen van een Vlaams model kan zeker, maar het is binnen een Europese en meer internationale context niet gemakkelijk (h)erkenbaar. Vooral de discussies die zich hieromtrent ontwikkelen, in een systematische en grondige reeks van publicaties, bewijzen een grote dynamiek en interessante interculturele diversiteit. Is het definiëren van jeugdwerk niet veel meer belangrijk omwille van het proces, de voortdurende toetsing en botsing van sets van argumenten en referenties... dan een wellicht ijdel verhoopte consensus over een krappe definitie?

3.2.2. Jeugdwerkbeleid in het jeugdbeleid

Jeugdwerkbeleid is dus een onderdeel van jeugdbeleid. Jeugdbeleid is beleid dat zich richt naar alle geleidingen van het leven van jonge mensen. Men noemt dit ook wel *categoriaal* beleid, waarbij een categorie een groep van mensen met eenzelfde kenmerk is – in dit geval leeftijd. Het categoriaal beleid strekt zich uit dwars doorheen alle beleidssectoren: het vormt er kruispunten of rotondes mee.

Het jeugdwerkbeleid situeert zich op het kruispunt van de sector cultuur of sociaal-cultureel werk en de categorie jeugd.

Figuur 3 Jeugdbeleid en jeugdwerkbeleid – categoriaal en sectoraal

3.2.3. Teksten in een Europese context

Toch zijn er in een Europese context conferentieteksten, verklaringen, resoluties en conclusies die een weliswaar brede maar toch herkenbare beschrijving van het jeugdwerk geven. Men kan hier gewagen van een common ground¹², dat is een gedeelde basis. Deze vindt met o.a. in

- Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018) (PB C 311, 19.12.2009, blz. 1) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=URISERV:ef0022> en het gezamenlijk verslag 2012 van de Raad en de Commissie betreffende de uitvoering van het nieuwe kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (EU-strategie voor jongeren 2010-2018) (PB C 394, 20.12.2012, blz. 5). [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52013XG0803\(01\);](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52013XG0803(01);)
- De Verklaring van de 1ste Europese Jeugdwerkconventie (2010) [http://www.eywc2015.eu/Portals/0/Documents/2010 Declaration European youth work conv ention en.pdf](http://www.eywc2015.eu/Portals/0/Documents/2010%20Declaration%20European%20youth%20work%20conv%20entio%20n%20en.pdf);
- Resolutie van de Raad en de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen over jeugdwerk op 19 november 2010 (PB2010/C 327/01) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2010:327:FULL&from=EN>;
- Conclusies van de Raad over de bijdrage van kwalitatief goed jongerenwerk tot de ontwikkeling, het welzijn en de sociale insluiting van jongeren (PB 2013/C 168/03) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2013:168:FULL&from=en>;
- De Verklaring van de 2de Europese Jeugdwerkconventie (2015) [http://www.eywc2015.eu/Portals/0/The%202nd%20European%20Youth%20Work%20Declaratio n FINAL.pdf](http://www.eywc2015.eu/Portals/0/The%202nd%20European%20Youth%20Work%20Declaratio%20n%20FINAL.pdf).

19

3.2.4. Uiterst belangrijk: de EU-resolutie over jeugdwerk (2010)

De (quasi) volledige tekst van het Europese resolutie over jeugdwerk (2010) is als bijlage toegevoegd. Deze resolutie is heel belangrijk, want ze vertolkt een consensus tussen de toenmalig 27 lidstaten en drukt dus uit waarover iedereen het eens is.

Deze resolutie bevat heel wat belangrijke elementen die o.a. het kader, de rol en opdrachten van het jeugdwerk specificeren. Vooreerst koppelt men jeugdwerk aan o.a. creëren van gelijke kansen voor o.a. onderwijs en werk, het belang van het promoten en vormen van actief burgerschap, de strijd tegen discriminaties allerlei. Het jeugdwerk, weliswaar in een heel brede definitie, kan/zal daaraan bijdragen. Het wordt beschreven als een breed scala van sociale, culturele, educatieve of politieke activiteiten. Daarbij staat vermeld *voor* en *met* jongeren. Verder koppelt men het jeugdwerk aan o.a.

¹² http://www.eywc2015.eu/Portals/0/Documents/FINDING%20COMMON%20GROUND_Final%20with%20poster.pdf

buitenschoolse en vrijetijdsbestedingsactiviteiten. Zowel professionele als vrijwilligersbegeleiding zijn daarbij belangrijk. De vorming van begeleiders is daarom zo belangrijk.

4

HOOFDSTUK

WAT IS INTERNATIONAAL
IN BELGIË?

4. WAT IS INTERNATIONAAL IN BELGIË

4.1. DE BELGISCHE NATIESTAAT ONTMANTELD?

De voorbije decennia, zeker na WO II, lijken nogal wat natiestaten (België als sprekend voorbeeld) ingrijpend gewijzigd. Oorspronkelijk concentreerde alle macht zich op dit niveau: een centralistische staat. Dit was de tijd van de bijna absolute soevereiniteit van de natie. Er bestonden quasi geen andere overheden.

Figuur 4 Almachtig centralisme van de natiestaat België tot diep in de 20ste eeuw

Dit Belgische centralisme verloor zijn almacht langs twee kanten.

Enerzijds ontwikkelde de Europese Unie zich als een deels supranationale overheid, die een directe impact heeft in ons dagdagelijks leven en die haar lidstaten ter orde kan roepen¹³. De EU nam geleidelijk aan meer en meer bevoegdheden uit handen van de lidstaten (de naties). Momenteel wordt de meerderheid van al onze wetten bepaald door wat de EU hieromtrent als verplichtend beslist.

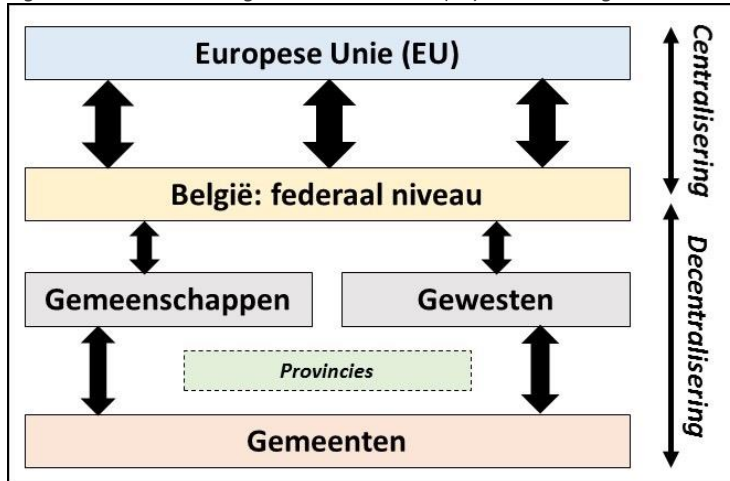
Anderzijds decentraliseerde de natiestaat aan een hoog tempo. In België volgden de staats hervormingen elkaar aan een hoog tempo op, waarbij gemeenschappen en gewesten steeds meer de macht verwierven om op alsmear meer beleidsterreinen de regels te maken. Dit proces was ingrijpend en lijkt nog niet gestabiliseerd. Dit leidde naar een Vlaamse overheid die voor vele beleidsbevoegdheden (bv. voor jeugd, cultuur en ook welzijn, onderwijs e.a.) het alleenrecht kreeg.

In deze context past ook een andere decentralisering, waarbij de gemeentebesturen ook steeds meer uitgesproken opdrachten ontvingen, weliswaar onder het toezicht en de regelingen van het Vlaamse Gewest maar met groeiende autonomie.

Natiestaat volgens Wikipedia: dat er binnen één staat slechts één natie (zeer dominant) aanwezig is en dient om een soeverein territorium te bieden aan een bepaalde natie (een culturele identiteit). Binnen deze staat leven geen of zeer weinig mensen van een andere natie, en buiten haar grenzen wonen geen of zeer weinig mensen van de eigen natie. Het bereiken van een natiestaat wordt meestal gezien als het doel van nationalisme. Het idee van natiestaten ontstond in de 19e eeuw.

¹³ We spreken van een overheid op voorwaarde dat er een rechtstreeks verkozen wetgevende macht bestaat (bv. parlement, gemeenteraad). Het Europees Parlement vertegenwoordigt sinds 1979 de burgers uit de lidstaten op Europees niveau, rechtstreeks verkozen, het enige multinationale parlement samengesteld via het universeel stemrecht Van 1958 tot 1979 benoemden de nationale regering de Europarlementsleden

Figuur 5 De ontmanteling van de natiestaat: (de)centralisering

Kortom, de 19de eeuwse natiestaat, waarvan België een prototype is/was, verloor zijn almacht omdat steeds meer bevoegdheden ofwel naar de EU ofwel naar gedecentraliseerde overheden (bv. gemeenschappen/gewesten en gemeentebesturen) werden overgedragen.

4.2. EEN BELGISCHE CASUS

België, met zijn achtereenvolgende staatshervormingen, is een bijzondere casus. Meer dan in andere gedefederaliseerde landen werden sommige bevoegdheden helemaal van het federale naar het deelstaatniveau overgedragen. Voor cultuur en jeugd (ook welzijn, onderwijs e.a.) dragen de deelstaten de volledige bevoegdheid en is er geen federaal (Belgisch) beleid meer. Het principe dat hier wordt toegepast wordt gevat onder de beschrijving in *foro*¹⁴ *interno*, in *foro externo*. Dit principe betekent dat als een bepaalde overheid (bv. gemeenschap) binnen België de bevoegdheid draagt (*foro interno*), ze deze ook internationaal (*foro externo*) mag opnemen.

Toch moeten de gemeenschappen en gewesten verplicht via het federale niveau laveren om zich op multilaterale structuren te uiten. Dit creëert een bijzondere uitdaging, want hoe kunnen de drie gemeenschappen (of gewesten) zich op een federaal niveau uiten? Voor de EU kan dit enkel door het bereiken van een consensus, waarbij achtereenvolgens, via een toerbeurtrol, één van de gemeenschappen het woordvoerderschap opneemt. Dit wordt verder in deze tekst meer concreet behandeld. Maar *foro interno*, *foro externo* geldt ook voor bilaterale akkoorden tussen de gemeenschappen en andere landen. Daar is geen intra-Belgische consensus nodig.

Defederalisering is het proces waarbij de natiestaat (federale niveau) bevoegdheden overdraagt naar deelstaten, naar de gemeenschappen en gewesten.

Ook Spanje, Duitsland, Oostenrijk, Groot-Brittannië e.a. hebben vormen van deelstaten, maar enkel in België werden complete bevoegdheden overgedragen – waarbij er op het natiestaatniveau niets meer overbleef.

Dit betekent bv. dat er geen “Belgische” minister van Onderwijs of Jeugd of Welzijn... bestaat, wel op het niveau van de deelstaten (bv. Vlaams minister van Cultuur, Jeugd en Media)

¹⁴ Foro is een verbuigingsvorm van het Latijnse woord forum dat ontmoetingsplaats, markt of handelingsruimte betekent

4.3. HOE VERDER?

4.3.1. Een ontmantelde natiestaat, gelaagde overheden

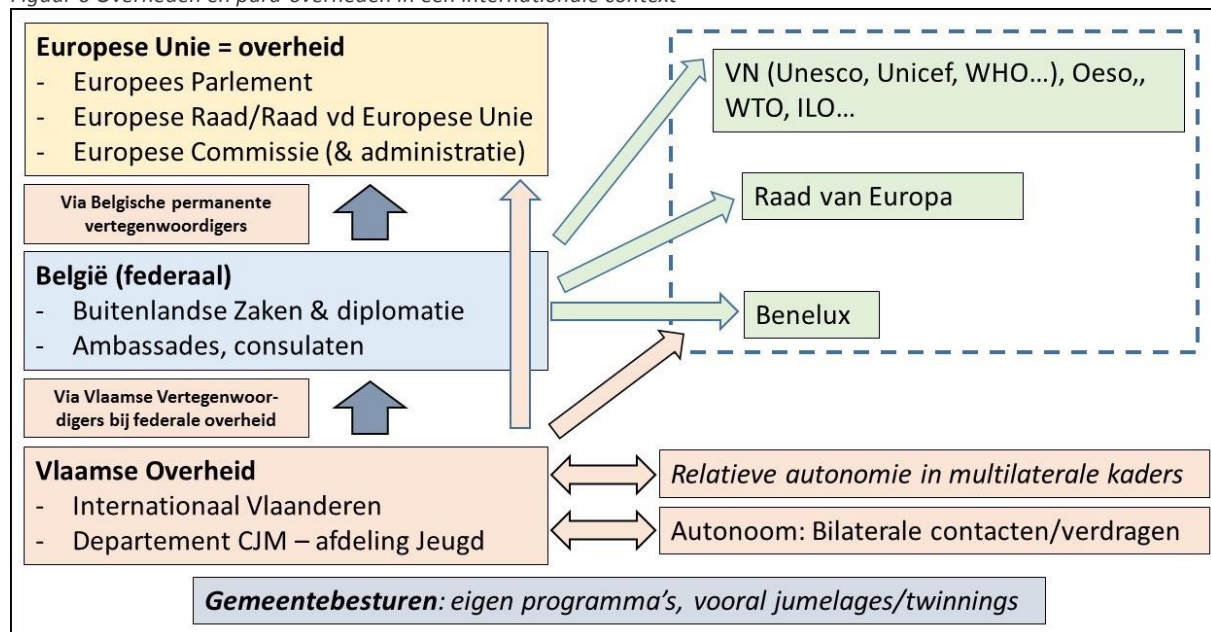
Het is niet overdreven om de ontmanteling van de Europese, 19de eeuwse natiestaten als een belangrijk feit vast te stellen. Tot ver in de 20ste eeuw bestond deze als belangrijkste overheid, waar alles centralistisch werd bepaald. Deze almacht is in twee richtingen afgebroken. Enerzijds door een sterk aanwezige decentralisering waarbij de regio's (eerder volksnationaal) en ook de lokale besturen (gemeenten/steden) meer competenties verwierven. Anderzijds speelt het proces van de Europeanisering dat leidde naar een superbelangrijke en steeds meer ingrijpende overheid, de Europese Unie.

4.3.2. Welke overheden zijn internationaal actief en op welke manier?

Zonder enige uitzondering ontwikkelen al onze overheden internationaal beleid, echter niet allemaal met dezelfde intensiteit en niet gelijkmatig voor alle bevoegdheden. Dit leidt tot de volgende opsomming. In verdere onderdelen van deze bijdragen worden deze actoren meer gedetailleerd besproken.

Een schematisch overzicht

Figuur 6 Overheden en para-overheden in een internationale context

24

Bovenstaand schema geeft vier overheidsniveaus¹⁵: gemeentelijk (lokaal), Vlaams (gemeenschap en gewest), federaal of Belgisch en de Europese Unie.

Daarnaast vermeldt het schema ook een aantal para-overheden: structuren die in de strikte zin geen overheid zijn maar wel door overheden worden gemaakt, bv. Raad van Europa, Benelux, VN enz. Deze overheden worden hier opvolgend kort gesitueerd.

¹⁵ We spreken van een echte overheid als ze beschikt over een rechtstreeks verkozen wetgevende macht (een parlement). Andere structuren zijn vaak formele samenwerkingsverbanden van staten, maar daarom geen echte overheden. Ze kunnen als para-overheden worden beschouwd

4.3.3. De Vlaamse overheid

De Vlaamse overheid is een zeer internationaal actieve overheid. Vanuit zijn keuze voor natievorming, wil de Vlaamse overheid manifest internationaal aanwezig zijn. Dit doet ze grosso modo op verschillende manieren.

Een eigen Vlaams internationaal beleid

Hiervoor zijn een speciale minister (momenteel G. Bourgeois) en een administratie (Internationaal Vlaanderen) belast. Dit beleid legt de focus op de Vlaamse bevoegdheden. Daarvoor werkt een aantal vertegenwoordigers in strategisch belangrijke steden/regio's/landen. De focus ligt duidelijk op economische zaken. Daartoe werd o.a. het Flanders Investment & Trade opgericht (FIT). Binnen dit Vlaamse beleid kaderen ook de bilaterale en multilaterale akkoorden met andere landen en regio's.

Vlaamse vertegenwoordigers o.a. in Londen, Den Haag, Pretoria, Madrid, Berlijn, Parijs, Wenen, Warschau en bij de Europese Unie. Vaak nemen deze vertegenwoordigers een hele regio voor zich.

Eigen diplomatieke vertegenwoordigers

De Vlaamse gemeenschap en gewest heeft eigen diplomatieke (politieke) vertegenwoordigers, dit zijn de Algemene Afgevaardigden (AAVR). Deze diplomaten vertegenwoordigen namens de minister van Buitenlands Beleid de Vlaamse regering in andere landen en bij internationale organisaties. Protocollair ressorteren ze onder de Belgische ambassadeur, maar ze behartigen op autonome wijze het buitenlandbeleid van de Vlaamse regering. Net zoals alle andere diplomatieke vertegenwoordigers wisselen de vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering na een bepaalde tijd van post. Ze worden aangestuurd door de Vlaamse Regering. De Algemeen Afgevaardigden (AAVR) ressorteren onder DiV. FIT heeft zijn eigen netwerk van economische vertegenwoordigers in het buitenland. In principe vallen de FIT-vertegenwoordigers louter formeel gezien onder de AAVR's op deze posten waar er zowel een AAVR als een vertegenwoordiger van FIT actief is. In de praktijk gebeurt de operationele aansturing van de FIT-vertegenwoordigers wel vanuit de moeder-administratie in Brussel.

Als dusdanig zijn ze autonoom en dus niet ondergeschikt aan het federale. In het geval van culturele diplomatie heeft het federale niveau daar amper iets tot niets over te zeggen. De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering in de Permanente Vertegenwoordiging (EU) is de grootste en wellicht belangrijkste. Via die Afvaardiging oefent de Vlaamse overheid zijn bevoegdheden uit op Europees niveau en vertegenwoordigt het ook het federale (Belgische) niveau wanneer het woordvoerderschap heeft via de toerbeurtregeling.

Communicatie en beïnvloeding

Een vertegenwoordiging en communicatie van Vlaanderen via en beïnvloeding van het federale internationale beleid. Vermits Vlaanderen voor een groot aantal bevoegdheden niet autonoom kan optreden en omdat Vlaanderen binnen de meeste internationale verbanden niet als "natie" wordt erkend, verlopen tal van internationale processen via het federale niveau. Dit geldt o.a. voor Benelux, EU, Raad van Europa, VN e.a.;

Sectorspecifiek beleid

In specifieke sectoren wordt een specifiek internationaal beleid gevoerd. Dit geldt zeker zo voor cultuur, sport en jeugd (cf. infra).

4.3.4. De federale staat: België

De federale staat is en blijft voornamelijk het belangrijkste niveau omwille van de volgende redenen:

- Heel wat bevoegdheden, bij uitstek “buitenlandse zaken”, ook asiel en migratie, behoren tot het federale niveau. Juist daarom bestaat een uitgebreid politiek en administratief systeem voor de buitenlandse zaken, met uiteraard een minister (die staat hoog in de hiërarchie), een grote administratie en uiteraard ook het netwerk van diplomaten (van ambassadeurs en consuls tot vele raadgevers);
- Het federale niveau vertegenwoordigt België op de internationale fora (België is het enige officiële lid van ...), ook voor de bevoegdheden die grondwettelijk aan de gemeenschappen en gewesten toebehoren. Dit betekent dat bv. voor onderwijs, cultuur, sport, welzijn maar zeker ook voor jeugd, de drie gemeenschappen tot een consensus moeten komen. Die wordt dan (zeker voor de EU en de RvE) vertolkt of toegelicht door een gemeenschapsminister (in een toerbeurt) – bij ontstentenis van een minister – door een vaste vertegenwoordiger (de adjunct Permanent Vertegenwoordiger) van het federale niveau. Voor cultuur en jeugd zijn er geen specifieke programma’s of actoren op het federale niveau.

4.3.5. De Europese Unie (EU)

De EU is het hoogste echt overheidsniveau en daarom de internationale overheid bij uitstek. Hier draait quasi alles rond internationale politiek en beleid (vanuit Europees perspectief). Voor vele bevoegdheden ontstond er binnen de EU een politiek-ambtelijk systeem, met een Commissaris en een aantal ambtenaren (cf. infra). De EU groeide de voorbije decennia uit tot een erg groot systeem met steeds meer bevoegdheden en impact en uiteraard ook dito middelen.

4.3.6. Andere internationale structuren

Naast echte overheden bestaan er nog heel wat internationale structuren en instellingen die vaak heel dicht aan de nationale (of regionale) overheden zijn verbonden. Ze zijn echter geen echte overheid (ze beschikken niet over een rechtstreeks verkozen wetgevende macht), maar bevinden zich in een para-overheidsruimte. Dit betekent dat nationale (soms regionale overheden) zich structureel met deze instellingen verbinden. Voorbeelden hierbij zijn o.a.

- De **Benelux**, een formele samenwerking tussen België, Nederland en Luxemburg, vooral actief op het vlak van economie, duurzaamheid en veiligheid. Geen specifiek jeugdvlak. Beschikt over een secretariaat-generaal (in Brussel). <http://www.benelux.int/nl/>
- De **Raad van Europa (RVE)**, of de formele verzameling van alle Europese landen (47), dus veel breder dan de EU. Deze structuur is vooral een ontmoetingsplaats, vaak als een soort wachtkamer voor de EU. De RVE beschikt over relatief weinig middelen, kan geen afdwingbare regels uitvaardigen en werkt dus eerder op het politiek-symbolische niveau. Ze is zich vooral gaan terugplooiën op kwesties die te maken hebben met mensenrechten en heeft op dat vlak een zeker moreel gezag, maar weinig feitelijke macht. In sommige gevallen zal de RVE fungeren als een gangmaker voor de EU. Binnen de RVE bestaan er specifieke actoren en programma’s voor jeugd en cultuur (cf. infra);
- De **Verenigde Naties (VN)**, de wereldgemeenschap van staten. Ook dit formele samenwerkingsverband is geen echte overheid maar wel een officiële wereldorde. In de periferie van de VN opereert een aantal structuren zoals de **UNESCO**, gericht op cultuur en zeker erfgoed, **UNICEF**, gericht op alles wat kinderen (minderjarigen) betreft;
- En nog andere, soms minder structureel aan de overheden verbonden instellingen zoals Oeso, Ilo e.a.

4.3. EVEN APART: DE GEMEENTEBESTUREN

Er zijn 308 gemeentebesturen in het Vlaamse Gewest en nog eens 19 in het Tweektalig Gebied Brussel Hoofdstad (Brussels Hoofdstedelijk Gewest) die qua gemeenschapsmateries (dus ook jeugdbeleid) tot de bevoegdheid van de Vlaamse overheid behoren. Daarnaast zijn er 10 Belgische provincies, waarvan er vijf in het Vlaams Gewest liggen.

Belangrijke instrumenten hierbij zijn verschillende vormen van jumelages (twee/meerling partnerships met zuster gemeenten) ook wel twinning genoemd. Sommige besturen gaan dit intensief uitbouwen, soms toevallig. Daarbij zijn er zeker kansen voor lokale of provinciale verenigingen binnen het terrein cultuur, jeugdwerk en sport. Het is belangrijk om hierbij te noteren dat althans voor de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest de provinciebesturen hun bevoegdheden m.b.t. de gemeenschapsmateries (o.a. jeugd) kwijtspeelden en zich dus niet meer met expliciet beleid hieromtrent mogen bezighouden.

De wettelijke regeling van de gemeentebesturen behoort tot de bevoegdheid van het gewest. Dit betekent dat Brusselse gemeenten (19) in een andere wetgeving passen dan de 308 gemeentebesturen in het Vlaams Gewest. Qua gemeenschapsbevoegdheden blijft de Vlaamse Gemeenschap echter bevoegd voor de Nederlandstaligen in het Tweektalig Gebied Brussel Hoofdstad (als het over gemeenschapsbevoegdheden spreekt, dan vermijdt men best de term Brussels Gewest)

Nogal wat gemeentebesturen engageren zich in de zgn. twinnings, waarbij ze een vorm van structurele samenwerking opzetten met een zuster gemeente in een ander land, soms ook in Wallonië of de Duitstalige Gemeenschap. De wijze waarop deze twinning wordt ingevuld kan variëren van uiterst minimaal tot erg actief, of gebonden aan een bepaald evenement of thema¹⁶.

Binnen de Europese internationale context bestaan er hiervoor structuren, vooral binnen de Raad van Europa (zie verder). Binnen Vlaanderen biedt de Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) hiervoor enige ondersteuning en oriëntering. Indien gemeenten zich hierin engageren is de kans groot dat bv. cultuur- of jeugdverenigingen een bijzondere rol kunnen spelen. Soms kan een gemeentelijke jeugddienst hierbij een sterke regisseur zijn en boeiende projecten opzetten of initiëren.

Voor informatie, hulp en bijstand kan met terecht bij:

- JINT: zie verder;
- VVSG: internationale cel binnen de Vereniging Vlaamse Steden en Gemeenten.
- ECP Vlaanderen: zie verder (Europa voor de Burger)

4.4. EN WAT MET PARTICULIERE (NIET OVERHEIDS-) ACTOREN?

Voorgaande punten behandelden de ontwikkelingen van overheden en hoe ze zich internationaal (moeten/mogen) bewegen. Er zijn natuurlijk ook de particuliere actoren¹⁷: verenigingen, instellingen enz., georganiseerd buiten de overheid.

¹⁶ Het programma Europa voor de Burger ondersteunt stedenbanden: <https://cism.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/europa-voor-de-burger-vlaanderen-ecp/strands>

¹⁷ Actor betekent: handelende, kiezende partij. Kortom: iemand (persoon, vereniging, overheid, instelling...) die betrokken is bij bv. een sector, een beleid enz.

Particulier betekent hier niet-overheid. Particulier komt van “deelbelang”, in dit geval de inzet van burgers die voor een eigen initiatief kiezen en vallen ze onder het privaat recht. Dit staat tegen het “algemeen belang” dat de overheden toekomt, daar geldt het publiek recht. In sommige gevallen is het niet meer duidelijk, er bestaan immers nogal wat para-overheidsstructuren. In deze gevallen biedt de juridische structuur uitkomst: ofwel publiek ofwel privaat. Bij privaat moet men nog een onderscheid maken tussen niet-commercieel doel (bv. Vzw’s) en commercieel doel (ondernemingen, handelszaken)

Hoe spelen particuliere verenigingen, instellingen enz. hier hun rol? Natuurlijk staat het hen vrij om amper tot zeer intensief voor een internationale werking te kiezen. Bij de analyse van wat een particuliere actor internationaal presteert kan men althans theoretische de volgende mogelijkheden onderscheiden:

- Structureel: de internationale dimensie beneemt een vaste, duurzame plek. De vereniging heeft een visie, zet deze om in doelstellingen en koppelt er middelen en energie aan vast. In dit geval zal de actor wellicht beschikken over tal van netwerken;
- Occasioneel of projectmatig: de internationale dimensie is eerder toevallig, gekoppeld aan een uitzonderlijke gelegenheid en wordt daarop apart en buitengewoon beschreven en uitgevoerd.

Hoe dan ook, ongeacht de intensiteit, zal de vereniging zoeken naar hulp en steun. Deze kan verschillende vormen aannemen:

- **Subsidies:** het zoeken/vinden van geld om de internationale activiteit uitvoerbaar te maken. Bij subsidies kan men op vele plaatsen en in vele systemen terecht:
 - Speciale internationale subsidies, per sector, per niveau, per onderwerp... Bv. transport- en/of huisvestingssubsidies enz.;
 - Een deel van de “gewone” subsidie kan daarvoor worden aangewend, bv. als onderdeel van een structurele subsidie;
 - Speciale internationale programma’s met specifieke doelstellingen die kunnen passen op wat de actor doet of wil doen.
- **Materiële steun of indirecte subsidie:** ter beschikking stellen van ruimte voor ontvangst, kansen bieden op deelname aan internationale zendingen, tussenkomsten bij publicaties e.a.;
- **Begeleiding en oriëntatie:** raadgevingen, verwijzingen en referenties, toegang tot netwerken bieden enz. Hiertoe bestaan soms speciale instellingen, bv. voor jeugd is dat de vzw JINT (cf. infra). In andere gevallen zijn er steunpunten die zich hierin ook specialiseerden

28

Het komt er dus op neer dat de actoren op zoek moeten naar de steunverlener en de mogelijkheden die het best bij hun specifieke vraag passen. Daarvoor zijn de overheden de belangrijkste kansenbieders, hoewel uitzonderlijk ook andere actoren, bv. stichtingen, internationale kansen kunnen bieden.

De uitdaging bestaat er dus uit om als particulier initiatief (vereniging, project, individu, ...) zo efficiënt mogelijk de juiste match te vinden, de meest passende ondersteuning, begeleiding, subsidiëring enz. Daartoe is het belangrijk om een zo breed en accuraat mogelijke inventaris van de verschillende spelers en hun aanbod te verzamelen. Om deze reden worden de verschillende spelers besproken, geduid en hun aanbod gesitueerd. Ook hier speelt JINT in Vlaanderen de rol van toeverlaat en wegwijzer.

5

HOOFDSTUK

HET INTERNATIONAAL BELEID VAN DE VLAAMSE OVERHEID

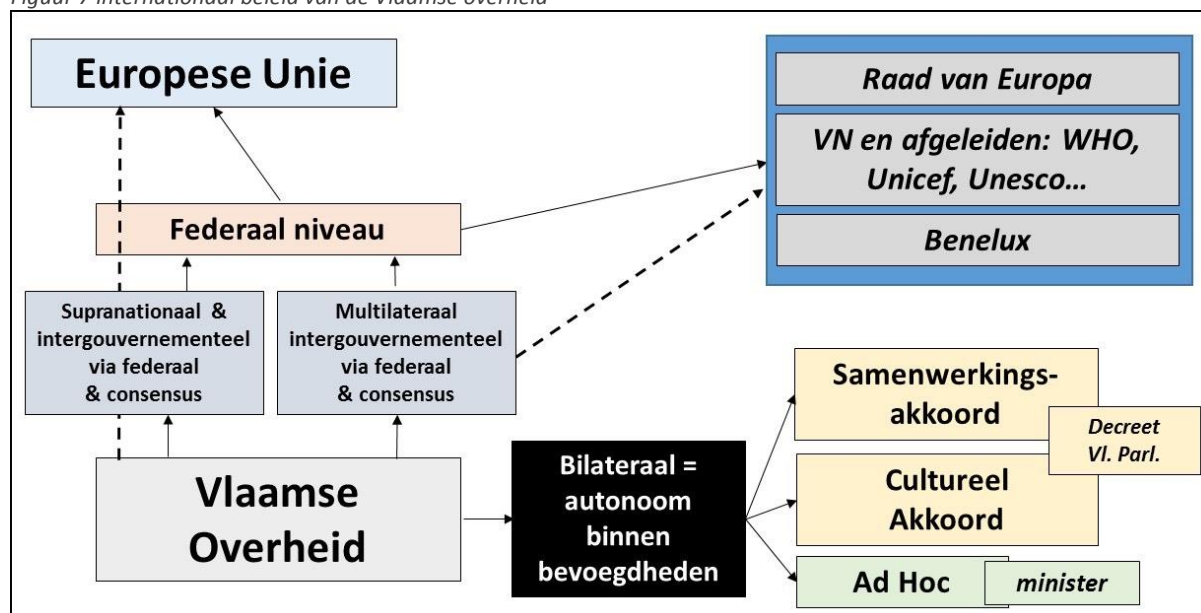
5. HET INTERNATIONAAL BELEID VAN DE VLAAMSE OVERHEID

5.1. BASISPRINCIPES

Zoals eerder gesteld geldt hier het principe *in foro interno, in foro externo*. De Vlaamse overheid kan/mag dus internationale activiteiten ontwikkelen voor alle bevoegdheden die wettelijk zijn toevertrouwd. Jeugdbeleid horen hier heel uitdrukkelijk bij.

Gezien de specifieke Belgische structuren kan dit internationale beleid in twee onderdelen worden besproken: bilateraal en multilateraal. Onderstaand schema benadrukt het verschil tussen het multi- en het bilaterale internationale samenwerking. Alles wat de Europese Unie betreft is dus multilateraal, maar gezien het belang ervan moet dit onderdeel best als een apart systeem worden behandeld dat eerder als supranationaal mag worden beschreven.

Figuur 7 Internationaal beleid van de Vlaamse overheid

30

Bovenstaand schema vertrekt vanuit de Vlaamse overheid. Die is bevoegd voor zowel de gemeenschaps- als gewestmateries.

Samengevat zegt dit schema:

- Voor het bilateraal beleid (tussen twee landen/overheden) beschikt de Vlaamse overheid over een volledige bevoegdheid voor zijn eigen bevoegdheden;
- Voor het supranationaal en multilateraal/intergouvernementeel beleid moet de Vlaamse overheid altijd via het Federale niveau.

Dit wordt verder meer gedetailleerd besproken.

5.2. BILATERAAL INTERNATIONAAL BELEID VAN DE VLAAMSE OVERHEID

5.2.1. Het formaliseren van internationale contacten

Voor het bilateraal beleid mag/kan de Vlaamse overheid voor al zijn bevoegdheden kiezen voor internationale contacten. Dit kan via verschillende systemen, nl. via verdragen (gestructureerd, duurzaam) of ad hoc. De lijst van de internationale verdragen van de Vlaamse overheid is als bijlage toegevoegd. Alle verdragen die Vlaanderen afsloot zijn opgesomd in NADIA: het Netwerk Archivering van Documenten m.b.t. intrafederale en internationale Akten: www.nadia-burger.vlaanderen.be

Globaal gebruikt Vlaanderen hier drie instrumenten:

- Internationale verdragen;
- Memoranda of understanding, intentieverklaringen;
- Vaste gemengde commissies/samenwerkingsprogramma's.

Deze worden verder besproken.

5.2.2. Internationale verdragen

Sinds de ondertekening van de bijzondere wet van 5 mei 1993 van de St. Michielsakkoorden kan Vlaanderen verdragen sluiten. Meer gedetailleerd en wettelijk luidt de definitie van een internationaal verdrag het als volgt:

Elk bestuursniveau in België – inclusief het Vlaams gewest en de Vlaamse gemeenschap – mag inzake de binnenlandse bevoegdheden een eigen beleid voeren in het buitenland, inclusief het sluiten van verdragen (ius tractandi). Dit principe kadert in het principe 'in foro interno, in foro externo'.

Een verdrag is een schriftelijke overeenkomst, gesloten tussen twee of meer entiteiten of personen die internationaalrechtelijke rechtspersoonlijkheid bezitten, met de bedoeling rechtsgevolgen teweeg te brengen, en die beheerst wordt door het volkenrecht of internationaal publiekrecht. Afspraken uit een verdrag kunnen ook voor een nationale of internationale rechter worden afgedwongen.

- **Exclusieve verdragen** worden gesloten door Vlaanderen met buitenlandse partners, zonder de federale overheid. Zij hebben uitsluitend betrekking op Vlaamse bevoegdheden. De federale regering kan via een bijzondere wet wel controle uitoefenen op het sluiten van exclusieve verdragen. Zij kan de Vlaamse verdragsprocedure enkel in uitzonderlijke gevallen schorsen (zie artikel 81 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). De federale overheid heeft evenwel nog geen gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om exclusieve verdragen in een van de vier uitzonderlijke gevallen te blokkeren;
- **Gemengde verdragen** hebben zowel betrekking op federale als op Vlaamse bevoegdheden. Zij moeten door de regeringen en de parlementen van de federale overheid en van Vlaanderen goedgekeurd worden. De federale en de Vlaamse overheid moeten elkaar informeren over de instemming van hun regeringen en parlementen. De procedure wordt gecoördineerd door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken;
- Eens een verdrag is goedgekeurd en ondertekend door de vertegenwoordigers van de betrokken (deel-)staten of organisaties, wordt het in Vlaanderen ter instemming voorgelegd aan het parlement (**instemmingsdecreet**).

Binnen de culturele sector spreekt men van culturele akkoorden. Dan gaat het specifiek over verdragen tussen Vlaanderen en een andere overheid die zich specifiek richt op de culturele materies, bv. jeugd, kunsten, bibliotheken, erfgoed, sport enz.

Webstek ministerie CJM zegt: een cultureel akkoord is een officiële intentie tussen twee landen of regio's waarin ze zich uitspreken over een gewenste samenwerking op het ruime vlak van cultuur, onderwijs en wetenschap

5.2.3. Memoranda of understanding (MoU), intentieverklaringen

Regelmatig worden, naar aanleiding van ontmoetingen tussen bewindslieden, afspraken op papier gezet. Meestal wordt dan gekozen voor het soepele instrument van het "memorandum of understanding" (MoU). Dergelijke memorandums kunnen ook door Vlaanderen worden ondertekend

met diverse partners, zowel op regeringsniveau als op het niveau van de administratie, waarbij meestal een zeker parallellisme tussen de ondertekenende partijen wordt nagestreefd.

Een MoU is slechts politiek of moreel verbindend voor de Vlaamse Regering of voor een minister. Wanneer het memorandum de bevoegdheid van de ondertekenende minister overstijgt, dan dient ook de minister onder wiens bevoegdheid de materie valt, met de ondertekening in te stemmen. Als het memorandum betrekking heeft op alle Vlaamse bevoegdheden, dan ligt het voor de hand om het door de Vlaamse Regering te laten goedkeuren. Het kan eveneens aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd wanneer politieke redenen het verkieslijk maken dat het collegiaal door de regering wordt goedgekeurd. Ook in andere gevallen wordt het best bij mededeling aan de leden van de Vlaamse Regering bezorgd. Dit zorgt er immers voor dat ook het parlement van de tekst kennis kan nemen en dat hij ook wordt gearhiveerd.

Een MoU wordt niet formeel ter instemming aan het Vlaams Parlement voorgelegd en heeft meestal uitwerking vanaf de ondertekening. De tekst wordt niet bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad en er hoeft in principe ook geen authentieke Nederlandse versie te bestaan (meestal is er enkel een tekst in het Engels), hoewel dit uiteraard mogelijk is. Ze worden wel opgenomen in de databank NADIA

5.2.4. Vaste gemengde commissie & samenwerkingsprogramma

De oprichting van een vast gemengde commissie is vaak voorzien in een artikel van het verdrag (zie punt 1). Dergelijke vaste gemengde commissies kunnen samenwerkingsprogramma's tussen de 2 verdragspartijen opstellen en valideren. Dit is dan eigenlijk de concrete uitvoering van een verdrag gesloten tussen Vlaanderen en een andere partner.

32

5.2.5. Hoe komt men tot internationale contacten

Het pad naar een internationaal akkoord kan bochtig en grillig zijn en onderweg gewoon stoppen. Het begint natuurlijk met een wederzijdse interesse van twee landen of regio's. In elk geval zal een minister een aanzet moeten geven. Dit kan bv. door een ad hoc samenwerking (dus geen akkoord). De geïnteresseerde minister kan dit idee aan de regering voorleggen. Bij voldoende interesse kan er een traject naar een officieel akkoord worden gestart. Als de plannen concreter worden en de Vlaamse regering groen licht geeft, dan wordt dit akkoord naar het parlement gestuurd en behandeld in de bevoegde commissie (buitenland ...). Eens daar gepasseerd zal het Vlaamse parlement het akkoord goedkeuren als een decreet (een instemmingsdecreet). Vanaf dat moment zal het internationaal samenwerkings- of cultureel akkoord verder door regering en administratie worden uitgewerkt.

Figuur 8 Hoe komt de Vlaamse overheid tot internationale verdragen of memoranda of understanding

Ongeachte de wettelijke systemen kunnen internationale contacten, bv. verdragen, heel diverse vormen en werkelijkheid aannemen, van heel beperkt tot ontzettend intensief, met pieken en thematische keuzes. Voor jeugd is er bv. het heel intensieve en vooral ook duurzame samenwerkingsplan (sinds 1999) rond het versterken van o.a. jeugdbeleid en jongerenvrijwilligers in middenveldorganisaties. Momenteel loopt er een samenwerkingsprogramma 2015-2019 gekaderd in de bilaterale samenwerking Vlaanderen – Zuid-Afrika.

De Raad van 30 mei 2016 keurde conclusies goed over de rol van de jeugdsector in de bestrijding van gewelddadige radicalisering van jongeren, eveneens binnen een integrale sectoroverschrijdende aanpak. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A52016XG0614\(04\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A52016XG0614(04))

In deze conclusies wordt gewezen op de uiterst waardevolle bijdrage die jeugdwerk, sport, vrijwilligerswerk en culturele activiteiten kunnen leveren om jongeren die gevoelig zijn voor gewelddadige radicalisering, te bereiken.

In de marge van de EU-Raad ondertekenden de minister van Jeugd van de Franse, Vlaamse en Duitstalige Gemeenschap en van Frankrijk een gemeenschappelijke verklaring om in hun respectieve jeugdbeleid sterk in te zetten op de strijd tegen radicalisering. <https://svengatz.prezly.com/ministers-van-jeugd-frankrijk-en-belgie-bundelen-krachten-tegen-radicalisering#>

5.3. MULTILATERALE INTERNATIONALE SAMENWERKING VAN DE VLAAMSE OVERHEID

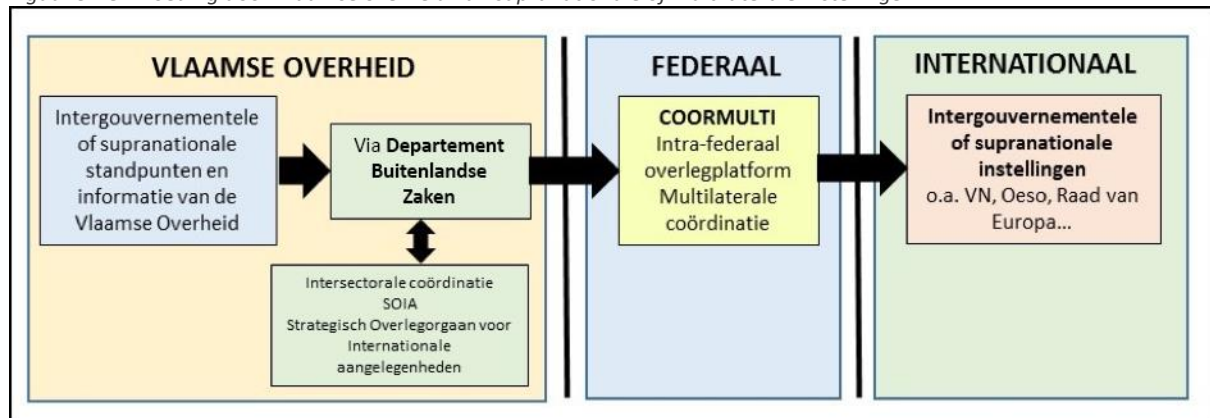
5.3.1. Complexer

De complexiteit van een multilaterale samenwerking is te wijten aan twee factoren. Ten eerste zijn er natuurlijk meer dan twee, soms zelfs tientallen partners betrokken. Ten tweede moet de Vlaamse overheid voor de multilaterale internationale samenwerking steeds via het federale niveau passeren, ook al gaat het over exclusieve bevoegdheden. De reden daarvoor is eenvoudig: voor multilaterale fora wordt enkel de natiestaat België erkend. Wil een gemeenschap of gewest zich op de multilaterale fora manifesteren, dan zal dit altijd via (1) een consensus met de andere gemeenschappen/gewesten en (2) via een federale vertegenwoordiging moeten gebeuren. Dit betekent concreet dat bv. de minister van jeugd wel kan optreden binnen de EU of andere multilaterale structuren, maar dan spreekt hij enkel wat in consensus is afgesproken en er is een beurtrol van woordvoerderschap.

5.3.2. Intra-federale coördinatie

In het kader van het Belgisch lidmaatschap van multilaterale organisaties weegt Vlaanderen dus mee op de politieke en strategische oriëntaties van deze instellingen. Zo wordt de Vlaamse positie meegenomen in Belgische standpunten en inhoudelijke bijdragen voor rapporteringen en vragenlijsten alsook via het intra-federale overlegplatform Multilaterale Coördinatie (COORMULTI). Deze standpunten worden aangebracht tijdens bestuurs- en expertvergaderingen van de multilaterale organisaties. Hieraan nemen ook Vlaamse experts en/of de Vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, geaccrediteerd bij de VN-instellingen in Genève of bij UNESCO, OESO en Raad van Europa in Parijs, als lid van de Belgische delegatie deel.

Figuur 9 Beïnvloeding door Vlaamse overheid van supranationale of multilaterale instellingen

Het Departement Buitenlandse Zaken¹⁸ staat in voor het bewaken van de Vlaamse standpunten en spoort mogelijke opportuniteiten binnen de multilaterale fora op. Wanneer meer dan twee Vlaamse beleidsdomeinen betrokken zijn, zorgt het Departement Buitenlandse Zaken voor de Vlaamse coördinatie via het Strategisch Overlegorgaan voor Internationale Aangelegenheden (SOIA).

34

5.3.3. Welke autonomie van de Vlaamse overheid binnen het multilaterale?

Zoals eerder gesteld kan de Vlaamse overheid voor de multilaterale internationale samenwerking niet autonoom optreden maar hangt af van zowel een consensus met de andere deelstaten (voor wat betreft de eigen bevoegdheden) als van de federale standpunten en keuzes voor de federale materies. Deze heteronome relatie stelt dus hoge eisen aan overleg, diplomatie, het geven en nemen enz. en kost ook veel tijd en overleg.

Indien er multilateraal internationaal een vast kader is afgesproken, kunnen de gemeenschappen toch nog eigen accenten leggen – uiteraard altijd strikt binnen het afgesproken kader en mits groen licht van de andere deelstaten en een federaal fiat.

5.4. DE VLAAMSE OVERHEID EN DE EU: EEN GEVAL APART

Bij de EU bestaat de verplichting dat elke lidstaat, via een toerbeurt, voor zes maanden (januari – juni en juli – december) het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie (en het comité van vaste vertegenwoordigers – zie verder) op zich neemt. Sinds het Verdrag van Lissabon (in werking sinds december 2009) wordt dit voorzitterschap gedragen door trio's van landen, die bij voorbaat werden bepaald. Dit lijkt vooralsnog veel meer een intentie dan een werkelijkheid.

Dit voorzitterschap is een erg belangrijke en interessante aangelegenheid, want het land krijgt dan – weliswaar in beperkte mate – de kans om eigen initiatieven te ontwikkelen naast de “rolling agenda”.

¹⁸ Dit departement is een dienst van de Vlaamse overheid, binnen het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen

Voor de gemeenschapsmateries wordt er tussen de gemeenschappen afgesproken welke gemeenschap voor welk thema het voorzitterschap zal waarnemen. Hoewel deze voorzitters in consensus met de andere lidstaten werken, bestaat de mogelijkheid om eigen prioriteiten naar voor te schuiven. Zo droeg België de tweede jaarhelft van 2010 het voorzitterschap Jeugd – waargenomen door de Vlaamse minister – en kon daardoor accent leggen op het belang van het jeugdwerk in Europa.

Het land dat het voorzitterschap waarneemt maakt daarvoor ook extra middelen vrij, o.a. voor het organiseren van evenementen, congressen, informele ministerraden enz. De voorbereiding daarvan start al drie jaar op voorhand en betekent een erg intensieve maar ook interessante periode om bepaalde thema's extra aandacht te schenken. Het is nog niet duidelijk wanneer België het volgende voorzitterschap op zich zal nemen. Wellicht eerste helft van 2024.

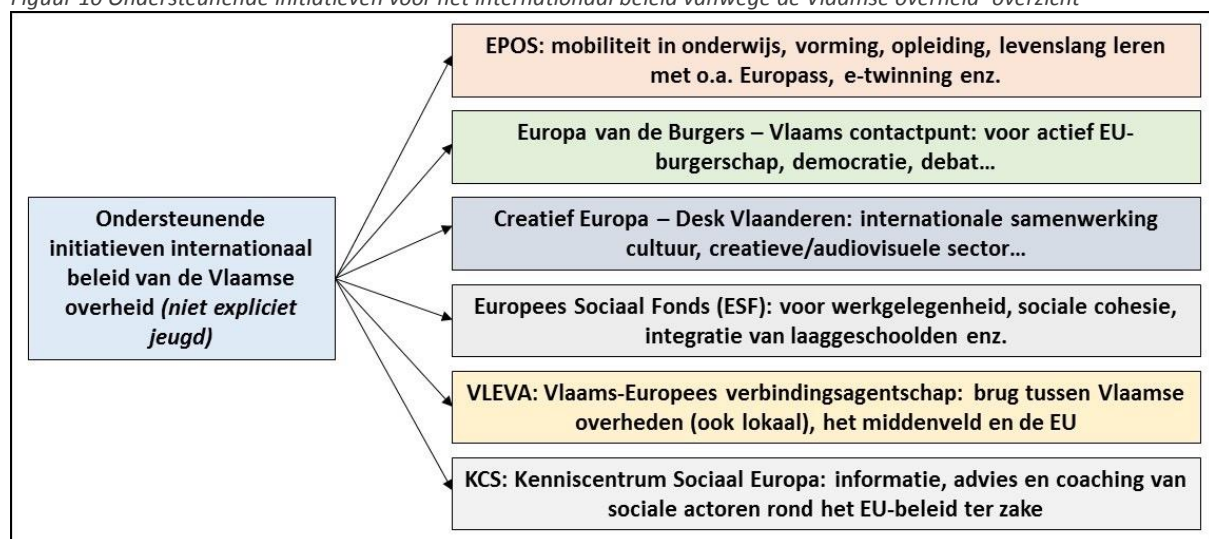
5.5. ONDERSTEUNENDE INITIATIEVEN VAN DE VLAAMSE OVERHEID

5.5.1. Een overzicht

Onderstaand overzicht gaat over algemene en dus niet jeugd(werk)specifieke ondersteunende initiatieven van de Vlaamse overheid. Ze dekken uiteraard ook jeugdpraktijken.

Als veruitwendiging van een uitgesproken internationaal beleid, ondersteunt en neemt de Vlaamse overheid een aantal instellingen en initiatieven. Deze willen vooral een stimulerende en ondersteunende rol vervullen. Soms vormen ze het antwoord op een vraag van en soms omwille van een verplichting van de EU, soms zijn ze een uitdrukkelijk eigen Vlaamse keuze. Hierbij passen o.a. de volgende structuren (overzicht).

Figuur 10 Ondersteunende initiatieven voor het internationaal beleid vanwege de Vlaamse overheid- overzicht

5.5.2. EPOS

EPOS stimuleert en ondersteunt samenwerking, internationalisering en mobiliteit in onderwijs en vorming. EPOS staat in voor de uitvoering in Vlaanderen van Europese en internationale programma's en acties voor onderwijs, vorming, opleiding en levenslang leren. Het is een vzw die gezamenlijk werd opgericht door 3 partners uit het veld van onderwijs en beroepsopleiding, met name het Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, VDAB en Syntra.

EPOS staat in voor de uitvoering van de acties inzake onderwijs en vorming van het Erasmus+ programma dat in 2014 door de EU werd gestart. Het brengt vroegere programma's als Erasmus, Leonardo, Socrates e.d. bij elkaar. Op die manier is EPOS dan ook verantwoordelijk voor het

subsiidiëren van studenten- en docentenuitwisselingen in hoger onderwijs, partnerschappen tussen scholen, transnationale projecten inzake beroepsopleiding en inzake volwassenenonderwijs. In een Europees kader is EPOS ook actief inzake informatieverstrekking rond studiekeuze (Euroguidance), ondersteuning van erkenning van competenties (Europass) en online netwerking tussen scholen (e-twinning) en in de volwasseneneducatie (Epale).

- Daarnaast kreeg EPOS ook nog een aantal opdrachten van het Vlaamse Departement Onderwijs, op het vlak van internationale uitwisseling en samenwerking in het onderwijs en het stimuleren van meertaligheid:
- Erasmus Belgica: studentenuitwisseling tussen hoger onderwijsinstellingen in de Gemeenschappen in België
- Buurklassen: klasuitwisselingen met buurlanden
- Uitwisseling van toekomstige leerkrachten (bachelors) tussen hogescholen in de Gemeenschappen in België
- Uitreiking Europees Talenlabel

Meer info:

- www.epos-vlaanderen.be
- www.erasmusplus.vlaanderen

5.5.3. Europa voor de Burger – Vlaams Contactpunt

Het Europa voor de Burger-programma (2014-2020) is een Europees subsidieprogramma, opgezet ter ondersteuning van diverse activiteiten en organisaties die een actief Europees burgerschap bevorderen. Centraal staat het bevorderen van debat, reflectie en samenwerking op het gebied van herdenken, Europese integratie en geschiedenis. Daarnaast wil het programma de participatie in het Europese democratische proces stimuleren. Het programma ondersteunt projecten die Europese burgers meer inzicht geven in Europese beleidsprocessen en projecten die bijdragen aan een grotere betrokkenheid en vrijwilligerswerk op Europees niveau.

36

Het programma staat open voor steden, gemeenten, provincies en maatschappelijke organisaties, waaronder verenigingen en netwerken, vakbonden, denktanks, universiteiten, musea en andere culturele organisaties. Omdat het programma vooral samenwerkingsprojecten ondersteunt, dient u partners te hebben in één of meer deelnemende landen. De deelnemende landen binnen het programma zijn momenteel de 28 EU-lidstaten, Servië, Montenegro en de voormalige Joegoslavische Republiek van Macedonië. In de toekomst zullen andere landen buiten de Europese Unie kunnen deelnemen, na het sluiten van een overeenkomst met de Europese Commissie. Dit betreft kandidaat-lidstaten, mogelijke kandidaat-lidstaten en landen uit de Europese Economische Ruimte.

<https://cjsm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/europa-voor-de-burger-vlaanderen>

Voor de periode 2014-2020 heeft het programma Europa voor de Burger een budget van 164 miljoen euro. Het programma bestaat uit verschillende onderdelen, zogenaamde Strands. Voor Europa voor de Burger is een uitgebreide programmagids beschikbaar. Hierin vindt u alle criteria waar aanvragen moeten voldoen en een overzicht van indientermijnen. Deze programmagids fungeert als permanente oproep voor de meeste acties. Alleen voor uitzonderlijke acties worden aparte oproepen uitgeschreven. Het programma wordt uitgevoerd op Europees niveau door het Uitvoerend Agentschap voor Onderwijs, Audiovisuele Media en Cultuur (EACEA). Vrijwel elk deelnemend land heeft een zogenaamd Europe for Citizens Point (ECP). Het ECP geeft organisaties advies en ondersteuning bij het maken van een subsidieaanvraag bij het programma Europa voor de Burger.

Het Vlaamse ECP zit bij het Vlaams Ministerie van Cultuur, Jeugd, Sport en Media en is op werkdagen telefonisch en per email bereikbaar. Daarnaast organiseert het ECP ook infodagen en workshops. U kunt zich ook abonneren op de nieuwsbrief.

Contact:

Departement Cultuur, Jeugd en Media
Stafdienst Internationaal
Arenberggebouw
Arenbergstraat 9
1000 Brussel

<https://cjsm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/europa-voor-de-burger-vlaanderen-ecp#sthash.BwGlyH1f.dpuf>

5.5.4. Creatief Europa – Desk Vlaanderen

Creative Europe is het 7-jarige subsidieprogramma (2014-2020) van de Europese Commissie ter bevordering en ondersteuning van de internationale samenwerking in de culturele, creatieve en audiovisuele sector. Creative Europe omvat 3 programmaonderdelen:

- een sub-programma Cultuur voor ondersteuning van de culturele en creatieve sectoren;
- een sub-programma Media voor de audiovisuele sector;
- een cross-sectoraal luik, dat middelen voorziet voor beleidssamenwerking en multidisciplinaire activiteiten, alsook voor een financiële garantiefaciliteit vanaf 2016.

Gedetailleerde informatie over dit programma en de contactgegevens van Creative Europe Desk Vlaanderen op de website:

<https://cjsm.be/cultuur/themas/internationaal-cultuurbeleid/subsidies/creatief-europa#sthash.8mQjkaX1.dpuf>

5.5.5. Afdeling ESF – Europees Sociaal Fonds

Vanaf 2016 is de afdeling ESF van het departement Werk en Sociale Economie bij de Vlaamse Overheid verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van de nieuwe programma's bij:

- het Europees Sociaal Fonds (ESF),
- het Asiel, Migratie en Integratiefonds (AMIF),
- het Europees Globalisatiefonds (EGF).

Tot eind 2015 werden deze opdrachten nog gerealiseerd in het kader van het ESF-Agentschap met een vzw-statuuut. Het operationeel programma voor de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds (ESF) in Vlaanderen voor de periode 2014-2020 wordt door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Dit programma ondersteunt initiatieven die meer werkgelegenheid scheppen en de sociale cohesie in Vlaanderen versterken. In totaal wordt de komende jaren 1 miljard euro geïnvesteerd: 600 miljoen euro komt uit de Vlaamse begroting en 400 miljoen euro uit de Europese begroting. Het programma wil niet alleen werkgelegenheid en sociale inclusie stimuleren maar ook innovatie en transnationale samenwerking. Het bevat gerichte acties voor meer ondernemerschap, de bevordering van de uitstroom uit de sociale economie, de integratie en inclusie van laaggeschoolde jongeren en Roma. Globaal gezien zal het Vlaamse operationeel programma 250.000 mensen helpen om een job te vinden of te behouden, een bedrijf op te starten of opleiding te volgen.

De Afdeling ESF staat ook in voor het beheer van het Vlaamse integratieluik van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF): een financieel instrument van de Europese Commissie gericht op een efficiënter beheer van migratiestromen en de versterking en ontwikkeling van een gemeenschappelijke aanpak van asiel, migratie en integratie. Afdeling ESF werkt hiervoor nauw samen met het Team Inburgering van het Agentschap Binnenlands Bestuur, dat ook instaat voor de cofinanciering van de projecten.

België kan als lid van de EU een beroep doen op middelen uit het AMIF. Voor de volledige programmaperiode 2014-2020 gaat het om 89 miljoen euro Europese middelen. Ongeveer een derde

van het budget gaat naar integratie. Het Nationaal Programma AMIF 2014-2020 beschrijft de strategie, doelstellingen en resultaten voor België. Vlaanderen zal de Europese middelen inzetten om haar inclusief en horizontaal integratiebeleid te versterken. De middelen zullen prioritair worden ingezet op het dichten van de kloof in tewerkstelling, het verbeteren van de toegang tot publieke dienstverlening en het opzetten van acties naar bepaalde subgroepen (vb. vrouwen, jongeren, ...). Pas in 2015 werden de eerste projectoproepen hiervoor gelanceerd.

Werknemers die werkloos zijn geworden door een economische crisis of een veranderende markt door globalisering kunnen beroep doen op het Europees Globalisatiefonds (EGF). Dat heeft als doel werknemers opnieuw op de arbeidsmarkt te krijgen en te houden. De Afdeling ESF is hiervoor het contactpunt in Vlaanderen.

De steun die het EGF voorziet is eenmalig en specifiek gericht op individuele werknemers. Concreet bekostigt het Europees Globalisatiefonds dus opleidingen en trainingen, herscholingen, outplacement, begeleiding bij de opstart van een eigen zaak, opvolging in de zoektocht naar nieuw werk, enz. Het EGF voorziet maximaal 50% van de kosten om werknemers te re-integreren op de arbeidsmarkt. De overige kosten worden gedekt door nationale, regionale of private middelen. Het Europees Globalisatiefonds keurde al drie Vlaamse projecten goed.

Meer info : <http://www.esf-agentschap.be>

5.5.6. VLEVA: Vlaams-Europees VerbindingsAgentschap (uw brug naar Europa)

Europa is meer en meer ons binnenland en daarom moet Vlaanderen nauw betrokken zijn bij het Europese beleid. Zowel de Vlaamse overheid als het middenveld spelen hier een belangrijke rol.

Het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (Vleva) werd daarom in 2006 opgericht als brug tussen Europa en Vlaamse lokale overheden, het middenveld en de Vlaamse overheid. Omdat Europa belangrijk is voor Vlaanderen en omdat Vlaanderen belangrijk is voor Europa.

38

'De missie van Vleva klinkt als volgt: Vlaamse overheden en het maatschappelijke middenveld krijgen een betere toegang tot het Europese beleid door het informatieplatform en netwerk dat Vleva hen biedt. Vleva-leden en de Vlaamse overheden kunnen zo hun Europese belangen tijdig en geïnformeerd behartigen.

Waarvoor kunt u bij Vleva terecht? Vier rollen:

- Monitor: informatie op basis van beleidsdocumenten die Vleva filtert en analyseert. Hier vindt u een overzicht van de Vleva-informatiemomenten;
- Brug: Vleva volgt en bouwt netwerken binnen Vlaanderen en met Europese partners en instellingen. De basis voor informatie-uitwisseling en belangenbehartiging. Vleva leert u graag kennen;
- Belangenbehartiger: Vleva neemt geen standpunten in, maar ondersteunt haar leden en overheden bij lobbyactiviteiten zodat de juiste informatie op het juiste tijdstip bij de juiste persoon terecht komt;
- Loket: Vleva is een gratis wegwijzer voor vragen over Europese initiatieven en contacten en biedt u informatie aan over Europese subsidies en jobs.

Vleva werkt nauw samen met de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering binnen de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de EU (AAVR EU) die zorgt voor de formele vertegenwoordiging van de Vlaamse overheid bij de EU. Op basis van de actualiteit en hun planning bepalen de 26 Vleva-leden en de Vlaamse overheden de invulling of de focus van de Vleva-agenda. <https://www.vleva.eu/over-vleva>

5.5.7. KCS: Kenniscentrum Sociaal Europa

Kenniscentrum Sociaal Europa informeert, adviseert en coacht sociale ondernemingen en sectorfederaties rond Europees beleid, Europese projecten en projectfinanciering. Het ontwikkelt haar werking in 2 gebieden:

- Het Europese sociale beleid: Kenniscentrum Sociaal Europa volgt permanent het Europese sociale beleid op en informeert daarover de beleidsactoren in het social-profit domein. *Dit deel van de werking is voorbehouden voor sectorfederaties en sociale overheden*
- Europese subsidies: Kenniscentrum Sociaal Europa informeert, sensibiliseert en ondersteunt rond Europese subsidies voor het sociale werkveld in Vlaanderen

De werking gebeurt steeds op twee niveaus: informeren en begeleiden. De infoverstreking gebeurt via de website en via mailnotificatie 'EuropaService'. Alle actoren uit alle socialprofit sectoren kunnen lid worden. In de eerste plaats richt de werking zich op de sociale ondernemingen uit de gezondheidszorg, welzijn (zorg voor mensen met een handicap, jeugdzorg, algemeen welzijnswerk, kinderopvang, ouderenzorg, thuiszorg, samenlevingsopbouw, ...), lokale en regionale overheden (Vlaamse administraties in het sociale domein, provincies, steden, gemeenten, OCMW's en hun autonome entiteiten), sociale economie, inburgering, de sociaal-culturele sector, toeleiding naar de arbeidsmarkt, ...

Ook samenwerkingsverbanden, koepelstructuren, overheden, dienstverleners, opleiders (vormingswerk, hoger sociaal onderwijs), toeleveranciers, consultants binnen de sector kunnen van de werking gebruik maken.

Meer info : www.ksce.eu

6

HOOFDSTUK

DE INTERNATIONALE
COMPONENT IN/VAN
HET VLAAMSE
JEUGD(WERK)BELEID

6. DE INTERNATIONALE COMPONENT IN/VAN HET VLAAMSE JEUGD(WERK)BELEID

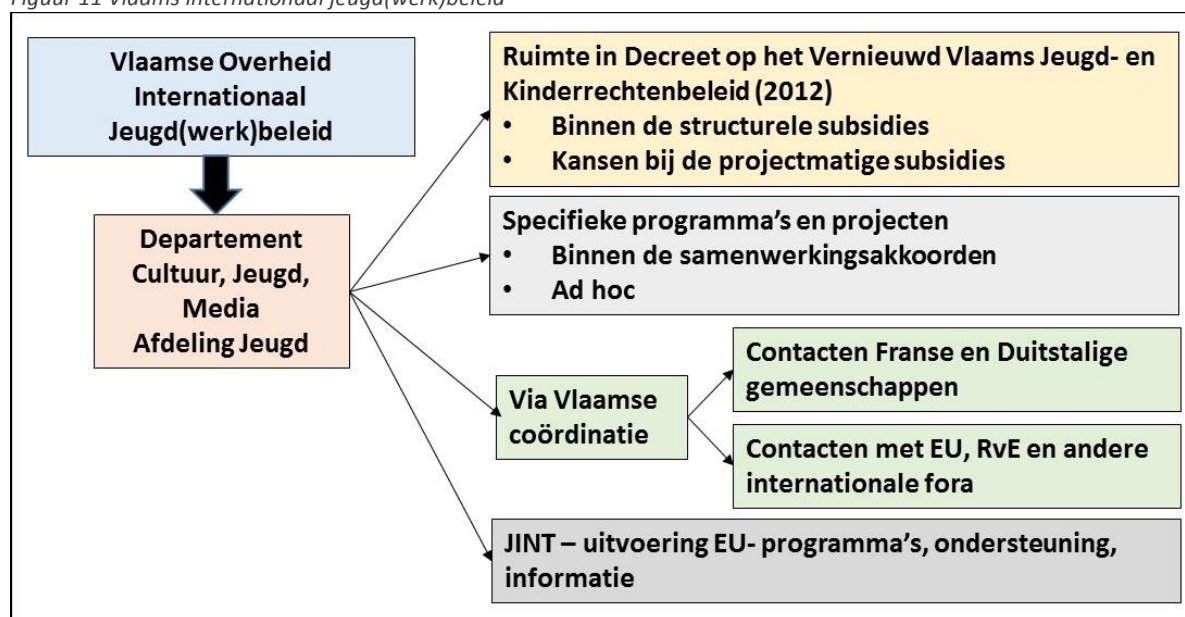
6.1. WIE EN WAAR?

Het internationaal jeugdbeleid van Vlaanderen wordt gecoördineerd door de Afdeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd en Media. Dit kan men ook Vlaams ministerie van Cultuur, Jeugd en Media noemen.

6.2. SOORTEN BELEID EN SOORTEN INSTRUMENTEN

Binnen het Vlaamse jeugd(werk)beleid kunnen er drie benaderingen worden onderscheiden.

Figuur 11 Vlaams internationaal jeugd(werk)beleid

41

6.2.1. Ruimte binnen het decreet

In de eerste plaats bieden de subsidiestelsels binnen het Decreet op het Vernieuwd Vlaams Jeugd- en Kinderrechtenbeleid veel mogelijkheden aan o.a. het jeugdwerk maar zeker ook andere spelers om zich internationaal te bewegen. Het landelijk jeugdwerk¹⁹ kan binnen de meerjarenplannen die voorafgaand aan de subsidie worden ingediend, expliciet plaats maken voor een internationale praktijk. Ook andere elementen binnen dit decreet geven kansen, binnen de projectmatige subsidie kan ook volop op internationale praktijk worden ingezet.

6.2.2. Specifieke programma's en projecten

Binnen de internationale samenwerkingsakkoorden zijn vaak sub-programma's voor jeugd(werk) opgenomen, met daarin zendingen, ontvangsten, specifieke bezoeken, seminars of conferenties, enz. (zie eerder deze tekst). In dit verband lanceert de Afdeling Jeugd geregeld oproepen (bij diverse jeugdactoren) om deel te nemen aan een zending naar het buitenland of om een buitenlandse delegatie te ontvangen. De invalshoek is steeds beleidsmatig, ongeacht het inhoudelijke thema. Een zending van een Vlaamse delegatie naar het buitenland gebeurt steeds na uitnodiging. De afdeling Jeugd streeft ernaar om een gemengde delegatie samen te stellen van ambtenaren en jeugdwerkers.

¹⁹ Het landelijk jeugdwerk is één van de erkenningscategorieën binnen dit decreet, regelt subsidies voor de grote en voor heel Vlaanderen opererende jeugdwerkorganisaties

Na de zending moet er een verslag worden gemaakt. Zo kunnen de leerervaringen en goede praktijkvoorbeelden worden gedeeld met het thuisfront.

De Vlaamse overheid is ook geregeld gastheer voor een buitenlandse delegatie. JINT staat in voor de samenstelling van het programma en de praktische uitvoering. Ze loodst de delegaties (vanuit Europa maar ook uit Zuid-Afrika bijvoorbeeld) door het rijke Vlaamse jeugd(werk)landschap en doet daarbij een beroep op de gastvrijheid van experts, jeugdverenigingen en lokale jeugddiensten.

Een lijst van wat bestaat aan bilaterale samenwerking rond jeugd is te vinden op:

http://www.sociaalcultureel.be/jeugd/bilatsamenwerking_cultakkoorden.aspx

6.2.3. JINT

Met JINT beschikt het Vlaamse jeugd(werk)beleid over een specifieke actor. Sedert 1989 wordt JINT door de Vlaamse Regering aangeduid als het Nationaal Agentschap voor de uitvoering van het Europese programma (nu: Erasmus+: Youth in Action) in de jeugdsector. JINT hoort dus heel expliciet bij het jeugdbeleid van de Vlaamse overheid. In het Decreet Vernieuwd Jeugd- en Kinderrechtenbeleid (2012) wordt JINT beschreven als een jeugdinstantie met een bijzondere opdracht. JINT vzw wordt bestuurd door vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid en van het Vlaams jeugdwerk in een co-managementstructuur. Die krachtenbundeling tussen overheid en jeugdwerk zorgt voor een permanente wisselwerking in de uitbouw van JINT.

In 2012 vernieuwde JINT zijn missie als volgt:

“JINT inspireert en stimuleert jongeren, jeugdwerkers en jeugdorganisaties in een groeiend zelfbewustzijn en betrokkenheid bij hun maatschappelijke omgeving, van de lokale tot de internationale gemeenschap. JINT daagt hen uit om te leren uit internationale en interculturele ontmoeting, uitwisseling of samenwerking.

Om dit te bereiken bevordert JINT de internationale en interculturele activiteiten van, voor en door jongeren, jeugdwerkers en jeugdorganisaties, ongeacht of deze in Vlaanderen, de andere Gemeenschappen van België of het buitenland plaatsvinden. JINT streeft naar een zo sterk mogelijke lerende impact van deze activiteiten op de deelnemers, hun organisaties en op de maatschappij als geheel.”

JINT heeft heel wat ervaring en expertise in huis. Die expertise is zowel thematisch als meer praktisch gericht. JINT speelt hiermee zo concreet mogelijk in op de vragen uit het werkveld. Via het aanbod (inter)nationale vormingscursussen en publicaties ondersteunt JINT zoveel mogelijk jongeren en hun organisaties om de kwaliteit van hun internationale projecten te verbeteren en partnerschappen op te bouwen of te verstevigen. Daarnaast kunnen zij ook rekenen op ondersteuning en begeleiding bij het uitbouwen van een internationale werking.

JINT bouwt ook bruggen tussen het internationaal jeugdbeleid en het Vlaams jeugdbeleid, en tussen de jeugdwerkpraktijk in het buitenland en in Vlaanderen. In opdracht van de Vlaamse Overheid worden buitenlandse delegaties ontvangen en wegwijs gemaakt in het Vlaamse jeugdwerk en jeugdbeleid.

Onder de noemer Go Strange wijst JINT individuele jongeren de weg naar het buitenland. Ze vinden via Go Strange een waaier aan internationale uitwisselingsmogelijkheden, waaronder vrijwilligerswerk, studeren, stagelopen en buitenlandse kampen. JINT is ook de Eurodesk in Vlaanderen i.v.m. vragen over internationale jongerenmobiliteit.

Last but not least is JINT ook het Nationaal Agentschap voor het Youth in Action luik van het Erasmus+ programma in Vlaanderen. JINT zorgt voor de dagelijkse uitvoering van dit subsidieprogramma van de Europese Commissie. Agentschapsmedewerkers informeren jongeren en

medewerkers van jeugdorganisaties. Ze ondersteunen initiatiefnemers via vorming en ervaringsuitwisseling, en begeleiden hen bij het indienen van een subsidieaanvraag. Ook de uiteindelijke toekenning van het subsidiebedrag en de administratieve opvolging gebeurt in Vlaanderen door JINT. Na afloop van het project kunnen zowel deelnemers als begeleiders met de zogenaamde Youth Pass, hun verworven vaardigheden en inzichten zichtbaar maken.

Tenslotte herbergt JINT het SALTO-YOUTH Inclusion Resource Centre dat gespecialiseerd is in internationale projecten met maatschappelijk kwetsbare jongeren. Het is één van de acht SALTO-YOUTH Resource centres die door de Europese Commissie werden opgezet om de Youth in Action projectindieners en de Nationale Agentschappen te ondersteunen. Jaarlijks werden zo, in de afgelopen jaren, tussen 6.000 en 8.000 jongeren en jeugdwerkers ondersteund met informatie, vorming, internationale contacten en subsidiëring.

Meer info:

www.jint.be

www.gostrange.be

www.youthinaction.be

www.salto-youth.net

7

HOOFDSTUK

DE EUROPESE UNIE

7. DE EUROPESE UNIE

*“L’Europe ne se fera pas d’un coup ni dans une construction d’ensemble; elle se fera par des réalisations concrètes créant d’abord une solidarité de fait.”*²⁰ Robert Schuman

De Europese Unie is voor Vlaanderen de belangrijkste hefboom voor het voeren van haar buitenlands beleid. Wat is de EU? Een supranationale overheid.

7.1. EEN SPANNEND EN (NIET) VOORSPELD VERHAAL

Het is belangrijk om de Europese Unie veeleer als een supranationaal systeem te bekijken. Het wezenlijke verschil met andere internationale fora wordt gemaakt door een echte soevereiniteitsoverdracht, althans voor een aantal bevoegdheden. Dit staat in groot contrast tot bv. de Verenigde Naties of de Benelux, waar de lidstaten bijna hun volledige soevereiniteit behielden en dus geen macht aan een bovenstaande structuur overdroegen. **De EU is een echte overheid geworden.** De evolutie naar zo’n supranationale overheid gebeurde heel geleidelijk en ze is niet in elk domein al even ver gevorderd. Zeker in het publieke debat werd zo’n vergaande ontwikkeling niet als doelstelling geformuleerd. Het is wel zeker dat bij sommigen bevlogen *believers* het model van “een” Verenigde Staten van Europa wel degelijk aanwezig was. Dit kwam meestal niet expliciet aan bod, vooral om de natiestaten niet te angstig te maken voor het verlies van hun soevereiniteit.

Toen de lidstaten in 1957 het verdrag van Rome ondertekenden, was er zeker geen algemene of publieke consensus over een evolutie naar een nieuwe overheid en het afdragen van de soevereiniteit van de lidstaten. Wellicht zou dit heel veel weerstand verwekt hebben. Op heel geleidelijke en toch indringende wijze evolueerde dit multilaterale samenwerken naar een supranationale overheid. Deze ontwikkeling wordt binnen de EU niet door iedereen even innig bemind. Ronduit anti-Europese stemmen klinken vandaag (2015) erg luid in diverse EU-lidstaten²¹. Ook de ingrijpende economische disciplinerende van bv. Griekenland en Spanje, veroorzaakte een sterke tegenbeweging die ronduit pleit om de afgestane soevereiniteit terug te draaien.

Op het vlak van het handelsbeleid is de soevereiniteit van de lidstaten bijna tot niets herleid en volledig geconcentreerd op het EU-niveau. Een groot deel van de EU-wetgeving heeft primautéit, dus voorrang op de nationale wetgeving. Een EU-verordening is voor alle lidstaten bindend en wordt meteen van kracht. Een verordening wordt dus meteen interne rechtsorde. Andere instrumenten, bv. een richtlijn moet door de lidstaten zelf omgezet worden in het eigen wettelijke kader, maar de lidstaten zijn daar wel toe verplicht. Ook sommige internationale afspraken die de EU afsluit, moeten in bepaalde gevallen nog door de lidstaten worden bekrachtigd (geratificeerd). Tot het moment dat dit gebeurt blijft de afspraak (bv. een handelsverdrag) een beetje in de mist (soms met tijdelijke toepassing).

²⁰ http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/europe-day/schuman-declaration/index_fr.htm

²¹ O.a. in Groot-Brittannië (UKIP van Nigel Farage), Nederland (PVV van Geert Wilders), Frankrijk (Front National van Marine Le Pen, Vlaanderen (Vlaams Belang), Oostenrijk (FPÖ) e.a. in Europa verzameld in de European Alliance for Freedom

7.2. EEN VEELHOEKSVERHOUDING

Zoals gezegd is de Europese Unie (EU) in belangrijke mate een supranationaal samenwerkingsverband, dat momenteel uit 28²² lidstaten bestaat. De werking van de EU is vastgelegd in wat men de **Europese verdragen** noemt.

De ‘bevoegdheidsverdeling’ tussen de Europese Unie en haar lidstaten bepaalt wie wat mag, of kan, doen. Als basisregel geldt dat de Europese Unie enkel bevoegdheden opneemt die aan haar worden toegewezen in de Europese Verdragen. Bovendien geldt het ‘subsidiariteitsbeginsel.’ De bevoegdheid over jeugd is een aanvullende bevoegdheid. De Europese Unie is op vlak van jeugd niet zelf bevoegd om beleid te voeren en wetgeving te maken, maar kan ondersteunend, coördinerend en aanvullend werken. De rechtsgrondslag om op te treden inzake jeugd vinden we in artikel 165.2 van het Verdrag van Lissabon.

Om de evenwichten tussen enerzijds de belangen van de lidstaten (die niet allemaal even EU-positief zijn) en deze van de EU zelf goed te regelen ontstond een bijzondere structuur, die afwijkt van een “gewone” overheid. Uiteraard is er een scheiding van machten, met een wetgevende, een gerechtelijke en een uitvoerende structuren

Die zijn echter veel complexer georganiseerd dan in de lidstaten.

De Europese Unie heeft **zeven instellingen**, verdeeld over

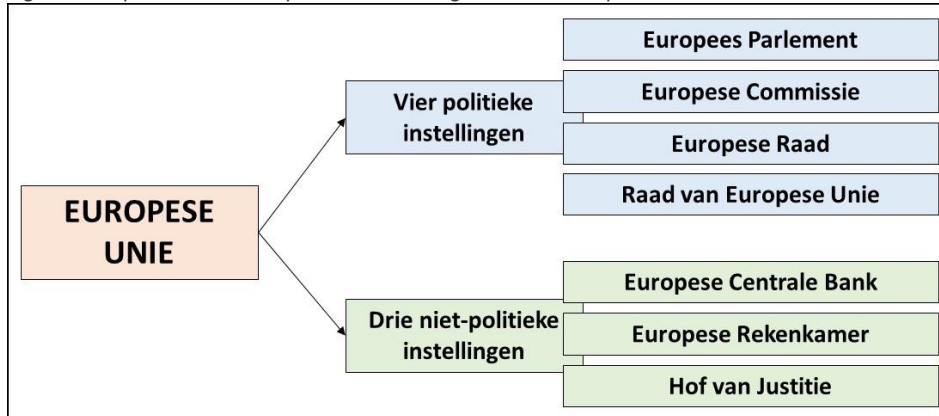
- De politieke instellingen:
 - het Europees Parlement
 - de Europese Raad
 - de Raad van de Europese Unie
 - de Europese Commissie
- de niet politieke instellingen:
 - het Hof van Justitie van de Europese Unie
 - de Europese Centrale Bank
 - de Europese Rekenkamer

De Europese Verdragen zijn het Verdrag betreffende de Europese Unie (1993) enerzijds en het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (1958) anderzijds.

Deze verdragen zijn verschillende keren aangepast via allerhande wijzigende verdragen die bekend staan onder de naam van de stad waar zij ondertekend werden. De laatste wijzigingen dateren van 2009, toen het verdrag van Lissabon in werking trad. Het verdrag van Lissabon is dus een wijzigingsverdrag.

²² Momenteel staan Albanië, Montenegro, Servië, Turkije, de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië te wachten om als lid toe te treden (= kandidaat-lidstaten). http://europa.eu/about-eu/countries/index_nl.htm

Figuur 1 De politieke en niet-politieke instellingen van de Europese Unie

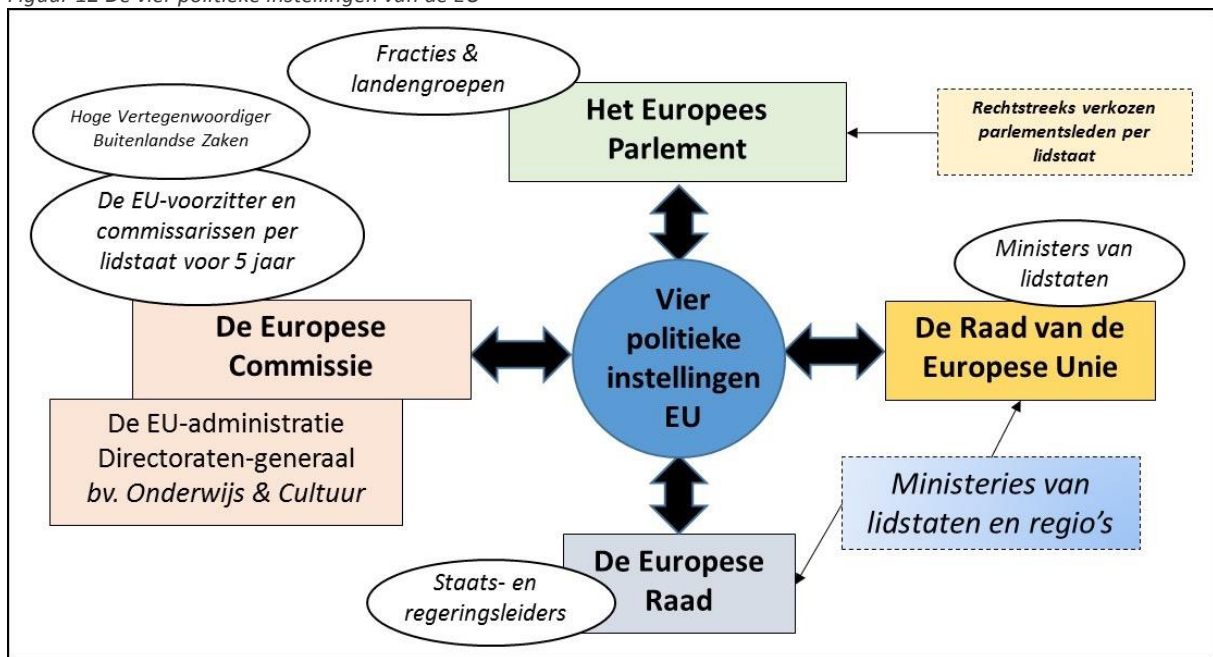

7.3. POLITIEK-ADMINISTRATIEVE STRUCTUUR VAN DE EU

7.3.1. De vier politieke instellingen: een overzicht

Er zijn vier politieke instellingen die in een ingewikkelde, elkaar controlerende en stimulerende verhouding werken. Schematisch voorgesteld:

Figuur 12 De vier politieke instellingen van de EU

47

7.3.2. Het Europees Parlement in kort bestek

Het Europees Parlement is de enige rechtstreeks gekozen EU-instelling en een van de grootste democratische vergaderingen ter wereld. De 751 leden van het Europees Parlement hebben tot taak de 500 miljoen burgers van de EU te vertegenwoordigen. Zij worden eens in de vijf jaar door stemgerechtigden uit alle 28 lidstaten gekozen.

De verkozen parlementsleden groeperen zich op grond van hun politieke overwegingen. Dit zijn de fracties, er zijn er momenteel acht.

Het inhoudelijke werk van het Parlement wordt grotendeels gedaan in gespecialiseerde commissies (20 vaste commissies). In deze commissies worden verslagen voorbereid waarover later in de plenaire vergadering wordt gestemd. Er zijn geen vaste meerderheden en opposities in het EP. Toch steunt de huidige Commissie voornamelijk op de steun van een los-vaste coalitie van de twee

grootste fracties in het EP, m.n. de Europese Volkspartij (conservatief/ christendemocratisch) en de Socialisten en Democraten (sociaaldemocratisch). Ook de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa geven over het algemeen steun aan Juncker.

De afgelopen decennia²³ heeft het Europees Parlement steeds meer bevoegdheden gekregen; het treedt nu op bijna alle EU-beleidsterreinen op als medewetgever. Samen met de Raad aanvaardt of wijzigt het Parlement wetgevingsvoorstellen van de Commissie. Ook houdt het Parlement toezicht op de werkzaamheden van de Commissie en neemt het de begroting van de Europese Unie aan. Het Parlement oefent niet alleen deze officiële bevoegdheden uit, maar werkt ook nauw samen met de nationale parlementen van de EU-landen. Dankzij regelmatige gezamenlijke parlementaire vergaderingen kan het Parlement beter rekening houden met nationale standpunten.

Dankzij de gewone wetgevingsprocedure hebben het Europees Parlement en de Raad van de Unie hetzelfde gewicht op een groot aantal terreinen (zoals economisch bestuur, immigratie, energie, vervoer, milieu en consumentenbescherming). De overgrote meerderheid van de Europese wetgeving wordt nu gezamenlijk door het Europees Parlement en de Raad vastgesteld.

Het Europees Parlement deelt met de Raad van de Europese Unie de beslissingsbevoegdheid over de volledige jaarlijkse begroting van de EU en heeft het ook het laatste woord. De besluiten van het Parlement en de Raad over de jaarlijkse uitgaven en ontvangsten moeten binnen de jaarlijkse maxima vallen die zijn vastgelegd in de financiële langetermijnplanning, het meerjarig financieel kader, dat om de zeven jaar wordt vastgesteld.

Het Europees Parlement heeft verschillende toezicht- en controlebevoegdheden. Dit maakt het mogelijk de Commissie te controleren en na te gaan of het EU-budget goed gebruikt wordt en EU-wetten correct uitgevoerd worden. Toch staat enkel de Commissie in voor het beheer van het uitvoerende deel van de EU-begroting. De werkingsmiddelen van Raad en EP en andere instellingen zitten in de begroting, maar worden *as such* niet door het EP gecontroleerd. Het EP controleert dus noch de Rekenkamer noch de Raad noch de ER; althans niet op financieel beheer.

Zie verder, bij andere onderdelen, voor nog meer bevoegdheden van het EP.

7.3.3. De Europese Raad

De Europese Raad²⁴ bestaat uit de EU-staatshoofden en –regeringsleiders. Zijn vaste voorzitter wordt verkozen voor een eenmaal verlengbare termijn van tweeënhalf jaar. De Europese Raad bepaalt de algemene politieke koers en prioriteiten van de Unie. De voorzitter van de Europese Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger van de Europese Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid nemen deel aan de vergaderingen van de Europese Raad, maar zijn geen stemgerechtigde leden.

De Voorzitter van het Europees Parlement heeft het recht bij het begin van elke Europese Raad het woord te nemen en het standpunt van het Parlement uiteen te zetten over de onderwerpen die de staatshoofden en regeringsleiders zullen behandelen. Na afloop van elke top brengt de voorzitter van de Europese Raad aan het Parlement verslag uit over de resultaten ervan.

7.3.4. De Raad van de Europese Unie

Deze raad is het andere wetgevende orgaan van de Unie. Hij bestaat uit ministers van de lidstaten. De Raden van ministers, geordend per vakgebieden, zijn dus heel belangrijke besluitvormende organen van de Europese Unie. De samenstelling van de Raad varieert afhankelijk van het onderwerp

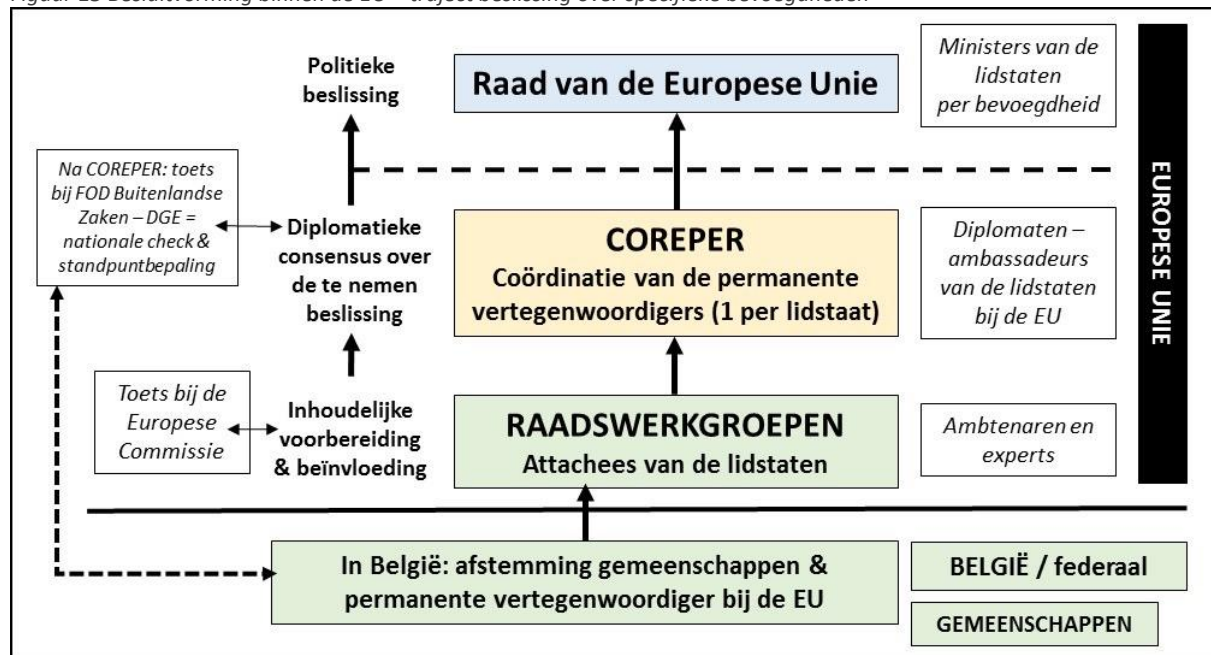
²³ Tekst overgenomen webstek Europees Parlement

²⁴ Tekst gedeeltelijk overgenomen webstek Europees Parlement

dat op de agenda staat. Zo is de Raad Jeugd samengesteld uit de ministers van de lidstaten die bevoegd zijn voor jeugdzaken en dito voor deze van cultuur. Het voorzitterschap van de Raad wordt door elke lidstaat van de Unie bij beurtrol uitgeoefend voor een termijn van zes maanden. De Raad van ministers beslist (meestal) met gekwalificeerde meerderheid of (soms, bij heel gevoelige thema's) met eenparigheid van stemmen, naargelang de rechtsgrond van het aan te nemen besluit.

De besluiten van de Raad van de Europese Unie worden voorbereid door het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (Coreper), dat wordt bijgestaan door een Raadswerkgroep, bestaande uit diplomaten en ambtenaren²⁵ van de respectieve bevoegde administraties.

Figuur 13 Besluitvorming binnen de EU – traject beslissing over specifieke bevoegdheden

Bovenstaand schema begint onderaan met de besluitvorming in België (van gemeenschap tot federaal, zie eerdere schema's). Eens de Belgische/federale consensus, gaat het naar de raadswerkgroepen waar gespecialiseerde ambtenaren (experts) van de lidstaten samen zitten en streven naar een consensus. Hier groeit ofwel een consensus, ofwel niet. Een lidstaat kan dus (bv. bij het voorzitterschap) een voorstel doen dat wordt getoetst aan de andere lidstaten. In deze fase wordt ook het standpunt van de betrokken commissaris gezocht... want als die zich verzet, wordt het moeilijk. Ook hier moet overeenstemming (met de Commissie dus) worden gevonden.

Eens er inhoudelijk consensus is op de raadswerkgroep, schuift het voort naar de COREPER (Coördinatie van de Permanente Vertegenwoordigers = ambassadeurs van de lidstaten bij de EU). Hier moet een diplomatieke consensus worden gezocht. Als die er komt, zullen alle lidstaten terugkoppelen naar hun nationaal niveau. In België is dit de FOD (federale overheidsdienst) Buitenlandse Zaken, en daarin het DGE = Directoraat-Generaal Europa.

Als dit allemaal meevalt, dan belandt het voorstel (of standpunt) op de Raad van de EU, waar de vakministers samenkomen. Die hebben uiteindelijk de bevoegdheid om te beslissen. Meestal is alles al heel goed voorbereid en ingedeekt als het hier wordt geagendeerd.

²⁵ Deze worden attachés genoemd in het diplomatiek taalgebruik. Het gaat om experts die door hun moederdepartementen worden gedetacheerd naar hun ambassade bij de EU. Deze wordt de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU genoemd. Hierover later meer.

De Raad van Europese Unie installeerde een raads werkgroep Jeugd en een voor Cultuur. Die werkgroepen bereiden het beleid voor en trachten dit te beïnvloeden. Dit gebeurt door o.a. aanbevelingen, resoluties of conclusies aan de Raad van ministers te formuleren. De raads werkgroep werkgroep bestaat uit attachés, ambtenaren of experts van de respectieve jeugdadministraties en van de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU (d.i. de nationale ambassade van een lidstaat geaccrediteerd bij de Europese Unie).

7.3.5. De Europese Commissie

De Europese Commissie²⁶ is onder meer het uitvoerend orgaan van de EU²⁷. Ze bestaat uit twee niveaus: het College van Commissarissen (het politieke niveau) en de Commissiediensten (de administratie). Zij voert het Europese beleid uit. Dat doet ze o.a. door het EU-budget en daaraan gekoppelde programma's uit te voeren (zie hieronder voor meer informatie). In bepaalde gevallen, waar zij exclusieve bevoegdheid heeft, is ze de enige gemachtigd om initiatieven te nemen.

De Europese Commissie heeft eveneens een rol in het wetgevingsproces. In de meeste gevallen heeft ze namelijk het alleenrecht op het formuleren van nieuwe Europese wetgevingsvoorstellen. Hoewel het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie met zijn tweeën de wetgever vormen, kunnen zij in de meeste gevallen slechts wetten aannemen wanneer de Commissie hen voorstellen heeft overgemaakt. Doet zij dit niet, dan kunnen het EP en de Raad dan ook geen wetten aannemen. Het Europees Parlement kan echter de Commissie verzoeken om een voorstel in te dienen.

Tot slot is de Europese Commissie eveneens de behoedster van de Europese Verdragen, die in zekere zin de grondwettelijke basis vormen van de EU. In deze rol ziet de Europese Commissie erop toe dat het Europees recht gerespecteerd wordt. Dit impliceert dat ze bijvoorbeeld lidstaten voor de rechter kan dagen indien zij vindt dat deze niet aan hun verplichtingen voldoen. Een ander voorbeeld is de mogelijkheid waarover de Commissie beschikt om bedrijven boetes op te leggen wanneer zij inbreuken plegen op het Europese mededingingsrecht.

Het College bestaat uit 28 Commissarissen, één voor elke lidstaat. Hiervan is de Commissievoorzitter de belangrijkste figuur. Hij/zij leidt het college van Commissarissen, wijst de portefeuilles aan de individuele Commissarissen toe, beslist over de interne organisatie van de Commissie, kan de voorzitter individuele collegeleden tot ontslag dwingen. Zijn/haar aanstelling is het voorwerp van een speciale procedure. Volgens het Verdrag van Lissabon draagt de Europese Raad een kandidaat voor, rekening worden houdend met de uitslag van de Europese verkiezingen. Deze kandidaat moet dan steun zoeken voor zijn programma in het Europees Parlement, dat de definitieve zeg heeft.

Naast de voorzitter bestaat het College uit zesentwintig gewone Commissarissen en vicevoorzitters en één Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en het Veiligheidsbeleid (min of meer de Europese minister voor buitenlandse zaken en defensie), die ook vicevoorzitter is. Elk lidstaat krijgt een Commissarispost. De nationale regeringen dragen elk een kandidaat-commissaris voor. Momenteel zijn er 7 vicevoorzitters, die belast zijn met het coördineren van verschillende beleidsdomeinen, met het oog op het behalen van de strategische doelstellingen die de EU voor zichzelf heeft aangenomen. Hiervoor sturen zij elk een groep van Commissarissen, die de functionele bevoegdheid hebben over een specifieke Commissiedienst. Sinds november 2014 is de Hongaar Tibor Navracsics de Commissaris van Onderwijs, Cultuur, Jeugd en Sport.
<https://nl.wikipedia.org/wiki/Commissie-Juncker>

²⁶ Tekst overgenomen webstek Europees Parlement

²⁷ Eigenlijk zijn de lidstaten de echte uitvoerende macht binnen de EU

Het Europees Parlement heeft het recht om het college van Commissarissen in zijn geheel goed of af te keuren. Sinds 1994 moeten kandidaat-Commissarissen voor een hoorzitting in het Europees Parlement verschijnen. Het Europees Parlement kan een motie van wantrouwen jegens de Commissie aannemen en haar uiteindelijk tot een collectief aftreden dwingen. Dit blijft wel een moeilijk en moeizaam aspect. Zo is de Commissie onder leiding van dhr. Santer in 1999 moeten aftreden nadat het EP de COM geen "discharge" wou verlenen over het budgetbeheer omwille vermeend financieel wanbeheer. De COM Santer nam dit op als een motie van wantrouwen. Strictu sensu was het er geen, maar dat is een nuance die weinig zinvol is voor het bredere publiek. Na de stemming was er een discussie tussen de verschillende partijen over een motie van wantrouwen. Uiteindelijk werd die niet gestemd, maar aan de Santer COM werd duidelijk gemaakt dat indien ze niet uit eigen wil zou opstappen, de motie gestemd zou worden.

Het Europees Parlement oefent democratische controle uit op de Commissie, die aan het Parlement regelmatig verslag uitbrengt, onder meer via een jaarverslag over de activiteiten van de EU en over de uitvoering van de begroting. Eenmaal per jaar houdt de voorzitter van de Commissie zijn "State of the Union"-toespraak tot de plenaire vergadering. Het Parlement verzoekt de Commissie regelmatig de aanzet te geven tot nieuwe beleidsmaatregelen en de Commissie dient te antwoorden op mondelinge en schriftelijke vragen van EP-leden.

7.4. DE EU-ADMINISTRATIE: DE DIRECTORATEN-GENERAAL (DG'S)

Dit zijn de EU-ministeries, bevolkt met Europese ambtenaren. Ze zijn onderverdeeld in de Directoraten-generaal (vergelijkbaar met ministeries), afgekort als DG's, met elk hun specifieke bevoegdheden. Daarbij hoort het Directoraat-generaal Onderwijs en Cultuur (waarbinnen ook jeugd), geleid door een Directeur-generaal.

51

In deze context speelt vooral het Directoraat-generaal Onderwijs en cultuur (Education and Culture - EAC)²⁸

Dit directoraat-generaal draagt bij aan het beleid en regelgeving op het gebied van onderwijs, cultuur, jongeren, talen, en sport. Met behulp van een hele reeks programma's wordt er een bijdrage geleverd aan het behoud van de Europese waarden en welvaart. Ook wordt de participatie van burgers met betrekking tot Europese integratie bevorderd en wordt er een sterker gevoel van onderlinge verbondenheid nagestreefd.

De taak van dit directoraat-generaal is verdeeld in de volgende beleidsgebieden, die elk met een directoraat overeenkomen:

- onderwijs en vorming: ervoor zorgen dat landen van elkaar kunnen leren en samenwerken om het onderwijs in Europa te verbeteren.
- cultuur en creativiteit: cultuurbeleid en interculturele dialoog en toezicht op het Creatieve Europe Programma voor cultuur²⁹;
- jeugd en sport: jonge mensen een stem geven in de maatschappij en het versterken van de dialoog met beleidsmakers, en de vertegenwoordiging van jongeren in beleid, sport: het versterken van participatie in fysieke activiteiten, het verbeteren van de mogelijkheden om te sporten, en meer sportfaciliteiten voor mensen met een handicap;
- talen: het ontwikkelen van strategieën om meerdere talen te leren om burgers meer kansen te bieden en culturele identiteiten te versterken;
- hoger onderwijs en internationale zaken.

²⁸ Grotendeels overgenomen van de webstek http://www.europa-nu.nl/id/vg9ibe0vfeyv/directoraat_generaal_onderwijs

²⁹ De sector MEDIA zit sinds 2014 bij het Directoraat-generaal CONNECT

Het Erasmus+ programma loopt als een rode draad doorheen de structuur van het DG. Zowat elk directoraat houdt zich bezig met één of meer aspecten van het programma. Vergelijkbaar zijn er ook de programma's Creative Europe en Europa van de Burgers (zie elders).

Het Directoraat-generaal wordt (2017) geleid door Directeur-Generaal Martine Reicherts (Lux) en Adjunct-directeur-generaal Jens Nymand Christensen (Dk).

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/index_en.htm

7.5. ANDERE STRUCTUREN EN ORGANEN

Daarnaast bestaan er nog de volgende Europese structuren: de Europese Centrale Bank (om de monetaire politiek uit te voeren), de Rekenkamer (controle), de Ombudsman.

Het Hof van Justitie is het hoogste rechtscollege als het gaat om EU-wetgeving. Het interpreteert de EU-wetgeving en garandeert dat die in alle lidstaten gelijk wordt toegepast. Het Parlement, de Raad en de Commissie kunnen het Hof verzoeken op te treden tegen de andere politieke instellingen als zij menen dat deze in strijd met de geest van de EU-wetgeving gehandeld hebben. Samen met de Raad kan het Parlement aan het Hof van Justitie vragen om gespecialiseerde rechtbanken op te zetten. Zo werd in 2005 het Gerecht voor ambtenarenzaken van de Europese Unie opgericht om geschillen tussen de EU en haar ambtenarenapparaat te beslechten.

7.6. HOE BESTUURT DE EU?

7.6.1. Maatregelen & initiatieven

Wettelijk basis: de verdragen

Om te besturen beschikt een overheid over instrumenten. Uiteindelijk moet er iets gebeuren, en dat wordt vertaald onder de algemene term overheidsbeleid. Dit bevat o.a. alle maatregelen die deze overheid neemt. Elke maatregel heeft een bepaalde status (van dwingend, lees: wet, tot gewoon adviserend of suggererend). Hoe dwingender de maatregel, hoe meer processen eraan voorafgaan, want een overheid heeft steeds een wettelijke basis nodig. Zonder deze basis zijn de maatregelen niet gelegitimeerd (wettelijk gemaakt).

Deze maatregelen kunnen ook bepaalde initiatieven in gang zetten, activiteiten die deze overheid zelf gaat ondernemen. Ook deze moeten gelegitimeerd zijn en vragen dus heel wat processen.

Op Europees niveau vinden Europese initiatieven hun rechtsgrondslag in de Europese verdragen en de Europese wetgeving die hiervan is afgeleid (zie hierboven). Tezamen geven deze niet alleen de inhoudelijke richtlijnen maar ook de procedures, welke processen er moeten doorlopen worden, wie erop welke wijze adviezen en goedkeuringen moeten geven. In de Europese verdragen staat dus vooral (a) waarmee de Europese Unie zich mag bezighouden (op welke terreinen mag er Europese wetgeving gemaakt worden?) en (b) welke spelregels en procedures er bij het maken van wetgeving moeten gevolgd worden, domein per domein (meestal gaat het om de gewone wetgevingsprocedure, zie hieronder, maar er zijn ook nog flink wat uitzonderingen).

In die zin zijn de verdragen dus de bijbel van de Europese samenwerking. Bij de start van de Europese integratie, in de jaren vijftig, werden de Verdragen van Rome van kracht. Die zijn intussen vijf keer gewijzigd (meestal met de bedoeling om Europa extra bevoegdheden te geven, en om de besluitvormingsprocedure te versoepelen). Sinds 2009 werkt de Europese Unie met het Verdrag van Lissabon.

De totstandkoming van Europese wetgeving (procedure)?

De Europese Commissie stelt wetgevingsvoorstellen op uit eigen initiatief, op voorstel van andere EU-instellingen of van EU-landen, of naar aanleiding van een burgerinitiatief, vaak na openbare raadplegingen. Het definitieve voorstel wordt tegelijk aan het Europees Parlement, de Raad en de

ationale parlementen toegezonden, en in sommige gevallen ook aan het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en sociaal Comité. Meer gedetailleerde informatie hierover als bijlage bij deze tekst.

7.6.2. Rechtshandelingen: soorten maatregelen van de EU

Om de doelstellingen³⁰ van de verdragen te bereiken, kan de EU verschillende soorten rechtshandelingen vaststellen. Sommige daarvan zijn bindend, andere niet. Sommige gelden voor alle EU-landen, andere maar voor een paar. Een overzicht:

Figuur 2 Rechtshandelingen van de EU - overzicht

Verordeningen

Een "verordening" is een bindende rechtshandeling die in de hele EU van toepassing is. Zo hebben het Europees Parlement en de Raad een verordening vastgesteld om ervoor te zorgen dat van buiten de EU ingevoerde producten aan bepaalde gemeenschappelijke eisen voldoen.

Richtlijnen

Een "richtlijn" is een rechtshandeling die een bepaald doel vastlegt dat alle EU-landen moeten bereiken. Maar zij mogen zelf de wetgeving vaststellen om dat doel te bereiken. Een voorbeeld is de richtlijn consumentenrechten, waarmee de rechten van de consument in de hele EU zijn aangescherpt. Zo mogen bij aankopen via internet geen verborgen kosten in rekening worden gebracht en is de bedenktijd voor de consument verlengd.

Besluiten

Een "besluit" is bindend voor degene tot wie het gericht is (een EU-land of bedrijf) en is rechtstreeks van toepassing. De Commissie heeft bijvoorbeeld een besluit vastgesteld over de deelname van de EU aan verschillende organisaties voor terrorismebestrijding. Dit besluit geldt dus enkel voor deze organisaties.

Aanbevelingen

Een "aanbeveling" is niet bindend. De aanbeveling van de Commissie waarin zij de juridische autoriteiten van de EU-landen oproept meer gebruik te maken van videoconferenties om de juridische samenwerking over de grens heen te verbeteren, heeft dus geen juridische gevolgen. Dankzij een aanbeveling kunnen de Europese instellingen hun opvattingen kenbaar maken en een bepaalde gedragslijn voorstellen, zonder dat dit juridische verplichtingen schept voor de betrokkenen.

Adviezen

Een "advies" is een niet-bindende verklaring van een van de instellingen en schept dus geen juridische verplichtingen voor degenen tot wie het advies gericht is. Een "advies" is niet bindend. Het

³⁰ Tekst overgenomen van webstek EU

wordt gegeven door een van de grote EU-instellingen (Commissie, Raad of Parlement) of door het Comité van de Regio's of het Europees Economisch en Sociaal Comité. De beide comités brengen tijdens het wetgevingsproces adviezen uit om hun standpunt over de regionale of sociaaleconomische aspecten van het voorstel kenbaar te maken. Zo heeft het Comité van de Regio's bijvoorbeeld een advies uitgebracht over maatregelen tegen luchtverontreiniging in Europa

7.6.3. EU-budget

De Commissie voert het beleid van de EU uit. Ze beheert daarvoor het gros van het EU-budget, dat bekend staat als het Meerjarig Financieel Kader (MFK) en uit verschillende delen bestaat, die zijn opgedeeld volgens clusters van beleidsgebieden.

In 2013 werd een akkoord bereikt voor het Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de EU voor de periode 2014-2020. Het MFK is de meerjarenbegroting van de EU. De jaarlijkse EU-begrotingen passen binnen dit grotere kader. Het EU-budget is relatief klein in omvang: het bedraagt maar 1% van de totale Europese welvaart, een fractie van wat de lidstaten spenderen (m.n. tussen de 30% en 65% van hun nationale welvaart). Het EU-budget stimuleert de samenwerking en uitwisselingen tussen Europese overheden, organisaties, instellingen, bedrijven en burgers. Bovendien zorgt het bundelen van sommige uitgaven op Europees niveau voor besparingen op niveau van de lidstaten. Het MFK 2014-2020 schept de financiële contouren van een reeks Europese subsidieprogramma's en fondsen die inhaken op Vlaamse bevoegdheden, zoals:

- Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en het Europees Sociaal Fonds (ESF) in het kader van het economisch, sociaal en territoriaal cohesiebeleid;
- de directe betalingen, de marktmaatregelen, de landbouwcrisisreserve en het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling in het kader van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid;
- Horizon 2020 (onderzoek, ontwikkeling, innovatie);
- COSME (ondersteuning kmo's);
- Connecting Europe Facility (transport-, energie- en telecommunicatie-infrastructuur);
- Erasmus+ (onderwijs, jeugd, sport);
- Life+ (leefmilieu);
- het visserijprogramma;
- Asiel en Migratiefonds (o.m. inburgering);
- Creatief Europa (cultuur en media);
- Europa voor de Burger (Europees burgerschap);
- Europees Globalisatiefonds (herstructurering ten gevolge van de globalisering).

7.7. HET VLAAMSE EN FEDERALE BELEID T.A.V. DE EUROPESE UNIE

7.7.1. Overzicht en relevantie

Voor zowel Vlaanderen als voor België als geheel is de Europese Unie het belangrijkste internationale beleidsniveau. Voor de Vlaamse Regering is de EU de eerste en de belangrijkste hefboom voor het Vlaams buitenlands beleid. Hoewel Vlaanderen autonoom zijn eigen buitenlands beleid kan voeren, werkt het in EU-context nauw samen met de federale overheid en de andere Gewesten en Gemeenschappen.

Figuur 15 Belgische en Vlaamse formele betrokkenheid bij de EU

7.7.2. De federale spelers

De federale minister en de Federale Overheidsdienst van Buitenlandse Zaken

In de Belgische regering speelt de minister van Buitenlandse Zaken een erg belangrijke rol in de bepaling van de Belgische houding t.a.v. de EU. Hoewel de regeringsleider (dus de eerste minister of premier) bij bepaalde publieke aangelegenheden en in de Europese Raad de hoofdrol opeist, is het de minister van buitenlandse zaken die het meest invloed kan op uitoefenen, omdat hij toezicht houdt over de FOD Buitenlandse Zaken. De huidige minister, D. Reynders (MR), is eveneens vicepremier. De FOD (Federale Overheidsdienst) Buitenland staat voor wat genoegzaam het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt genoemd. Informatie: <http://diplomatie.belgium.be/nl/>

De Belgische Permanente vertegenwoordiging bij de EU

België heeft als lidstaat een aparte 'Permanente Vertegenwoordiging' bij de Europese Unie. De diplomaten en de experts van de Permanente Vertegenwoordiging zetelen voor ons land in een 250-tal werkgroepen waarin overleg wordt gepleegd tussen de EU-lidstaten, met de Europese Commissie en met de andere EU-instellingen. Het is dit veelvoud aan fora en werkgroepen, waar de Europese regelgeving wordt voorbereid en besproken, dat concreet vormgeeft aan de Europese samenwerking.

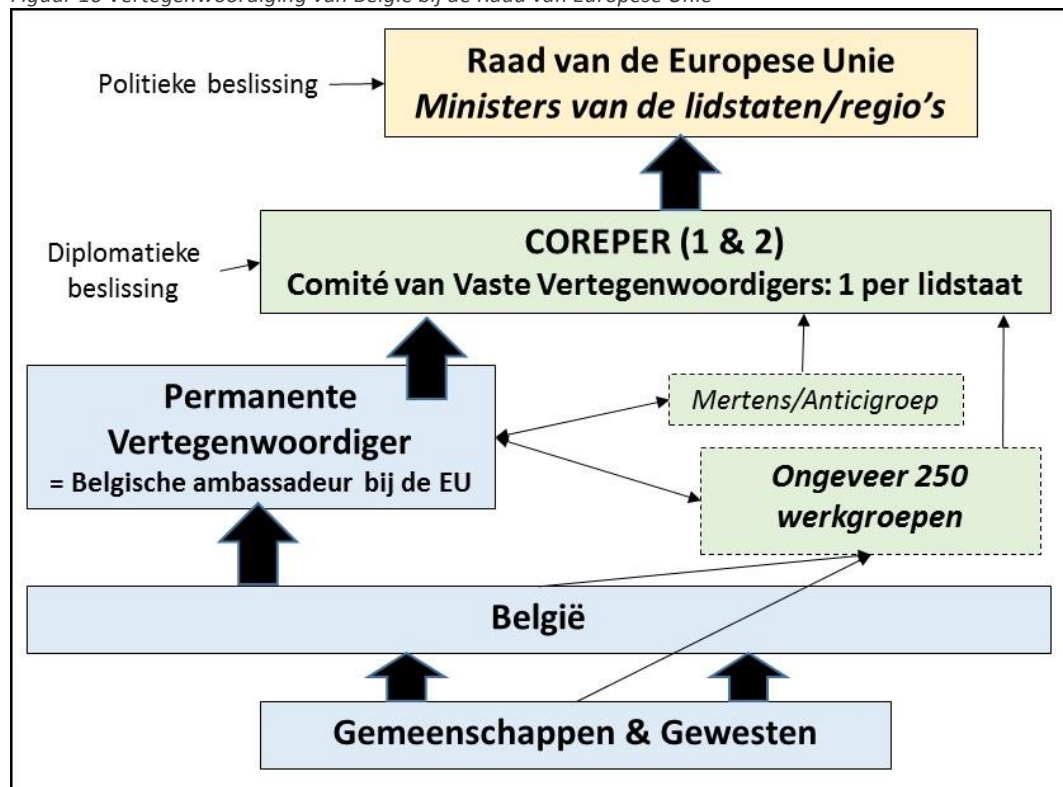
Onze vertegenwoordigers in de diverse werkgroepen vertolken de Belgische standpunten die in onderling overleg tussen alle betrokken ministeriële kabinetten en de federale en deelstatelijke administraties worden voorbereid en vastgelegd.

De resultaten van de besprekingen in de werkgroepen worden vervolgens afgetoetst in het 'Comité van Permanente Vertegenwoordigers' (Coreper³¹), dat de laatste schakel vormt in de voorbereiding

³¹ De afkorting COREPER verraadt de vroegere Franstalige dominantie in de internationale zaken, het staat voor Comité des Représentants Permanents

van de bijeenkomsten op ministerieel niveau in de Raad van de Europese Unie (de ministers van de lidstaten).

Figuur 16 Vertegenwoordiging van België bij de Raad van Europese Unie

Uitleg bij deze figuur:

- Het federale niveau (de gemeenschappen en gewesten zijn in de FOD Buitenlandse Zaken altijd vertegenwoordigd), speelt zijn standpunten, adviezen enz. door aan de PV: de permanente vertegenwoordiger van België, de ambassadeur van België bij de EU;
- Deze zetelt met zijn collegae uit de andere lidstaten in de COREPER: het comité van de VP's. Daar zitten de ambassadeurs van alle lidstaten samen: zijn het diplomatieke niveau dat de politieke besluitvorming (de ministers) vooraf gaat. Er zijn twee Corepers. Coreper 1 is verantwoordelijk voor sociaaleconomische thema's in brede zin, milieu- en energiebeleid, transport, innovatie, interne markt en industriebeleid, landbouw en visserij, onderwijs, jeugd, cultuur en sport. Stuk voor stuk beleidsdomeinen met een directe impact op leven en werk van meer dan 500 miljoen inwoners van de Europese Unie. Coreper 1 ook verantwoordelijk voor de reguliere opvolging van het legislatieve werk in deze domeinen en vergadert één of twee keer per week;
- De Belgische ambassadeur bij Coreper³² (wordt bijgestaan door een naaste diplomatieke medewerkers. Die werken in de zgn. Mertensgroep³³. Deze groep werkt verkennend naar hoe een mogelijke consensus zou kunnen evolueren. De Mertensgroep vergadert wekelijks;
- Er bestaan zo'n 250 werkgroepen (rond thema's, issues, bevoegdheden enz.) die elk heel specifieke voorbereidingen enz. maken.

7.7.3. De Vlaamse spelers

De Europese Unie heeft een impact op zowat alle beleidsdomeinen waarvoor Vlaanderen bevoegd is, inclusief het jeugd- en cultuurbeleid. Het 'foro interno, foro externo' principe stelt dat de Belgische

³² Voor Coreper II is dit de Anticigroep

³³ De naam Mertensgroep komt van de Belgische diplomaat Vincent Mertens de Wilmars, die deze groep installeerde n.a.v. het Belgische voorzitterschap van 1993

deelstaten ook verantwoordelijk zijn voor de internationale aspecten van hun bevoegdheden. Dit geldt ook voor de invulling van het EU-beleid. Het algemene kader voor het Belgische en het Vlaamse EU-beleid is vastgelegd in een samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen. Sinds het Verdrag van Maastricht (1992) is het mogelijk dat ook deelstaatministers hun lidstaat vertegenwoordigen in de Raad van de Europese Unie. Alle afspraken over de vertegenwoordiging van België in de Raad zijn vastgelegd in een intern Belgisch samenwerkingsakkoord tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen. Dit samenwerkingsakkoord bevat afspraken omtrent de totstandkoming van het standpunt dat de vertegenwoordiger in de Raad inneemt namens België.

De Vlaamse minister van buitenlandse zaken en het Departement Buitenlandse Zaken

In de Vlaamse regering zet de minister van buitenlandse zaken, als coördinerende minister, de bakens uit voor het Vlaamse buitenlands beleid. De huidige minister van buitenlandse zaken is ook de minister-president, dhr. Geert Bourgeois. Hij wordt in zijn taken bijgestaan en ondersteund door het Departement Buitenlandse Zaken: www.vlaanderen.be/internationaal. De minister van buitenlandse zaken beslist niet alleen, maar doet dit in nauwe concertatie met zijn collega's

De Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU

Voor de concrete opvolging van dossiers en de Vlaamse belangenbehartiging speelt de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering bij de EU een sleutelrol. Zij vormt de "front office" van de Vlaamse overheid, die de Europese dossiers van zeer nabij opvolgt en rapporteert over de jongste Europese ontwikkelingen, met het oog op een Vlaamse standpuntbepaling. Hiervoor koppelt ze terug naar de verschillende administraties (de "back offices") van de Vlaamse overheid en de kabinetten die instaan voor de uiteindelijke inhoudelijke lijn.

Samen met de afvaardigingen van de andere gewesten en gemeenschappen, maakt de Algemene Afvaardiging van de Vlaamse Regering deel uit van de Belgische Permanente Vertegenwoordiging van België. De Vlaamse Vertegenwoordiging telt een reeks attachés vanuit de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen en wordt geleid door een Vertegenwoordiger van de Vlaamse Regering. Zij nemen deel aan de werkgroepen van de Raad, rapporteren over de jongste Europese ontwikkelingen en staan Vlaamse ministers bij in de Raad. Zij onderhouden contacten met andere Europese instellingen en met vertegenwoordigingen van andere lidstaten en regio's, gericht op een optimale Vlaamse belangenbehartiging. Zij nemen net zoals hun andere collega's in de Permanente Vertegenwoordiging deel aan de werkgroepen van de Raad, waarin ze voor bepaalde raadsformaties als Belgisch woordvoerder kunnen optreden. (o.a. voor jeugd, cultuur, onderwijs, sport etc.) <http://www.vlaanderen.be/int/europese-unie>

8

HOOFDSTUK

HET JEUGD(WERK)BELEID
VAN DE EU

8. HET JEUGD(WERK)BELEID VAN DE EU

8.1. DE WETTELIJKE BASIS

De Europese Unie is actief op allerlei beleidsterreinen. Sinds de inwerkingtreding van het verdrag van Maastricht (1992) zijn cultuur en jeugd een bevoegdheid van de Unie.

Met het Verdrag van Lissabon (2007) trad de Europese Unie een nieuw tijdperk binnen. Het bracht een aantal belangrijke veranderingen in de werking van de Unie. Zo moet het de doeltreffendheid en de democratische legitimiteit van de Unie versterken en haar optreden samenhangender maken. Het Verdrag trad op 1 december 2009 in werking. Dit jeugdbeleid van de EU wordt uitgevoerd (en ook mee voorbereid) door enerzijds de bevoegde Commissaris (Onderwijs en Cultuur) en anderzijds het Directoraat-generaal Onderwijs en Cultuur (zie eerder).

Informatie o.a. via <http://www.culturalpolicies.net/web/index.php>

De Europese samenwerking rond jeugd heeft sindsdien een hele weg afgelegd en is nog steeds volop in ontwikkeling.

Informatie hierover via <http://europa.eu/youth/nl> http://ec.europa.eu/youth/index_en.htm

8.2. JEUGDZAKEN IN DE EU

8.2.1. De rechtsgrond (artikel 165.2 VWEU)

De inclusie van „jeugd” als concept in het Europese beleid is een relatief recent fenomeen. Het concept kwam voor het eerst voor in 1993 in het Verdrag van Maastricht. In artikel 165.2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) bepaalt dat acties van de Unie gericht zijn op de bevordering van uitwisseling van jongeren en jongerenwerkers en de deelname (participatie) van jongeren aan het democratische leven. Maatregelen uit hoofde van het artikel 165³⁴ valt onder de gewone wetgevingsprocedure. Op het gebied van het jeugdbeleid is niet in een harmonisatie van de wetgeving van de lidstaten voorzien. De Raad beperkt zich op dit gebied meestal tot conclusies, resoluties of aanbevelingen. Informatie over het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Informatie via <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Er is voorts aandacht voor het Handvest van de grondrechten van de EU, waarin een artikel is opgenomen over de rechten van het kind (artikel 24) en een artikel over het verbod op kinderarbeid en bescherming van jongeren op het werk (artikel 32). Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag, heeft het Handvest van de grondrechten dezelfde juridische waarde als de Verdragen (artikel 6 VEU).

Het artikel van het Verdrag van Lissabon over jongeren bepaalt expliciet dat het communautaire optreden tot doel heeft de ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen. Met het VWEU wordt deze doelstelling aangevuld met stimulansen die moeten leiden tot de versterkte deelneming van jongeren aan het democratisch leven van Europa. Afgezien van dit artikel hebben kinderen en jongeren eveneens baat bij de EU-doelstellingen op andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld op het vlak van onderwijs en beroepsopleiding, gezondheid of met het oog op de rechten en de bescherming van kinderen en jongeren.

³⁴ Het artikel 166 is ook belangrijk voor jongeren, maar spreekt zich specifiek uit over beroepsopleiding en wordt in deze context niet specifiek toegelicht.

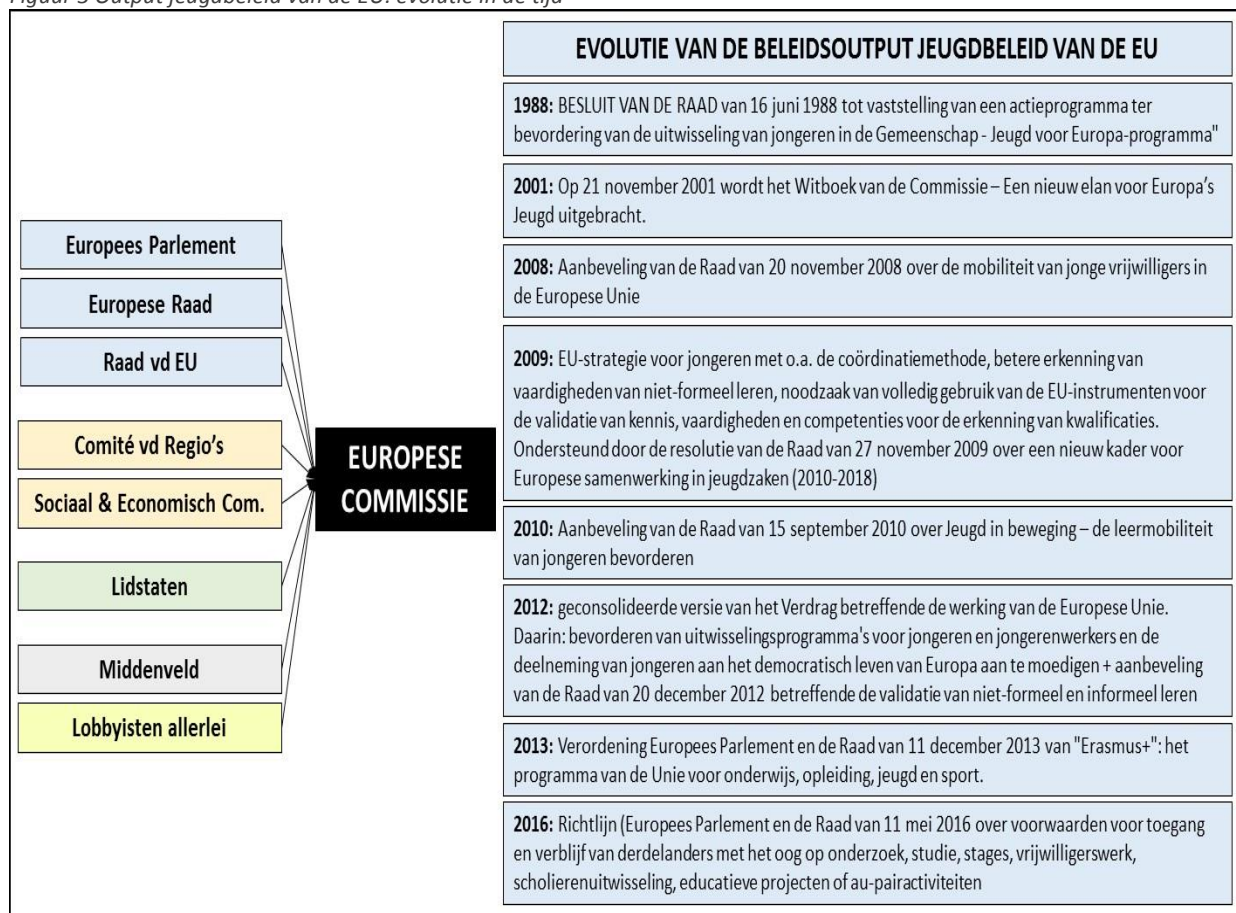
8.2.2. Jeugdbeleidsontwikkeling in de EU

Algemeen overzicht

Al eerder werd de werking van de EU toegelicht. Wat er allemaal gebeurde op het vlak van het jeugdbeleid vormt een goede illustratie. Onderstaande figuur bestaat uit twee helften:

- De linkerhelft geeft een overzicht van wie er allemaal betrokken is, wie er probeert om invloed uit te oefenen op wat er als beleid en maatregelen wordt beslist;
- Centraal staat de Europese Commissie: die moet uiteindelijk de beslissingen nemen en ze in concrete maatregelen vertalen. Daartoe heeft ze een administratie (ambtenaren) die in DG's (directoraten-generaal) zijn opgedeeld;
- De rechterkant van het schema bevat een chronologische opsomming van de beleidsmaatregelen (de output) die werden geproduceerd.

Figuur 3 Output jeugdbeleid van de EU: evolutie in de tijd

60

Een aantal momenten uit dit schema wordt verder in de tekst meer gedetailleerd toegelicht.

Het Europees Parlement is steeds een pleitbezorger geweest van nauwe samenwerking tussen de lidstaten op het gebied van jeugdzaken. Tijdens de wetgevingsprocedure voor het programma „Jeugd in actie” heeft het Parlement opgeroepen om de beschikbare middelen significant te verhogen en de toegang tot deze maatregelen te vergemakkelijken. Het benadrukte bovendien dat jongeren met een handicap op gelijke voet aan dit soort acties moeten kunnen deelnemen, teneinde discriminatie te voorkomen. Om Europese projecten van jongeren te steunen, heeft het Parlement samen met de „Stichting Internationale Karel de Grote-prijs Aken” in 2008 de Europese Karel de Grote-prijs voor jongeren in het leven geroepen. De prijs wordt toegekend aan projecten die het begrip op Europees en internationaal niveau bevorderen, een gezamenlijk gevoel van Europese identiteit en integratie stimuleren en praktische voorbeelden bieden van Europeanen die als één gemeenschap samenleven.

Informatie: http://www.europeesparlement.nl/nl/press_release/pr-2015/pr2015-oktober/pr2015-okt16bis.html

Het Parlement heeft op 16 januari 2013 een resolutie aangenomen waarin het initiatief van de jongerengarantieregeling krachtig wordt ondersteund en wordt benadrukt dat nauwe samenwerking tussen de Commissie en de lidstaten en, op nationaal niveau, tussen sociale partners, lokale en regionale autoriteiten, openbare en particuliere arbeidsdiensten en lokale en regionale onderwijs- en opleidingsinstellingen van cruciaal belang is om de jongerengarantieregeling doeltreffend uit te voeren.

Informatie: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2013-0016+0+DOC+XML+V0//NL>

In het eerder vermelde schema werden alle maatregelen al chronologisch gesitueerd. Hierna volgt meer uitleg bij een aantal daarvan.

8.2.3. Het WITBOEK JEUGD

Vóór 2001 waren de activiteiten van de Europese instellingen op het gebied van jeugd hoofdzakelijk gericht op de ontwikkeling en uitvoering van specifieke programma's, zoals het programma „Jeugd voor Europa”, dat in 1988 werd opgestart. Men deelde sindsdien echter de mening dat deze actie en samenwerking verder moesten worden uitgewerkt en dat de jongeren zelf meer moesten worden betrokken.

Het Witboek Jeugd, dat in november 2001 onder Belgisch EU Voorzitterschap werd goedgekeurd, bevatte een voorstel voor de lidstaten om de samenwerking te vergroten op vier prioritaire domeinen inzake jeugd: participatie, informatie, vrijwilligersactiviteiten door jongeren en een beter begrip en kennis van jongeren. In het Witboek werd voorgesteld meer rekening te houden met de jeugddimensie en de deelneming van jongeren aan te moedigen wanneer een ander relevant beleid wordt ontwikkeld, zoals op het gebied van onderwijs en opleiding, werkgelegenheid en sociale inclusie, gezondheid en antidiscriminatie. Op basis van het Witboek stelde de Raad van de Europese Unie in juni 2002 een kader vast voor Europese samenwerking op het gebied van jeugdzaken. In november 2005 werd het kader aangepast aan het Europees pact voor de jeugd.

Dit witboek had hoofdzakelijk tot doel een vernieuwd kader voor samenwerking tussen de verschillende actoren op het gebied van jeugdzaken voor te stellen om jongeren beter te betrekken bij de beslissingen die hen aangaan.

Informatie over het witboek: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=uriserv:c11055>

De open coördinatiemethode

Een belangrijk instrument om het Europees samenwerkingskader inzake jeugd uit te voeren is de open coördinatiemethode (OMC). De OMC zorgt ervoor dat lidstaten hun beleid kunnen afstemmen op de gezamenlijke doelstellingen. De methode houdt in dat de lidstaten elkaar onderling monitoren en opvolgen. De rol van de Europese Commissie blijft beperkt tot coördinatie. Europese richtsnoeren (belangrijk: geen richtlijnen, want die zijn bindend) kunnen op deze manier geïntegreerd worden in nationaal en regionaal beleid, rekening houdend met de lokale verschillen. Als de gezamenlijke doelstellingen niet gehaald worden, wordt een lidstaat niet bestraft door het Hof van Justitie. Dat is het grote verschil met de gewone, harde wetgeving.

Elke lidstaat rapporteert iedere drie jaar over de nationale stand van zaken voor de verschillende doelstellingen aan de Europese Commissie. De Europese Commissie maakt een grondige synthese van alle nationale rapporten. Uiteindelijk resulteert dit proces in een Europees Jeugd rapport. Op

basis hiervan worden aanbevelingen gegeven aan de verschillende lidstaten en worden de doelstellingen op Europees niveau bijgesteld.

De prioritaire actiegebieden van deze werkmethode hadden betrekking op:

- vernieuwing van de vormen van deelname van jongeren aan het openbare leven. De Commissie stelt de veralgemening voor van de regionale en nationale jeugdraden alsmede de vernieuwing van het Europees Jeugdforum om de representativiteit daarvan te verbeteren;
- verbetering van de informatie over Europese kwesties. Daartoe stelde de Commissie de oprichting van een elektronische portaalsite en forum voor, waar jongeren informatie kunnen vinden en hun mening kenbaar kunnen maken;
- bevordering van het vrijwilligerswerk. Als leerervaring en factor van integratie van jongeren in de maatschappij speelt vrijwilligerswerk een belangrijke rol, zowel op Europees niveau in het kader van het Europees vrijwilligerswerk, als op nationaal, regionaal en lokaal niveau. De EU-landen moeten meer inspanningen leveren om de laatste obstakels voor mobiliteit weg te nemen;
- verbetering van de kennis van onderwerpen die verband houden met jongeren. Daarbij gaat het onder meer over de oprichting van netwerken van bestaande onderzoek structuren en -werkzaamheden.

Meer aandacht voor jongeren in andere sectoren

Het witboek roept de EU en de EU-landen op om in hun beleid beter rekening te houden met de behoeften van jongeren. De belangrijkste beleidsterreinen zijn werkgelegenheid en sociale integratie, de bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat, onderwijs, een leven lang leren en mobiliteit. Ook de complexe kwestie van de autonomie van jongeren werd in werkprogramma opgenomen.

62

Al deze specifieke acties hebben steeds de permanente steun genoten van het Europees Parlement en de Raad van Ministers, hetzij door de goedkeuring van de programma's, hetzij in de vorm van resoluties over onder meer jongerenparticipatie, de sociale integratie van jongeren en later ook over de ondernemerszin van jongeren. Het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité hebben geregeld positieve en aanmoedigende adviezen uitgebracht over verschillende onderwerpen die verband houden met jongeren.

Om te voorkomen dat het nieuwe elan na de publicatie van het witboek verslapt, vestigde de Commissie in oktober 2004 de aandacht van de Raad op de volgende punten:

- er moet worden nagedacht over de prioriteiten van het kader voor Europese samenwerking;
- het evenwicht tussen flexibiliteit en doeltreffendheid van de open coördinatiemethode moet opnieuw worden geëvalueerd;
- de open coördinatiemethode moet leiden tot doeltreffende acties op nationaal niveau die leiden tot een grotere betrokkenheid en steun van de jeugd;
- de raadpleging van jongeren moet regelmatig, gestructureerd en doeltreffend zijn, zowel op nationaal als op Europees niveau.

8.2.4. EU Jeugdstrategie 2010-2018

Vernieuwde strategie

In april 2009 presenteerde de Commissie een mededeling met als titel *“Een EU-strategie voor jongeren – Investerings en empowerment. Een vernieuwde open coördinatiemethode om op de uitdagingen en kansen voor jongeren in te spelen”*. De nieuwe strategie nodigde zowel de lidstaten als de Commissie uit om tussen 2010 en 2018 samen te werken op het gebied van jeugdzaken via een vernieuwde open coördinatiemethode. Hierbij wordt de lidstaten verzocht om een permanente en regelmatige dialoog met jongeren te organiseren. Daarnaast wordt in de strategie een meer op onderzoek en op feiten gebaseerd jeugdbeleid aangemoedigd. In november 2009 keurde de Raad

van ministers van Jeugdzaken een resolutie goed over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken voor het volgende decennium.

Informatie over deze strategie via http://ec.europa.eu/youth/policy/youth_strategy/index_en.htm

In de nieuwe EU Jeugdstrategie zijn **twee algemene doelstellingen** van het nieuwe kader vastgesteld:

- meer en gelijke onderwijs- en werkgelegenheidskansen voor jongeren;
- actief burgerschap, sociale inclusie en solidariteit onder alle jongeren.

Binnen deze algemene doelstellingen worden in de strategie een aantal concrete initiatieven opgesomd om jongeren te helpen kansen te grijpen en uitdagingen aan te gaan op de volgende 8 domeinen: onderwijs en opleiding, werkgelegenheid en ondernemerschap, gezondheid en welzijn, participatie, vrijwilligerswerk, sociale inclusie, creativiteit en cultuur, en jongeren en de wereld. Jeugdwerk wordt hierin gezien als een specifiek domein.

De Gestructureerde Dialoog

In november 2009 nam de EU Raad van Ministers bevoegd voor jeugd de beslissing om een gestructureerde dialoog op te zetten met jongeren in de EU. De EU wou jongeren meer en beter betrekken bij het Europees Jeugdbeleid. Er werd beslist dat jongeren en beleidsmakers gedurende 18 maanden een dialoog zouden voeren over één thema gebaseerd op het Europees samenwerkingskader inzake jeugd.

Informatie over de dialoog via http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/dialogue_en.htm

Het teamvoorzitterschap Spanje, België, Hongarije gaf als eerste een invulling aan deze beslissing in 2010 en 2011. Tijdens het EU-voorzitterschap van Spanje, België en Hongarije gingen jongeren over de hele EU in dialoog over het thema werkgelegenheid en dit gedurende 18 maanden. Onder het teamvoorzitterschap Polen, Denemarken, Cyprus werd gewerkt in 2011 en 2012 aan het thema 'participatie van jongeren aan het democratisch leven in Europa.' In 2013 en 2014 werd onder het teamvoorzitterschap Ierland, Litouwen, Griekenland gewerkt aan het thema sociale inclusie. In 2014 en 2015 (Italië, Letland en Luxemburg) lag de focus op "empowerment van jongeren". Vandaag zijn Nederland, Slowakije en Malta aan de beurt. De jongerenraadpleging is net opgestart rond het thema "Ready for life, ready for society".

Informatie hierover via <http://www.eu2016.nl/kalender/2016/04/04/eu-jeugdconferentie>

Op Europees vlak wordt dit proces aangestuurd door een Europese Stuurgroep. Per lidstaat staat een Nationale Werkgroep aan het roer van de gestructureerde dialoog. In België wordt deze geïmplementeerd per gemeenschap. De Vlaamse Jeugdraad neemt de leidende rol in de Nationale Werkgroep in de Vlaamse gemeenschap.

Onder elk voorzitterschap komen jongerenvertegenwoordigers en vertegenwoordigers van de overheden van de 28 lidstaten elke 6 maanden bijeen op een EU Jeugdconferentie. Ze werken samen aan gezamenlijke aanbevelingen, die vervolgens worden gebruikt als input voor de resoluties en conclusies van de Raad van Ministers van Jeugd. Voor de implementatie van een participatietraject in het kader van de Gestructureerde Dialoog zet de Vlaamse Jeugdraad het project Jongerenambassadeurs op.

8.2.5. Het Erasmus+ programma

Op 19 november 2013 keurde het Europees Parlement Erasmus+ goed: het EU-programma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport. Het vroegere Jeugd in Actieprogramma werd geïntegreerd in dit globale programma, samen met het programma Een Leven Lang Leren (het vroegere Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius en Grundtvig). Voor het eerst is er ook een luik sport.

Het totale budget voor Erasmus+ bedraagt 14,7 miljard euro voor de periode 2014-2020. Dat is een verhoging met maar liefst 40% in vergelijking met het totale budget voor de huidige programmaonderdelen. Er wordt flink geïnvesteerd in onderwijs en niet-formeel leren, en zo wil Erasmus+ ervoor zorgen dat iedereen in Europa zich persoonlijk kan ontwikkelen, nieuwe vaardigheden kan opdoen en betere kansen op de arbeidsmarkt krijgt. Het programma beoogt in die zeven jaar tijd meer dan vier miljoen deelnemers, vooral jongeren, die een studie, opleiding, uitwisseling of vrijwilligerswerk in het buitenland kunnen doen. Daarnaast krijgen ruim 125.000 organisaties hulp om samen met partners in het buitenland het onderwijs en jeugdwerk te moderniseren

Het Erasmus+ programma stelt in Artikel 4 heel duidelijke algemene doelstellingen:

Het programma levert een bijdrage tot het bereiken van:

- a) de doelstellingen van de Europa 2020-strategie, inclusief de kerndoelstelling inzake onderwijs;
- b) de doelstellingen van het strategisch kader voor Europese samenwerking op het gebied van onderwijs en opleiding ("ET 2020"), met inbegrip van de bijbehorende ijkpunten;
- c) duurzame ontwikkeling van partnerlanden op het gebied van hoger onderwijs;
- d) de algemene doelstellingen van het nieuwe kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018);
- e) de beoogde ontwikkeling van een Europese dimensie op sportgebied en met name de breedtesport, overeenkomstig het werkplan van de Unie voor sport; en
- f) de bevordering van Europese waarden overeenkomstig artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie.

8.2.6. Hoofdstuk Jeugd (Youth in action) in het Erasmus+ programma

64

Het hoofdstuk Jeugd (in Actie), het programma voor internationale projecten van jongeren en jeugdorganisaties in de vrije tijd, vormt een apart luik binnen Erasmus+, met een apart budget dat gegarandeerd 10 % van het totaal bedraagt. Het streeft ook enkele specifieke doelstellingen na, zoals het bevorderen van participatie en actief burgerschap en het bevorderen van kwaliteitsverbetering in het jeugdwerk. Erasmus+ biedt bovendien ook nieuwe mogelijkheden om sectoroverschrijdend samen te werken.

Vier specifieke doelstellingen:

- Verbetering van het niveau van de kerncompetenties en vaardigheden van jongeren, ook van die met minder kansen, en bevordering van deelneming aan het democratische leven in Europa en op de arbeidsmarkt, actief burgerschap, de interculturele dialoog, sociale inclusie en solidariteit;
- Bevordering van kwaliteitsverbetering in het jeugdwerk, met name door nauwere samenwerking tussen organisaties op het gebied van jeugd en/of andere belanghebbenden;
- Aanvulling van beleidshervormingen op lokaal, regionaal en nationaal niveau en steun aan de ontwikkeling van kennis en een empirisch onderbouwd jeugdbeleid;
- Versterking van de internationale dimensie van jeugdactiviteiten en van de rol van jeugdwerkers en -organisaties als ondersteuningsstructuren voor jongeren.

De specifieke doelstellingen van het Youth in Action luik in Erasmus+ worden verwezenlijkt door subsidiering van internationale samenwerkingsprojecten in verschillende vormen. Altijd kunnen jongeren en organisaties zowel uit programmalanden (EER³⁵, Turkije en de Former Yugoslav Republic of Macedonia, afgekort als FYROM) als uit partnerlanden in de buurregio's van de EU deelnemen:

³⁵ De Europese Economische Ruimte (EER) is een akkoord in 1992 tussen de landen van de Europese Gemeenschap (EG) (later de Europese Unie) en de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA), met uitzondering van Zwitserland. Het akkoord bevordert vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal tussen de deelnemende landen. Ook wordt er

- **Actie 1:** Transnationale “leermobiliteit” van jongeren en jeugdwerkers. Drie werkvormen kunnen hier in aanmerking komen voor financiering:
 - Bilaterale of multilaterale uitwisselingen met groepen jongeren
 - Vrijwilligerswerk in een ander programmaland, hetzij individueel van 3 maanden tot een jaar, hetzij in kleine groep van 3 weken tot 3 maanden
 - Mobiliteit voor jeugdwerkers, onder vorm van een studiebezoek, training of seminar.
 - Deelnemende jongeren zijn tussen 15 en 25 jaar (tot 30 voor EVS). Bijzondere aandacht gaat naar deelname van jongeren met een maatschappelijk kwetsbare achtergrond. In 2015 namen 1519 jongeren en 1048 jeugdwerkers aan dergelijke projecten deel.
- **Actie 2:** Transnationale partnerschappen met het oog op innovatie en uitwisseling van goede praktijken. Voor een periode van 6 maanden tot 3 jaar, kunnen partnerorganisaties uit de jeugdsector onderling of met partnerorganisaties uit andere sectoren (zoals bvb onderwijs, maar ook welzijn of cultuur) een langdurige samenwerking gefinancierd krijgen. Projecten kiezen voor een procesmatige of voor een productmatige aanpak, rond thema’s die specifiek zijn voor de jeugdsector of voor alle betrokken sectoren van het programma. Ook transnationale jongereninitiatieven vinden hier hun plaats. In Vlaanderen werden in 2014 10 projecten en in 2015 8 projecten goedgekeurd.
- **Actie 3:** Meetings tussen jongeren en beleidsmakers in het kader van de gestructureerde dialoog. Deze projecten beogen de participatie en inspraak van jongeren te ondersteunen rond prioritaire thema’s van het Europese jeugdbeleid en met beleidsmakers van verschillende niveaus. Deze projecten kunnen zowel nationaal als transnationaal zijn. In 2015 werden 4 dergelijke projecten gefinancierd.

In Vlaanderen wordt het programma Erasmus+: Youth in Action uitgevoerd door JINT vzw. In 2015 was er een budget beschikbaar van 2.566.400 € voor projecten die bij JINT werden ingediend. Informatie hierover via https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node/3_nl

65

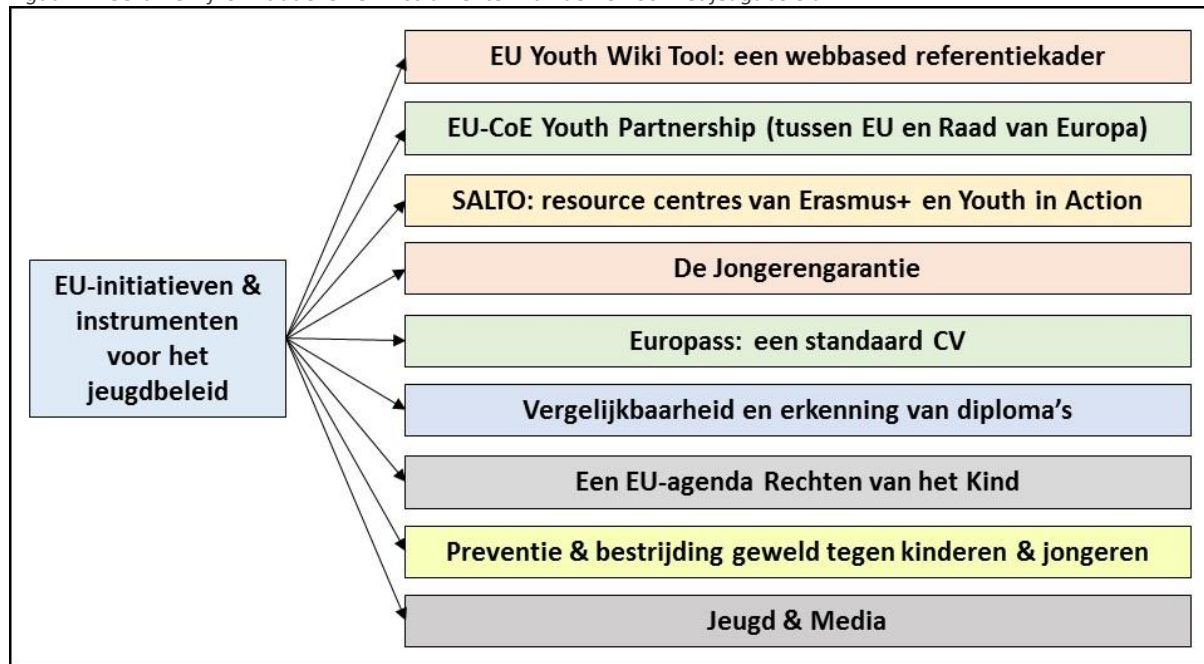
8.2.7. Beleidsinitiatieven en -instrumenten van de EU voor jeugdbeleid

Overzicht

De EU beschikt over een aantal specifieke jeugdinstrumenten. Een overzicht (ze worden verder apart besproken)

samengewerkt op economisch gebied. De ruimte is ontstaan om de landen van de EVA die niet opgingen in de Europese Unie toch te laten profiteren van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal in de Europese Unie. Hiervoor moest wetgeving van de EU worden ingevoerd in de EER-staten. Zwitserland onderhandelde mee over toetreding tot de EER, maar de bevolking wees in een referendum de toetreding tot de EER af. Het EER-akkoord blijft nu enkel van toepassing op de relaties met IJsland, Noorwegen en Liechtenstein. Inmiddels is onder andere het vrije verkeer van personen met Zwitserland geregeld middels de toetreding van Zwitserland tot het Verdrag van Schengen. Personencontroles aan de Zwitserse grens zijn hiermee sinds 12 december 2008 opgeheven. Liechtenstein is in 2009 tot het Schengenakkoord toetreden.

Figuur 17 Gezamenlijke initiatieven en instrumenten van de EU voor het jeugdbeleid

EU Youth Wiki Tool

De Commissie zet een project op met de EU-lidstaten rond een alomvattend en samenhangend “web-based kader” voor het nationale jeugdbeleid in de lidstaten. Het project om een 'Youth Wiki Tool' te maken, is een gezamenlijke activiteit tussen de Commissie en de Erasmus+ programma. Het project is geïnspireerd door Eurydice, die werd opgericht door de Commissie om informatie over de verschillende onderwijssystemen in Europa te delen. De Eurydice website is toegankelijk via de volgende link: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page

De Youth Wiki Tool is naar verwachting van belang voor beleidsmakers, onderzoekers en degenen die werken met jonge mensen. Het moet een dynamische informatiebron worden van jeugdgerelateerde informatie en kennis uit de EU-lidstaten onder andere wettelijke kaders, onderzoek en goede praktijk.

EU-CoE Youth Partnership

Het Jeugdpartnerschap tussen de EU en de Raad van Europa komt voort uit de nauwe samenwerking die de Raad van Europa en de Europese Commissie heeft ontwikkeld op vlak van jeugdaangelegenheden sinds 1998. Het doel is om de synergie tussen de jeugdgerelateerde activiteiten van de twee instellingen te bevorderen. De specifieke thema's zijn participatie & burgerschap, sociale integratie, en de erkenning en de kwaliteit van het jeugdwerk. Informatie hierover via <http://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/home>

Vandaag richt de samenwerking zich voornamelijk op:

- Beter begrip en kennis over de jeugd, evidence based jeugdbeleid en praktijk, en de bevordering van het jeugdwerk;
- Speciale aandacht wordt besteed aan de geografische reikwijdte van de activiteiten en de verspreiding en publicatie van de resultaten;
- De ondersteuning van een Europese pool van jeugdonderzoekers en de uitwerking van een Europees Kenniscentrum inzake jeugdbeleid;
- De uitwerking van een glossarium;
- Geschiedenis van jeugdwerk in Europa.

SALTO Resource Centres van het E+ : Youth in Action programma

Om de inhoudelijke ontwikkeling van het E+ : Youth in Action programma te ondersteunen, zowel op het vlak van de verschillende projectvormen (groepsuitwisselingen, vrijwilligerswerk, vorming van jeugdwerkers) als in functie van de beleidsdoelstellingen van het programma, creëerde de Europese Commissie 8 “resource centres” onder het merk SALTO. In het netwerk van de Nationale Agentschappen werd aan 8 NA’s de opdracht toevertrouwd om een dergelijk Resource Centre vorm te geven. Via een internationaal vormingsaanbod, publicaties, studies en visieontwikkeling en via de website www.salto-youth.net houden zij de focus op 8 centrale thema’s van het programma:

- Samenwerking met de 3 buurregio’s van de Europese Unie: Zuidoost Europa, Oost-Europa en de Kaukasus, en de Euromed regio.
- Vorming van jeugdwerkers en erkenning van competenties
- Culturele Diversiteit
- Sociale Inclusie
- Participatie
- Informatie

Het Nationaal Agentschap van de Vlaamse Gemeenschap, JINT, is verantwoordelijk voor het Resource Centre Social Inclusion. In 2014 zorgden zij, samen met het Resource Centre Cultural Diversity (bij het NA in het UK), voor de nodige input voor de “Inclusion and Diversity” strategie van het E+ : YiA programma, goedgekeurd door de Europese Commissie.

Meer info: www.salto-youth.net

De Jongerengarantie

De Raad heeft in april 2013 een aanbeveling tot invoering van een **jongerengarantie** goedgekeurd, om ervoor te zorgen dat jongeren binnen vier maanden nadat zij werkloos zijn geworden of het formele onderwijs hebben verlaten, een deugdelijk aanbod krijgen voor een baan, vervolgonderwijs of een vervolgopleiding. Het deugdelijk aanbod dient betrekking te hebben op een baan, een plaats in het leerlingstelsel, een stage of voorgezette scholing en moet worden afgestemd op het betreffende individu en zijn of haar situatie.

Informatie: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1090&langId=nl>

Europass: een standaard-cv

Europass is een reeks documenten waarmee mensen makkelijk hun vaardigheden en kwalificaties kunnen beschrijven in een Europees standaardformaat. Zo kunnen werkgevers buitenlandse kwalificaties gemakkelijker begrijpen en kunnen werkzoekenden gemakkelijker over de grens solliciteren.

- Curriculum Vitae (cv)
- Taalpaspoort: een hulpmiddel om uw eigen talenkennis en kwalificaties te beoordelen
- Europass Mobiliteit: een overzicht van uw studies in het buitenland
- Europass Certificaatsupplement: uw vaardigheden opgedaan in het beroepsonderwijs
- Europass Diplomasupplement: een overzicht van uw kwalificaties in het hoger onderwijs
- Europees Vaardighedenpaspoort: een totaaloverzicht van uw vaardigheden en kwalificaties

Informatie hierover: <https://europass.cedefop.europa.eu/nl/documents/curriculum-vitae>

Kwalificaties: vergelijkbaarheid en erkenning

Het Europees kwalificatiekader maakt het makkelijker om uiteenlopende nationale diploma's te vergelijken door de examens en opleidingsniveaus te koppelen aan een gemeenschappelijk referentiekader. Hierdoor kunnen Europeanen gemakkelijker in het buitenland studeren en werken.

Informatie hierover: <http://docplayer.nl/408227-Europees-kwalificatiekader-het-europees-kwalificatiekader-voor-een-leven-lang-leren-ekk.html>

Een EU-agenda voor de rechten van het kind

Op 15 februari 2011 keurde de Commissie de mededeling “Een EU-agenda voor de rechten van het kind” goed (COM (2011) 0060). Dit om te bevestigen dat alle EU-instellingen en alle lidstaten vastbesloten zijn om de rechten van het kind in al het relevante EU-beleid te bevorderen, te beschermen en na te leven en de desbetreffende maatregelen in concrete resultaten om te zetten. In de toekomst moet EU-beleid dat direct of indirect op kinderen betrekking heeft, worden ontwikkeld, uitgevoerd en gecontroleerd met inachtneming van het beginsel van het belang van het kind dat in het EU-Handvest van de grondrechten en in het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) is vastgelegd.

Informatie: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0060:FIN:nl:PDF>

Preventie en bestrijding van geweld tegen kinderen en jongeren

Sinds 2000 ondersteunt de Europese Unie via het zogeheten Daphne-programma projecten en maatregelen ter voorkoming en bestrijding van geweld tegen kinderen, jongeren en vrouwen. Het programma richt zich in de eerste plaats op kinderen en jongeren tot 25 jaar en vrouwen en heeft ten doel „bij te dragen tot de bescherming van kinderen, jongeren en vrouwen tegen alle vormen van geweld, en een hoog niveau van gezondheidsbescherming, welzijn en sociale samenhang te bereiken” (Besluit nr. 779/2007/EG). Het programma voorziet eveneens in de bestrijding van mensenhandel en seksuele uitbuiting. Gedurende de periode 2007-2013 wordt 116 miljoen EUR vrijgemaakt voor het programma.

Jeugd en media

Kinderen kunnen ook bijzonder kwetsbaar zijn in verband met moderne technologie. Onlinetechnologieën bieden kinderen en jongeren unieke mogelijkheden door hun toegang te verlenen tot kennis en hen gebruik te laten maken van digitaal leren en te laten deelnemen aan het publiek debat. De bescherming van kinderen en jongeren vormt een belangrijk aspect van het audiovisuele beleid op Europees niveau, dat in het licht van de ontwikkeling van niet-lineaire mediadiensten nieuwe actualiteit heeft gekregen. Op 25 mei 2016 publiceerde de commissie een nieuw voorstel van herziening van de richtlijn audiovisuele mediadiensten publiceren. We verwachten o.a. voorstellen voor een versterkte bescherming van minderjarigen in de niet-lineaire wereld. Deze richtlijn zal na publicatie normaal gezien worden omgezet via een aanpassing van het Vlaamse mediadecreet. Ook het EU-beleid voor mediawijsheid is hier relevant:

http://ec.europa.eu/culture/policy/audiovisual-policies/literacy_en.htm

Het Europees Solidariteitskorps

Op 7 december 2016 maakte de Commissie haar intentie publiek om een Europees Solidariteitskorps te creëren. De EU concretiseert via dit initiatief daadwerkelijke solidariteit en maakt er een prioriteit van. Het Europees Solidariteitskorps (EUSK) biedt jongeren onder de 30 jaar in Europa de kans om zich voor een beperkte termijn en helemaal vrijwillig te engageren in niet-gouvernementele organisaties (ngo's), plaatselijke overheidsinstanties of particuliere ondernemingen die zich inzetten voor de bestrijding van ernstige problemen in de Europese Unie. Voorbeelden zijn o.a. heropbouw van gemeenschappen na natuurrampen, bestrijding van sociale problemen zoals sociale uitsluiting, armoede, gezondheidsproblemen, de opvang en integratie van vluchtelingen.

Tegen 2020 wil het korps 100 000 jonge Europeanen bereiken. De doelgroep van het EU Solidariteitskorps omvat een zeer breed publiek: iedereen in Europa tussen 18 en 30 jaar. Er zijn weinig tot geen drempels of voorwaarden qua achtergrond, diploma, studerend, werkend of werkzoekend.

Alle voor het korps ingeschreven jongeren moeten de basisbeginselen van het korps onderschrijven en hun motivatie aantonen, voor een engagement met opdrachten van minstens 2 maanden tot één

jaar. Er wordt ook een vorm van kostenvergoeding (cf. vrijwilligerswerk) uitgewerkt die echter zeker geen loon zal zijn. Kandidaten die zich bij het korps willen aansluiten en organisaties die een beroep op het korps willen doen, kunnen terecht op het specifieke web portaal van het Europees Solidariteitskorps: https://europa.eu/youth/solidarity_nl

De Europese Commissie maakt gebruik maken van reeds bestaande programma's en budgetlijnen om het EUSK te financieren. Projecten onder het luik Europees Vrijwilligerswerk van het Erasmus + programma, het Europe for Citizen Programma, het LIFE Programma, het Asiel, Migratie en Integratiefonds, de Jongerengarantieregeling kunnen door deelnemers aan het EUSK worden uitgevoerd. Op middellange termijn moet het EUSK worden gefinancierd via een eigen budgetlijn. De Commissie betracht op middellange termijn ook een eigen wettelijke grondslag voor het EUSK.

8.3. ANDERE SPELERS

8.3.1. Jeugdraden in België

Vlaamse jeugdraad

De Vlaamse Jeugdraad (opgenomen in de Ambrassade) is de officiële adviesraad voor de Vlaamse Regering over alle domeinen die kinderen, jongeren en hun organisaties in Vlaanderen aanbelangen. Zij zorgen ervoor dat de stem van kinderen en jongeren tot bij beleidsmakers reikt en verdedigen de belangen van jeugdwerkorganisaties in Vlaanderen en Europa. De Vlaamse ministers moeten het advies van de Vlaamse Jeugdraad vragen telkens zij beslissingen willen nemen die invloed hebben op kinderen en jongeren. Maar de Vlaamse Jeugdraad brengt ook op eigen initiatief advies uit. In commissies, werkgroepen en op andere bijeenkomsten bereiden we standpunten en adviezen voor, deze passeren dan de Algemene Vergadering (AV), die dan het eindresultaat aan de Vlaamse regering bezorgt. Informatie: <http://vlaamsejeugdraad.be>

Franstalige Jeugdraad - <http://www.conseildelajeunesse.be>

Jeugdraad van de Duitstalige gemeenschap - <http://www.rdj.be>

J-Club via webstek:

http://www.europarl.be/www.europarl.be/resource/static/files/evenementsbibrussels_2013/memorandum_jeugdreden_2014_nl.pdf

8.3.2. Europees Jeugdforum

<http://www.youthforum.org>

70

“De visie van het Europees Jeugdforum is om de stem van jongeren in Europa, als gelijke burgers aan te moedigen en te ondersteunen om hun volle potentieel als wereldburgers te kunnen realiseren”

Het European Youth Forum (YFJ) is het platform van jongerenorganisaties in Europa. Wat neerkomt op 100 jeugdorganisaties, zowel nationale jeugdredenen en internationale niet-gouvernementele jongerenorganisaties. Zij vertolken de mening van jongeren en jeugdorganisaties en behartigen hun gemeenschappelijke belangen.

Het Jeugdforum werkt om jongeren in staat te stellen om zelf actief deel te nemen aan de samenleving om hun eigen leven te verbeteren door het vertegenwoordigen en het bepleiten van hun noden, behoeften en belangen en die van hun organisaties. In de huidige onzekere politieke en maatschappelijke context welke jongeren treft, zijn ze krachtige katalysatoren voor positieve verandering en mede-actoren van innovatieve oplossingen voor de problemen die hen in Europa treffen.

Het European Youth Forum heeft drie kardinale doelstellingen:

- + Grotere participatie van jongeren
- + Sterkere jeugdorganisaties ontwikkelen
- + Een grotere autonomie van jongeren en een betere integratie

9

HOOFDSTUK

DE RAAD VAN EUROPA (RVE)

9. DE RAAD VAN EUROPA (RVE)

9.1. WAT IS DE RAAD VAN EUROPA?

De Raad van Europa, de oudste politieke organisatie van het continent, is een intergouvernementele organisatie, dus een formeel en vrijwillig samenwerkingsverband van alle landen op het Europese continent. De RVE telt dus veel meer leden dan de EU, maar is in strikte definitie geen overheid³⁶.

Toch vindt de RvE in het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) een buitengewone referentie die voor de aangesloten landen een bindend juridische kader³⁷ biedt. In het EVRM zijn belangrijke mensenrechten vastgelegd, zoals het recht op leven, het recht op een eerlijk proces, de bescherming van het privéleven en het recht op vrije meningsuiting. Er werd ook een Europees Hof voor de Rechten van de Mens opgericht. "EHRM". Dit EHRM is in Straatsburg gevestigd en moet toezien op de naleving van het EVRM en kan veroordelingen opleggen voor schendingen van mensenrechten.

De Raad van Europa is geen overheid, want heeft geen rechtstreeks verkozen wetgevende macht (een parlement) en is dus niet klassiek democratisch gelegitimeerd. De RVE kan dus ook geen verplichtende richtlijnen opleggen, maar werkt vaak als ontmoetings- en verkenningplatform voor het grote Europa (m.i.v. bv. Rusland)

De RVE stelt zich tot doel:

- de rechten van de mens, de pluralistische democratie en de naleving van de wet te beschermen;
- het bewustzijn van de Europese culturele identiteit te promoten en diens diversiteit te stimuleren;
- oplossingen te zoeken voor de problemen waarmee de Europese samenleving wordt geconfronteerd;
- de democratische stabiliteit in Europa helpen te versterken door ondersteuning te geven aan politieke, wetgevende en grondwettelijke hervormingen.

Het is bovendien de oudste internationale politieke organisatie van het continent, opgericht in 1949.

9.2. WELK JEUGDBELEID?

De jeugdsector beschikt met de Europese jeugdcentra en het Europees Jeugdfonds over belangrijke instrumenten om zijn doelen te verwezenlijken.

De structuur van de jeugdsector is door het co-management uniek in zijn soort. Vertegenwoordigers van overheden en jeugdorganisaties zijn samen vertegenwoordigd in de besluitvormende organen.

9.2.1. Spelers

Het Comité directeur de la Jeunesse (CDEJ) - of het Directiecomité Jeugd - is het intergouvernementeel orgaan waarin het beleidsvoorbereidende werk gebeurt. Momenteel zijn er 50 leden. De jeugdwerkers zijn vertegenwoordigd in de 'raadgevende raad', le Conseil Consultatif. Die raad bestaat uit 30 leden. Bij de samenstelling werd ervoor gezorgd dat ook nieuwe jeugdwerkvormen vertegenwoordigd zijn.

³⁶ De Raad van Europa heeft geen rechtstreeks verkozen wetgevende macht (een parlement), is dus niet klassiek democratisch gelegitimeerd. De RVE kan dus ook geen verplichtende richtlijnen opleggen, maar werkt vaak als ontmoetings- en verkenningplatform voor het grote Europa (m.i.v. bv. Rusland)

³⁷ De kracht van dit *bindende* is toch relatief. Dit toont zich bv. in de wijze waarop Rusland, lid van de RvE, dit interpreteert en toepast

Beide organen komen samen in de 'gezamenlijke raad', le Conseil Joint. Die raad beslist in consensus over de werkprogramma's en de acties van de sector. De uiteindelijke concretisering gebeurt in het programmacomité, waarin de gouvernementele en de niet-gouvernementele sector samenzitten. Deze manier van werken is niet gemakkelijk. Gezamenlijk beslissen met ongeveer 80 stemgerechtigde leden is geen sinecure.

In het Directiecomité Jeugd zit een vertegenwoordiger van de afdeling Jeugd (Vlaamse Gemeenschap). De opdrachten van het comité zijn:

- opvolgen van de evolutie van de jeugdproblematiek in de lidstaten, ondertekenaars van de Culturele Conventie;
- bevorderen van de intergouvernementele samenwerking in de jeugdsector;
- advies geven aan het ministercomité over het budget dat nodig is voor de activiteitenprogramma's;
- samenwerken met het Europees Jeugdfonds, de Europese jeugdcentra en andere directiecomités;
- voorbereiden en opvolgen van de ministerconferentie inzake jeugdbeleid, voorstellen doen aan het comité van ministers voor de gouvernementele invulling van de beheersorganen van het jeugdfonds en het jeugdcentrum.

Het directiecomité vergadert normaalgezien twee keer per jaar. Er wordt afwisselend vergaderd in Straatsburg, waar ook de zetel van de Raad van Europa gevestigd is, en in het Europese jeugdcentrum te Boedapest.

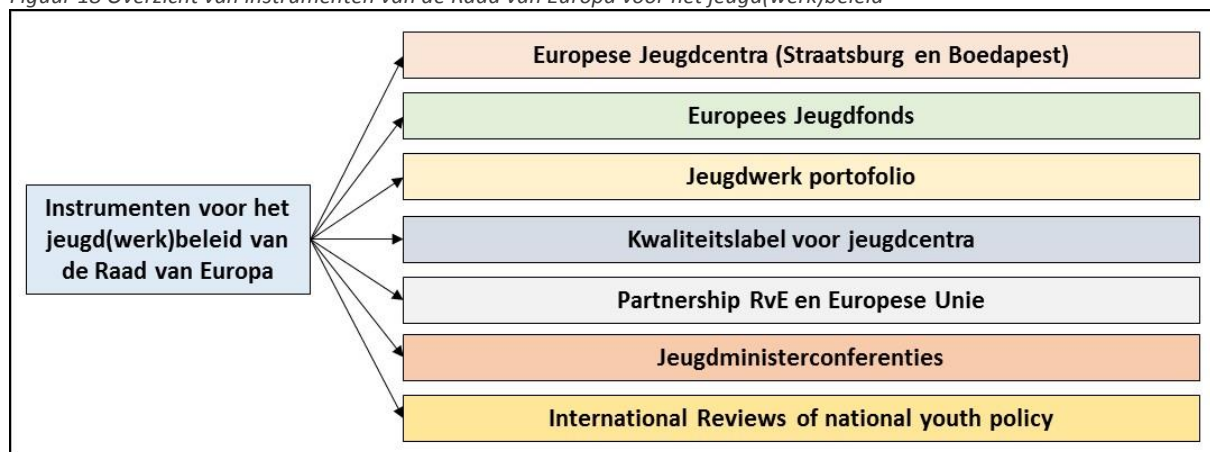
Het jeugd departement van de Raad van Europa maakt deel uit van het Directoraat Democratisch Burgerschap en Participatie.) alsook in de financiering en pedagogische ondersteuning van internationale jeugdactiviteiten.

9.2.2. Instrumenten voor het jeugdbeleid van de Raad van Europa

Een overzicht

De Raad van Europa beschikt over een aantal instrumenten voor zijn jeugd(werk)beleid. Een overzicht – wordt verder kort beschreven.

Figuur 18 Overzicht van instrumenten van de Raad van Europa voor het jeugd(werk)beleid

Jeugdministerconferenties Raad van Europa

https://www.coe.int/t/dg4/youth/IG_Coop/ministers_conferences_en.asp

Normaliter organiseert het departement Jeugd van de Raad van Europa om de vijf jaar een Jeugdministerconferentie. De laatste vond plaats in Sint-Petersburg rond het thema “toegang van jongeren inzake rechten”.

International reviews of national youth policy

Op vraag van de lidstaten kan een “doorlichting” van het jeugdbeleid door een team van internationale experts worden aangevraagd. Voor de drie gemeenschappen in België gebeurde dit in 2012. Informatie hierover via https://www.coe.int/t/dg4/youth/IG_Coop/youth_policy_reviews_en.asp

Europese Jeugdcentra

De Europese Jeugdcentra in Straatsburg en Boedapest zijn trainings- en ontmoetingscentra waar de meeste activiteiten van de jeugdsector van de Raad van Europa doorgaan. Ze voorzien in infrastructuur en faciliteiten en hebben een pedagogisch team dat de activiteiten ondersteunt. Informatie hierover via http://www.coe.int/t/dg4/youth/EYC/European_Youth_Centres_en.asp

Europees Jeugdfonds

Dit fonds wordt gespijsd met vaste bijdragen van de verschillende lidstaten. De afdeling Jeugd staat in voor de bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap, ongeveer 42 000 euro jaarlijks. Het andere deel van de Belgische bijdrage wordt geleverd door de Franstalige Gemeenschap. Hiertoe bestaat een officiële verdeelsleutel. Met de kredieten van dit fonds worden enerzijds eigen initiatieven van de Europese Jeugdcentra gefinancierd, anderzijds worden toelagen verleend aan internationale jeugdverenigingen voor hun structurele werking en voor de organisatie van vormingsinitiatieven van jeugdverantwoordelijken. Informatie hierover via <http://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation>

Raad van Europa Jeugdwerk Portfolio

Dit is een online tool voor jeugdwerkers en jeugdleiders in Europa om een beter inzicht te verwerven in hun competenties en deze verder te helpen ontwikkelen. Informatie hierover via <http://www.coe.int/en/web/youth-portfolio>

Raad van Europa Kwaliteitslabel voor jeugdcentra

De Europese Stuurgroep Jeugd ontwikkelde een project om de Europese Jeugdcentra van de Raad van Europa te benoemen als “voorbeelden van goede praktijk” om alzo enkele kwaliteitstandaarden uit te zetten. Opdracht:

- Toekennen van het “Raad van Europa Kwaliteitslabel voor Jeugdcentra” aan de jeugdcentra die voldoen aan een reeks kwaliteitscriteria;
- Organiseren van een jaarlijkse bijeenkomst “Europees Platform van Jeugdcentra” om een (kennis)netwerk van erkende centra uit te bouwen;
- Opzetten van een jaarlijkse vorming en training voor stafmedewerkers van jeugdcentra.

Informatie hierover via https://www.coe.int/t/dg4/eycb/Programme/QualityLabel_en.asp

Als eerste jeugdcentrum in België en als zesde plek in Europa kreeg Destelheide in het voorjaar 2016 het **Quality Label** van de **Raad van Europa**! Dit label is een bekroning voor het geleverde werk als **uitmuntend centrum voor jeugdwerk** volgens de strenge standaarden van de Raad van Europa.

Na een driedaags bezoek van een expertteam bevestigde de *European Steering Committee on Youth* deze week dat Destelheide het Quality Label ontvangt voor de **periode 2016-2018**.

Het Quality Label wordt uitgereikt aan centra met een focus op jeugdwerk die gelinkt zijn aan overheden en beschikken over alle faciliteiten (catering, overnachting, werkruimtes) die nodig zijn om excellente activiteiten met jongerengroepen te organiseren door het eigen educatieve team (in Destelheide is dit Dharts). Daarnaast is het internationale aspect belangrijk en moet er voldaan worden aan de waarden van de Raad van Europa: tolerantie, toegankelijkheid, duurzaamheid, klantvriendelijkheid, participatie, intercultureel leren en sociale inclusie.

Partnership EU en RvE

In 1998 besloten de Europese Commissie en de Raad van Europa gemeenschappelijke stappen te ondernemen in de vorming van jeugdwerkers in Europa. Hiervoor werd een overeenkomst opgemaakt met als doel "het versterken van actief Europees burgerschap door te investeren in de vorming van jeugdleiders en jeugdwerkers binnen een Europese context". Sinds 2005 focust het jeugdpartnership zich op volgende zaken:

- Versterken van het Europees burgerschap;
- Mensenrechteneducatie en interculturele dialoog;
- Kwaliteit en erkenning van jeugdwerk en vorming;
- Beter begrip en kennis over jeugd (ontwikkeling van EKCYP – European Knowledge Centre on Youth Policy);
- Jeugdbeleidsontwikkeling.

Informatie hierover via <http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership>

In de reeks "**Geschiedenis van het jeugdwerk in Europa**" (mee geïnitieerd van de afdeling Jeugd) is zopas volume 5 verschenen. Met deze reeks, die uitgegeven wordt door het EU-CoE Youth Partnership, willen de EU en de Raad van Europa ons een duidelijker beeld geven van de huidige uitdagingen voor het jeugdwerk en het jeugdbeleid.

In deze vijfde editie komen de volgende vragen aan bod:

- In welke mate hebben het overheidsbeleid en de administratieve praktijken het jeugdwerk in de afgelopen decennia beïnvloed?
- Welke strategieën heeft het jeugdwerk ontwikkeld om daarop te reageren? Hoe kan het jeugdwerk een positief klimaat scheppen om met jongeren te werken?
- Kan een pedagogische aanpak van het jeugdwerk, zoals sociale pedagogie, een manier zijn om te bemiddelen tussen jongeren in hun steeds veranderende leven en maatschappij?
- De samenwerking tussen jeugdbeleid, jeugdonderzoek en jeugdwerk wordt "de magische driehoek" genoemd, maar is de magie er nog?
- De publicatie behandelt deze en andere thema's vanuit verschillende perspectieven. De auteurs komen niet alleen uit Europa, maar ook uit de Verenigde Staten, Australië en Zuid-Afrika.

<http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/the-history-of-youth-work-volume-5>
<http://pip-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/history-of-youth-work-malta?inheritRedirect=true>

Europese campagnes

Vanuit Vlaanderen werd altijd actief deelgenomen aan de campagnes van de Raad van Europa denk maar aan de campagne "All different, all equal". Vandaag is er het Vlaams Platform No Hate Speech.

76

De No Hate Speech Movement is een jongerencampagne van de Raad van Europa voor online mensenrechten. De campagne vertrekt vanuit de vele kansen die het internet en sociale media bieden om te informeren, te communiceren, te amuseren en te creëren. Om die kansen echter ten volle te kunnen benutten, moeten we ons ook kunnen verweren tegen misbruik van of via het internet, zoals cyberhaat en cyberpesten. Net als een aantal andere online risico's kunnen die veel schade veroorzaken en plegen ze inbreuk op democratische processen en de mensenrechten.

De campagne startte in 2012 en kreeg in 2015 een verlenging van het Comité van Ministers van de Raad van Europa tot en met 2017 om de stijgende polarisering (o.a. in het kader van extremistisch geweld en racistische reacties op de instroom van vluchtelingen) in onze Europese context mee aan te pakken. De campagne breidde daarom haar focus uit naar zowel online, als offline haatspraak. Bovendien wil de campagne de grenzen van het jeugdwerk doorbreken en alle jongeren en al hun begeleiders in alle domeinen oproepen om mee werk te maken van meer interculturele contacten en gelijke kansen en minder haatspraak in al haar vormen.

In 2014 ondersteunde de Vlaamse Minister van Jeugd de campagne al via een project van Jong & Van Zin vzw, Tumult vzw, Mediaraven vzw en Groep Intro. Daarnaast ondersteunde hij verschillende projecten gericht op verdraagzaamheid en tegen homofobie. In 2016 namen we in Vlaanderen de fakkel weer op en stelden we een vernieuwd No Hate Speech Platform Vlaanderen samen.

10

HOOFDSTUK

ANDERE NIVEAUS EN SYSTEMEN

10. ANDERE NIVEAUS EN SYSTEMEN

Naast de Europese Unie en de Raad van Europa zijn er nog tal van internationale structuren. Daarin vindt men, buiten de VN, weinig expliciet op jeugd of jonge mensen gerichte output.

De opsomming onder deze titel betracht geen uitputtende volledigheid, wel een beperkte inventaris en korte situering van (wat meestal) als afkortingen bekend staat.

10.1. HET JEUGDBELEID VAN DE VERENIGDE NATIES (VN OF VROEGER UNO)

10.1.1. Wat zijn de VN?

(Wikipedia) De grondslag van de VN is vastgelegd in het 'Handvest van de Verenigde Naties'. Dit document bepaalt de rechten en plichten van de lidstaten en legt de organen en procedures van de Verenigde Naties vast. Meer informatie via <http://www.un.org/en/index.html>

De beginselen en doelstellingen die hierin worden beschreven zijn:

- handhaving internationale vrede en veiligheid;
- ontwikkeling van vriendschappelijke betrekkingen die zijn gegroeid op eerbied voor het beginsel van gelijke rechten en van zelfbeschikking van volken;
- bereiken van internationale samenwerking bij oplossen van mondiale vraagstukken van economische, sociale, culturele en humanitaire aard;
- bevorderen van respect voor mensenrechten en fundamentele vrijheden;
- dienen als centrum om pogingen van de volken tot het bereiken van gemeenschappelijke doeleinden met elkaar in overeenstemming te brengen.

De VN-familie van organisaties bestaat uit:

- De VN zelf, die zes hoofdorganen omvat: de Algemene Vergadering, de Veiligheidsraad, het Secretariaat, het Internationaal Gerechtshof, de Economische en Sociale Raad (ECOSOC) en de Trustschapsraad. Al deze organen zijn gevestigd in New York, behalve het Internationaal Gerechtshof, dat bevindt zich in Den Haag;
- De VN-programma's en -fondsen, o.a. het VN-kinderfonds (UNICEF), het VN-ontwikkelingsprogramma (UNDP) en het Hoog Commissariaat voor de Vluchtelingen (UNHCR), die zich inzetten voor ontwikkeling, humanitaire hulp en mensenrechten;
- Gespecialiseerde organisaties actief op gebieden als gezondheidszorg, landbouw, internationale luchtvaart en meteorologie. De gespecialiseerde organisaties, verbonden met de VN door speciale overeenkomsten, doen hun werk in samenspraak met de VN, maar zijn afzonderlijke, autonome organisaties.

De secretaris-generaal van de VN is de Zuid-Koreaan Ban Ki-Moon, tot 2017. Hij is op 1 januari 2012 begonnen aan zijn tweede termijn van vijf jaar.

Er wordt binnen de VN een permanent debat gevoerd over het hervormen van diverse VN-instellingen. Er bestaat grote onenigheid tussen de lidstaten over de aard en reikwijdte van de hervormingen. Over het doel zijn de lidstaten - en de VN-organisatie zelf - het wel helemaal eens: de VN moet de uitdagingen van de 21ste eeuw beter het hoofd kunnen bieden. Omdat te realiseren moet de VN efficiënter werken. Ook is er sprake van het wijzigen van de opmaak van de Veiligheidsraad, om meer landen toe te laten als permanent lid. De raad zou geen goede afspiegeling meer zijn van de wereld van vandaag.

10.1.2. Het WPAY voor de jeugd

Het intergouvernementele akkoord dat een omvattend mandaat voor de Verenigde Naties inzake Jeugd aangeeft, is het World Programme of Action for Youth (WPAY), dat werd aangenomen in 1995

op de tiende verjaardag van het eerste Internationale Jaar van de Jeugd. Het geeft vijftien prioritaire beleids- en actiedomeinen weer die gericht zijn op jongeren.

Meer info: <http://undesadspd.org/Youth/WorldProgrammeofActionforYouth.aspx>

Werken met jeugd was eveneens een punt dat werd opgenomen in het vijfjarig actieprogramma (2012) van Secretaris-Generaal Ban Ki-Moon, om tegemoet te komen aan de noden van de grootste generatie jongeren die de wereld ooit heeft gekend. De actiepunten hierbinnen zijn het uitwerken van een VN-actieplan voor jeugd, het opzetten van een speciaal jongerenprogramma onder UN Volunteers en het aanduiden van een speciale VN-adviseur voor jeugd (de in 1984 geboren Jordaan Ahmad Alhendawi). Deze laatste heeft op zijn beurt een actieprogramma voor jeugd aangenomen, dat zich onder andere inzet voor meer structurele vormen van jeugdparticipatie bij de VN en een betere implementatie van het WPAY.

De actie die de Verenigde Naties onderneemt op vlak van “jeugd” gebeurt via heel wat agentschappen, programma’s, fondsen, kantoren, organisaties en initiatieven die op een of andere manier een focus hebben op jeugd (vb. UNICEF, UNDESA (de unit jeugd valt daaronder), UNFPA, ILO (hebben net een speciale vertegenwoordiger aangesteld), UNDP, Alliance of Civilisations, ...). Dit heeft tot gevolg dat de situatie van jonge mensen vaak een sectorale focus krijgt, zonder een gemeenschappelijk werkplan. Een Inter-Agency Network on Youth Development (IANYD) werd in 2010 opgericht om de effectiviteit van het werk van de Verenigde Naties op vlak van jeugd te vergroten en daarnaast bestaan er heel wat mechanismes voor een betere samenwerking op het terrein. Hoewel er reeds vooruitgang is geboekt in de coördinatie van de activiteiten van de VN-familie op vlak van jongeren, blijft de uitdaging bestaan.

Tegen 2015 moeten overheden een nieuwe ontwikkelingsagenda hebben klaarliggen, ter opvolging van de Millennium Development Goals (MDG)-ontwikkelingsagenda. Op dit moment vinden er consultaties plaats en worden er rapporten opgesteld over hoe deze agenda eruit moet zien. Het is belangrijk dat jongerenkwesties opgenomen worden, jongerenparticipatie in het gehele proces verzekerd is en dat deze agenda universeel wordt, dat deze ook van toepassing is op onze regering.

79

10.1.3. UNICEF

De 'United Nations International Children's Emergency Fund' (UNICEF) is een VN-organisatie die zich wereldwijd inzet voor het welzijn van kinderen. De organisatie biedt met name (nood)hulp op het gebied van gezondheid, onderwijs en ontwikkeling aan arme en/of door rampen getroffen kinderen in derdewereldlanden. UNICEF steunt hulpprojecten in circa 155 landen. In veel van deze projecten wordt samengewerkt met lokale overheden, CSO's en allerlei andere private organisaties. Informatie via:

<https://www.unicef.be>

10.1.4. Unesco

De UNESCO is de VN-organisatie voor Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur. Ze wil de vrede en de veiligheid in de wereld bevorderen door internationale samenwerking te stimuleren op het vlak van onderwijs, natuurwetenschappen, sociale en menswetenschappen, cultuur en communicatie en informatie. 195 landen zijn lid van de UNESCO.

De UNESCO organiseert om de twee jaar een jeugdforum, dat voorafgaat aan de algemene vergadering van de UNESCO. Dat forum is voor jongeren van over de hele wereld een unieke gelegenheid om met elkaar van gedachten te wisselen over de UNESCO-thema's en hun ideeën over te brengen aan de lidstaten van de UNESCO. Ook Vlaanderen probeert steeds een vertegenwoordiger naar dat forum af te vaardigen. Informatie via <http://www.unesco-vlaanderen.be>

10.1.5. VN & Kinderrechten

Kinderen hebben al bijna 25 jaar hun eigen rechten. Beleidmakers uit 193 landen hebben besloten kinderen extra bescherming te geven door het VN-Kinderrechtenverdrag (1989) te bekrachtigen. Er is geen ander mensenrechtenverdrag waar zoveel landen lid van zijn. In het VN-kinderrechtenverdrag zijn politieke, burgerlijke, economische, culturele en sociale rechten opgenomen. Een verschil met andere mensenrechtenverdragen is dat er participatierechten in zijn opgenomen, waarmee het belang van de meningen van kinderen aangegeven wordt.

Het VN-Kinderrechtenverdrag heeft op dit moment twee protocollen: het Facultatief Protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie en het Facultatief Protocol inzake de betrokkenheid van kinderen in gewapende conflicten. In afwachting van voldoende ratificaties zal er op termijn een derde Facultatief Protocol in werking treden die het mogelijk maakt dat kinderen hun klachten over de schending van hun rechten aan het VN-Kinderrechtencomité kunnen voorleggen.

Het VN-Kinderrechtencomité in Genève ziet toe op de naleving door landen van hun kinderrechtenverplichtingen. De landen die lid zijn van het verdrag moeten elke vijf jaar aan het VN-Kinderrechtencomité rapporteren over de kinderrechtensituatie in hun land en de vooruitgang die geboekt is door toedoen van hun beleid. CSO's maken parallel een alternatieve rapportage met hun bevindingen. Het VN-Kinderrechtencomité houdt vervolgens een bijeenkomst met alle partijen waarna ze een aantal aanbevelingen doet aan de regering. In België trad het VN-Kinderrechtenverdrag in 1992 in werking. Ook de twee protocollen zijn op België van toepassing. Alle Belgische overheden, dus ook de Vlaamse overheid, hebben de verplichting om het VN-Kinderrechtenverdrag en de protocollen in hun beleidsdomeinen toe te passen.

<http://www.kinderrechtencommissariaat.be/verdrag-en-protocollen-kinderrechtenverdrag>

10.1.6. De World Health Organization - WHO

(Wikipedia) De Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organization, WHO) is een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties gevestigd in Genève met als doel wereldwijde aspecten van de gezondheidszorg in kaart te brengen, activiteiten op het gebied van de gezondheidszorg te coördineren en de gezondheid van de wereldbevolking te bevorderen. De WHO werd op 7 april 1948 opgericht door de Verenigde Naties/Jaarlijks wordt deze dag als Wereldgezondheidsdag met een thema in het nieuws gebracht. De Wereldgezondheidsorganisatie houdt zich ook bezig met classificatie van aandoeningen (ICD-10) en geneesmiddelen (ATC-codering).

<http://www.who.int/en>

10.1.7. De Wereldbank

(Wikipedia) De Wereldbank is 's werelds grootste instituut voor ontwikkelingssamenwerking. Zij verstrekt leningen aan ontwikkelingslanden en middeninkomenslanden, met als voornaamste doel het bestrijden van armoede. De internationale bank is technisch gezien een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties.

De financiële steun van de Wereldbank wordt gebruikt voor veel verschillende zaken, van structurele hervormingen van de gezondheid- en onderwijssector van een land, tot milieu- en infrastructuurprojecten zoals dammen, wegen en nationale parken. Daarbij stelt de Wereldbank stringente eisen aan haar cliënten: zogenaamde structurele aanpassingen worden vereist, waaronder anticorruptie maatregelen en verregaande privatisering van overheidsdiensten.

Informatie hierover via <http://www.worldbank.org>

10.1.8. ILO (Internationale Arbeidsorganisatie)

De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), meestal bekend onder de Engelse afkorting ILO (International Labour Organization), is een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties. Ze houdt zich bezig met arbeidsvraagstukken. De zetel van de organisatie is in Genève.

10.2. DE OESO

(overgenomen uit Wikipedia) De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) (Frans: Organisation de coopération et de développement économiques OCDE. Engels: Organisation for Economic Cooperation and Development OECD) is een samenwerkingsverband van 34 landen om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren. De aangesloten landen proberen gezamenlijke problemen op te lossen en trachten internationaal beleid af te stemmen.

De organisatie begon in 1947 als een Europese organisatie onder de naam "Organisatie voor Europese Economische Samenwerking" (OEES) om te helpen bij het Marshallplan voor de wederopbouw van Europa na de Tweede Wereldoorlog. In 1961 werd de organisatie hervormd naar de huidige OESO, waarvan ook niet-Europese landen lid konden worden.

De organisatie is ook bekend als statistische organisatie met onder andere de Better Life Index. Ook worden regelmatig rapporten (met een sterke reputatie) gepubliceerd. Zeker over onderwijs (PISA) maken deze grote indruk en kunnen het beleid van landen, regio's en de EU zeker beïnvloeden.

De lidstaten van de OESO zijn overwegend welvarende landen.

<https://www.oecd.org>

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: DE TEKST VAN DE EU-RESOLUTIE OVER HET JEUGDWERK (2010)

“IN HET LICHT VAN:

De eerste Europese Jeugdwerkconventie van 7-10 juli 2010 in Gent (België), waar het belang van jeugdwerk werd onderstreept;

EN IN HET BESEF VAN HETGEEN VOLGT:

- *Volgens het nieuwe kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018) (hierna het „nieuwe kader”) zijn de doelstellingen op dat gebied als volgt:*
- *het creëren van meer gelijke kansen in onderwijs en werkgelegenheid, en*
- *actief burgerschap en sociale inclusie van en solidariteit onder alle jongeren bevorderen.*
- *Het nieuwe kader omvat acht actiegebieden (3) waarop sectoroverschrijdende initiatieven inzake jeugdbeleid genomen moeten worden, waaraan het jeugdwerk een bijdrage kan leveren. Andere belangrijke actiegebieden zijn mensenrechten en democratie, culturele diversiteit en mobiliteit.*
- *De Raad was van oordeel dat binnen dit nieuwe kader „jeugdwerk” een brede term is, waaronder een breed scala van activiteiten van sociale, culturele, educatieve of politieke aard valt, zowel van en voor als met jongeren. Dergelijke activiteiten omvatten ook steeds vaker sport en diensten voor jongeren.*
- *Een aantal grondbeginselen moet in acht genomen worden in alle beleidsmaatregelen en activiteiten in verband met jeugdwerk, namelijk het belang van de bevordering van gendergelijkheid en de bestrijding van alle vormen van discriminatie, onder eerbiediging van de rechten en de beginselen die onder meer in de artikelen 21 en 23 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn vastgelegd, de inachtneming van mogelijke, aan diverse factoren toe te schrijven verschillen in levensomstandigheden, behoeften, aspiraties, interesses en attitudes van jongeren, en het beschouwen van alle jongeren als een hulpbron voor de samenleving.*
- *De bestrijding van armoede en sociale uitsluiting is een van de kerndoelstellingen van de Europese Unie en haar lidstaten. Sociale uitsluiting schaadt het welzijn van burgers en beperkt hun capaciteit zich uit te drukken en aan het maatschappelijk leven deel te nemen. Armoede en sociale uitsluiting moeten zowel intern, binnen de Europese Unie, worden bestreden als extern, overeenkomstig de millenniumdoelstellingen voor ontwikkeling van de VN;*

ONDERSCHRIJVEN HET VOLGENDE:

- *In alle lidstaten zijn er talloze kinderen en jongeren, jeugdwerkers en jeugdleiders van diverse achtergronden die deelnemen aan, voordeel hebben bij of actief zijn in rijkgeschakeerde jeugdwerkactiviteiten. Deze activiteiten vinden plaats in vele contexten en hebben betrekking op verschillende thema's die hun leven en dagelijkse realiteit betreffen.*
- *Jeugdwerk heeft betrekking op buitenschoolse activiteiten en op specifieke vrijetijdsactiviteiten, en is gebaseerd op niet-formele en informele leerprocessen en op vrijwillige deelname. Deze activiteiten en processen worden uitgevoerd in zelfbeheer of in gezamenlijk beheer, of worden beheerd onder educatieve of pedagogische begeleiding van professionele of vrijwillige jeugdwerkers en jeugdleiders, en kunnen onder invloed van verschillende factoren ontwikkeld en gewijzigd worden.*
- *Jeugdwerk wordt op verschillende manieren georganiseerd en uitgevoerd (door organisaties die door jongeren zelf worden geleid, organisaties voor de jeugd en informele groepen, of door jeugddiensten en overheden) en wordt vormgegeven op lokaal, regionaal, nationaal en Europees niveau, op grond van bijvoorbeeld de volgende elementen:*
- *de gemeenschap en de historische, sociale en politieke context waarin het jeugdwerk plaatsvindt,*
- *het streven om alle kinderen en jongeren, vooral de kansarme, in te sluiten en hun de kans te geven om te groeien,*

- *de betrokkenheid van jeugdwerkers en jeugdleiders,*
- *de organisaties, diensten of aanbieders, al dan niet van de overheid of geleid door jongeren,*
- *de gebruikte benadering of methode om rekening te houden met de behoeften van jongeren.*
- *In veel lidstaten spelen ook lokale en regionale autoriteiten een belangrijke rol bij het steunen en opbouwen van lokaal en regionaal jeugdwerk.*

ORDELEN HET VOLGENDE:

- Jongeren maken deel uit van een steeds complexer wordende samenleving. Zij worden gevormd door een verscheidenheid aan invloeden en milieus, het gezin, de school, het werk, leeftijdgenoten en de media. In dat verband kan het jeugdwerk een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van jongeren.
- Jeugdwerk — dat een aanvulling vormt op formeel onderwijs — kan kinderen en jongeren aanzienlijke voordelen bieden in de vorm van vele uiteenlopende vormen van niet-formeel en informeel leren en passende, gerichte benaderingen.
- *Jeugdwerk zet jongeren aan tot het nemen van verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid voor hun acties door hun een actieve rol te geven bij de ontwikkeling en uitvoering ervan. Jeugdwerk kan zorgen voor een aangename, veilige, inspirerende en plezierige omgeving waarin alle kinderen en jongeren, individueel of als lid van een groep, zich kunnen uiten, van elkaar kunnen leren, elkaar kunnen ontmoeten, en kunnen spelen, onderzoeken en experimenteren.*
- *Daarnaast moet het jeugdwerk jongeren de mogelijkheid bieden om een brede waaier van persoonlijke en professionele vaardigheden te ontwikkelen, zonder stereotypering, alsmede sleutelcompetenties die van waarde kunnen zijn voor de moderne samenleving. Het kan derhalve een belangrijke rol spelen in de ontwikkeling van de autonomie, de eigen verantwoordelijkheid en de ondernemingsgeest van jongeren.*
- *Door het overdragen van universele waarden als mensenrechten, democratie, vrede, antiracisme, culturele diversiteit, solidariteit, gelijkheid en duurzame ontwikkeling kan het jeugdwerk ook een sociale meerwaarde hebben omdat het:*
 - *maatschappelijke participatie en verantwoordelijkheid, vrijwillige betrokkenheid en actief burgerschap kan bevorderen;*
 - *het maatschappelijk middenveld op alle niveaus (bijvoorbeeld intergenerationele en interculturele dialoog) kan versterken;*
 - *kan bijdragen tot de ontwikkeling van de creativiteit, het cultureel en sociaal bewustzijn, het ondernemerschap en de innovatie van jongeren;*
 - *mogelijkheden kan bieden voor de sociale insluiting van alle kinderen en jongeren;*
 - *dankzij een veelheid aan flexibele, snel aanpasbare methoden, kansarme jongeren kan bereiken.*
- *Het jeugdwerk speelt zo meerdere rollen in de samenleving, en kan een bijdrage leveren aan met jongeren verband houdende beleidsgebieden, zoals een leven lang leren, sociale insluiting en werkgelegenheid.*
- *Jeugdwerk heeft, ongeacht of het op vrijwillige dan wel op professionele basis gebeurt, een aanzienlijk sociaaleconomisch potentieel, omdat het economische activiteit kan generen, infrastructuur en economische voordelen genereert en de (jeugd)werkgelegenheid stimuleert. De arbeidsmarkt kan baat hebben bij de persoonlijke en professionele vaardigheden en competenties die in het kader van jeugdwerk door zowel deelnemers als jeugdwerkers en jeugdleiders zijn verworven. Die vaardigheden en competenties moeten voldoende op hun waarde worden geschat.*

Het programma Jeugd in actie levert een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van jeugdwerk op alle niveaus, het ontwikkelen van competenties bij jeugdwerkers en jeugdleiders en de erkenning van het niet-formeel leren in jeugdwerk door middel van mobiliteitservaring voor lerenden en netwerken voor jeugdwerkers en jeugdleiders;”

BIJLAGE 2: AFKORTINGEN & BEGRIPPEN

AAVR EU	De Algemeen afgevaardigde van de Vlaamse Regering bij de EU: deel van Belgische Permanente Vertegenwoordiging. De AAVR EU zorgt voor de coördinatie van het EU-beleid van de Vlaamse overheid in verbinding met o.a. het Federale en EU-niveau
Advisory Council on Youth	Officieel vertegenwoordigingsorgaan van jeugd NGO's en jeugdleden in de Raad van Europa
Antici (groep)	Het zijn de Antici die de vergaderingen van Coreper II voorbereiden. Dit zijn de directe medewerkers van de Permanente Vertegenwoordigers, verder is ook een vertegenwoordiger van de Europese Commissie, een medewerker van het secretariaat-generaal van de Raad en een medewerker van de juridische dienst van de Raad aanwezig.
Asiel- en Migratiefonds	Het Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie brengt de vroegere programma's Europees Integratiefonds en Europees Vluchtelingenfonds samen. Net zoals in de vorige programmaperiode is er een budget voorzien voor nationale en transnationale projecten. Het fonds heeft betrekking op alle aspecten van migratie, namelijk asiel, legale migratie, integratie en terugkeer van personen die illegaal in de EU verblijven (heeft geen betrekking op EU-burgers).
BENELUX	Structureel samenwerkingsverband tussen de naties België, Nederland en Luxemburg
Bilateraal	Een bilateraal verdrag is een overeenkomst tussen twee (bi) staten. Ook de EU kan bilaterale verdragen sluiten, denk bijvoorbeeld aan een handelsverdrag met IJsland zodat invoerheffingen verdwijnen. Belangrijk hierbij is het internationaal rechterlijk basisbeginsel <i>Pacta sunt servanda</i> dat stelt dat in werking getreden verdragen door de verdragspartijen moeten worden nageleefd, in goeder trouw, én dat staten zich niet mogen beroepen op hun nationaal recht om het verdrag opzij te schuiven.
CDEJ	Comité Directeur de la Jeunesse: intergouvernementeel orgaan van de Raad van Europa ter voorbereiding van het jeugdbeleid van de RVE
Comité van de Regio's	<p>Het Comité van de Regio's (CvdR) is het politieke assemblee die als spreekbuis fungeert van de lokale en regionale overheden bij de totstandkoming van EU-beleid en -wetgeving.</p> <p>De Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie zijn in bepaalde gevallen verplicht advies te vragen aan het Comité van de Regio's (CvdR), voordat zij een besluit kunnen nemen. De Raad, Commissie of Europees Parlement kunnen het CvdR ook uit eigen beweging om advies vragen. Daarnaast heeft het comité het recht om op eigen initiatief adviezen uit te brengen.</p>
Connecting Europe Facility	EU-ondersteuning voor transport, energie en telecommunicatie
Conseil Consultatif	Adviesorgaan van jeugdwerkers bij het CDEJ van de Raad van Europa

Conseil Joint	Ontmoeting van Conseil Directeur de la Jeunesse (CDEJ) en Conseil Consultatif binnen de Raad van Europa
COORMULTI	Een intra-federaal overlegplatform (binnen België), op federaal niveau, waar gemeenschappen/gewesten en de federale overheid samen het internationaal beleid van België voorbereiden
COREPER	Coördinatie van de permanente vertegenwoordigers van alle lidstaten van de EU: de structuur van de nationale ambassadeurs (diplomaten) bij de EU. Er bestaan twee Corepers. Coreper bestaat in twee samenstellingen: in Coreper I vergaderen de adjunct-PV's over technische dossiers. In Coreper II gaan de PV's zelf eerder politieke dossiers (Buitenlandse Zaken, Raad Algemene Zaken, etc.) bespreken. COREPER 1 is belast met o.a. jeugd
COSME	EU-ondersteuning voor KMO's
Creatief Europa	Een onderdeel van het programma van de EU, ondersteunend voor internationale samenwerking voor cultuur, creativiteit, audiovisueel enz. (via Vlaamse Departement CJSM)
CSO	Civil Society Organization: een instelling/vereniging/voorziening die niet tot de overheid behoort en er ook niet door wordt bestuurd of gecontroleerd. In het verleden ook NGO (<i>niet gouvernementele organisatie</i>) genoemd.
Cultureel samenwerkingsakkoord	Een wettelijk bekrachtigde samenwerking tussen bv. Vlaamse overheid en een andere overheid beperkt tot culturele zaken - bilateraal
De Europese Commissie	De Europese Commissie is het uitvoerende orgaan van de Europese Unie. Ze is verantwoordelijk voor het indienen van wetsvoorstellen, het beheren van de EU-begroting, het handhaven van het EU-recht (in samenwerking met het Hof van Justitie), en het vertegenwoordigen van de EU op internationaal niveau
Departement Cultuur, Jeugd en Media	Het Vlaamse ministerie, dus ambtenaren, belast met de voorbereiding en uitvoering van het Vlaams beleid voor cultuur, jeugd en media
Departement Buitenlandse Zaken	Het Vlaamse ministerie voor buitenlandse zaken: ambtenaren belast met de voorbereiding en uitvoering van het internationaal beleid van de Vlaamse overheid
DG's	De Directoraten-generaal: ambtelijke structuur van de EU, de ministeries van de EU
EAC	EU - Directoraat-generaal (ministerie) van Education and Culture
ECB	Europese Centrale Bank: een van de zeven EU-instellingen
EER De Europese Economische Ruimte	Een akkoord in 1992 tussen de landen van de Europese Gemeenschap (EG) (later de Europese Unie) en de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA), met uitzondering van Zwitserland. Het akkoord bevordert vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal tussen de deelnemende landen. Ook wordt er samengewerkt op economisch gebied. De ruimte is ontstaan om de landen van de EVA die niet

	opgingen in de Europese Unie toch te laten profiteren van het vrije verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal in de Europese Unie. Hiervoor moest wetgeving van de EU worden ingevoerd in de EER-staten. Zwitserland onderhandelde mee over toetreding tot de EER, maar de bevolking wees in een referendum de toetreding tot de EER af. Het EER-akkoord blijft nu enkel van toepassing op de relaties met IJsland, Noorwegen en Liechtenstein. Inmiddels is onder andere het vrije verkeer van personen met Zwitserland geregeld middels de toetreding van Zwitserland tot het Verdrag van Schengen. Personencontroles aan de Zwitserse grens zijn hiermee sinds 12 december 2008 opgeheven. Liechtenstein is in 2009 tot het Schengenakkoord toegetreden
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EPOS	Epos stimuleert en ondersteunt samenwerking, internationalisering en mobiliteit in onderwijs en vorming. Epos staat in voor de uitvoering in Vlaanderen van Europese en internationale programma's en acties voor onderwijs, vorming, opleiding en levenslang leren.
Erasmus+	Europees programma voor onderwijs, jeugd en sport
ERYICA	European Youth Information and Counselling Agency
ESC	Economisch en Sociaal Comité
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU-instellingen	De Europese Unie beschikt over zeven instellingen, waarvan er vier zuiver politiek zijn
Eurocommissaris	Commissaris (één per lidstaat), lid van de Europese Commissie, voorgesteld door de lidstaten, aangeduid door de Voorzitter van de Europese Commissie, belast met een aantal bevoegdheden. Een vorm van Europese minister
Europa van de Burgers	Een onderdeel van het programma van de EU, ondersteunend voor allerlei initiatieven die het Europees burgerschap stimuleren (via Vlaamse Departement CJSM)
European Youth centers	Europese Jeugdcentra (o.a. in Straatsburg en Budapest)
European Youth Forum	Een Europese structuur die de belangen van jongeren en jeugdorganisaties behartigd. Adviserende bevoegdheid, samengesteld uit vertegenwoordigers jeugdleden van de lidstaten en vertegenwoordigers van jeugdwerkstructuren op EU-niveau
Europees Hof van Justitie	Het Hof van Justitie ziet erop toe dat de EU-wetgeving in alle landen van de EU op dezelfde wijze wordt geïnterpreteerd en toegepast. Het regelt verder juridische geschillen tussen nationale regeringen en EU-instellingen. In bepaalde omstandigheden kunnen ook particulieren, bedrijven en organisaties zaken bij het Hof aanhangig maken als zij menen dat hun rechten door een EU-instelling zijn geschonden.

Europees Jeugdfonds	Jeugdfonds van de Raad van Europa voor o.a. de financiering van vernieuwende jeugdwerkprojecten
Europees Parlement	Een politieke instelling van de EU, bestaande uit rechtstreeks verkozen parlementsleden (om de 5 jaar)
Europese Commissie	De Europese Commissie is het uitvoerend orgaan van de EU die de belangen van de Europese Unie als geheel gaat behartigen. Om de vijf jaar krijgt elke lidstaat 1 commissaris, die verder alle banden met zijn moederland moet doorknippen. In totaal werken er nog zo'n 23.000 personeelsleden bij de departementen, beter bekend als Directoraten-Generaal. Elke DG is bevoegd voor een specifiek beleidsterrein en maakt o.a. wetsontwerpen die echter pas officieel zijn na een goedkeuring van het college van commissarissen.
Europese Raad	De Europese Raad bestaat uit staatshoofden en regeringsleiders van de lidstaten, de commissievoorzitter, en de permanente voorzitter die sinds het Verdrag van Lissabon de vergaderingen leidt. Het was de Belg Herman Van Rompuy die de eer had deze functie als eerste in te vullen, ondertussen nam de Pool Donald Tusk deze taak over. Ook de Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid woont de vergaderingen bij. De ER geeft de nodige impulsen voor de ontwikkeling van de Unie en bepaalt de algemene politieke beleidslijnen en prioriteiten, de ER staat als het ware aan het roer van het Europese schip. Belangrijk is op te merken dat de ER echter geen wetgevende bevoegdheid heeft! Sinds 2000 vinden alle samenkomsten trouwens in Brussel plaats.
Europese Rekenkamer	Een van de zeven EU-instellingen
Europese Unie	De EU is een economisch en politiek partnerschap van voorlopig 28 landen die een groot deel van het Europese continent beslaan. Het is een unieke actor op het toneel van de wereldpolitiek die ontstaan is in de nasleep van de Tweede Wereldoorlog. De gedachte achter dit project is dat wederzijdse (initieel economische) vervlechting oorlog onmogelijk moet maken.
Europese Unie	Een internationale overheid met als lidstaten 28 Europese landen
EVA	De Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) is een samenwerkingsverband tussen Liechtenstein, Noorwegen, IJsland en Zwitserland. De associatie is beter bekend onder de Engelstalige afkorting EFTA.
Exclusieve verdragen	Verdragen gesloten door Vlaanderen met buitenlandse partners, zonder de federale overheid. Zij hebben uitsluitend betrekking op Vlaamse bevoegdheden. De federale regering kan via een bijzondere wet wel controle uitoefenen op het sluiten van exclusieve verdragen. Zij kan de Vlaamse verdragsprocedure enkel in uitzonderlijke gevallen schorsen (zie artikel 81 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen). De federale overheid heeft evenwel nog geen gebruik gemaakt van haar bevoegdheid om exclusieve verdragen in een van de vier uitzonderlijke gevallen te blokkeren

EYCA	Europese Jeugdkaart vereniging
Federaal niveau	In België: alles wat op het Belgische niveau wordt geregeld
FOD Buitenlandse Zaken	Het Belgische ministerie (FOD = Federale Overheidsdienst) voor buitenlandse zaken
Fractie	Een onderdeel van het Europees Parlement, waarin parlementsleden zich in internationale ideologische families verzamelen, bv. Christendemocraten, socialisten, liberalen...
Gemengde Verdragen	Verdragen van de Vlaamse overheid: ze hebben zowel betrekking op federale als op Vlaamse bevoegdheden. Zij moeten door de regeringen en de parlementen van de federale overheid en van Vlaanderen goedgekeurd worden. De federale en de Vlaamse overheid moeten elkaar informeren over de instemming van hun regeringen en parlementen. De procedure wordt gecoördineerd door de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken
Gestructureerde dialoog	Methode om binnen de EU op een dialogerende wijze bepaalde thema's inhoud en vorm te geven (bv. jeugd)
Horizon 2020	Horizon2020 is hét Europese subsidieprogramma voor Onderzoek en Innovatie in Europa.
IANYD	Inter-Agency Network on Youth Development: interdisciplinaire structuur binnen de VN om de inspanningen voor jeugd binnen de VN te optimaliseren
ILO	Onderdeel van de VN, Internationale Arbeidsorganisatie
In foro interno, in foro externo	Het Belgisch buitenlands beleid kunnen we samenvatten via deze Latijnse spreuk. Het houdt in dat de Belgische deelstaten ook bevoegd zijn voor de internationale aspecten van hun interne bevoegdheden. Zo zijn de gewesten bevoegd voor leefmilieu, het zijn dan ook die gewesten die op het internationale of Europese niveau onderhandelen en die de bijhorende verdragen moeten goedkeuren.
Instemmingsdecreet	Eens een verdrag is goedgekeurd en ondertekend door de vertegenwoordigers van de betrokken (deel-)staten of organisaties, wordt het in Vlaanderen ter instemming voorgelegd aan het parlement en als decreet gestemd
Intergouvernementeel	Samenwerking tussen overheden waarbij er geen overdracht van bevoegdheden gebeurt, maar waarbij ze zich onderling voor een aantal afspraken formeel engageren
Internationaal Cultureel Akkoord	Hiermee spreken partijen hun wil uit om op het ruime vlak van cultuur, onderwijs en wetenschap samen te werken en kennis uit te wisselen. Ook het jeugdbeleid zit hierin vervat. Is gelijk aan een cultureel samenwerkingsakkoord. Vaak zijn jeugd en cultuur een onderdeel van een internationaal samenwerkingsakkoord – dat sectoroverschrijdend is
Internationaal	Officiële overeenkomst tussen Vlaanderen en een andere lidstaat of

samenwerkingsakkoord	regio in de wereld.
Internationaal Vlaanderen (IV)	Het departement IV geeft mee vorm aan het internationaal beleid van de Vlaamse regering, zo bouwt het mee aan een open, dynamisch en solidair Vlaanderen. Het levert expertise op vlak van internationaal ondernemen, internationale samenwerking, toerisme, en buitenlands beleid. Kan worden beschouwd als het Vlaams ministerie van Buitenlandse Zaken
Intra-federaal	De samenwerking tussen gemeenschappen/gewesten binnen een Belgische context
Jeugd	Een deel van de bevolking binnen bepaalde leeftijdsgrenzen. Deze leeftijdsgrenzen variëren, wettelijk, sociaal-cultureel enz.
Jeugd in Actie	EU-programma voor internationale projecten van jongeren en jeugdorganisaties
Jeugdbeleid	Het geheel van expliciete (uitdrukkelijke) beleidsvoering van een overheid gericht op de categorie jeugd
Jeugdwerk	Het geheel van initiatieven voor/van/door jonge mensen
JINT	JINT (vzw) stimuleert en ondersteunt de internationale uitwisseling en samenwerking van jongeren en jeugdorganisaties.
Jongerenambassadeurs	Project Vlaamse jeugdraad in voorbereiding en opvolging van de Europese gestructureerde dialoog
KCS	Kenniscentrum Sociaal Europa
Life+	EU-ondersteuning voor het leefmilieu
Mertens(groep)	Het is de Mertensgroep die op zijn beurt Coreper I gaat voorbereiden, de groep dankt zijn naam aan de Belg Vincent Mertens de Wilmars die tijdens het Belgische voorzitterschap van 1993 deze groep voor het eerst bijeenbracht.
Millenium Development Goals (MDG)	De millenniumdoelstellingen, Verenigde Naties Millennium Development Goals, richten zich op het uitbannen van wereldwijde armoede. Regeringsleiders van 189 landen hebben in september 2000 de United Nations Millennium Declaration ondertekend. Daarmee verbinden zij zich aan het behalen van de doelstellingen. De millenniumdoelstellingen zijn vertaald in acht concrete doelen, die – tenzij anders vermeld - in 2015 moeten worden behaald. Per doel zijn prestatie-indicatoren vastgesteld, die apart te meten zijn. De voortgang wordt gemeten ten opzichte van de situatie in 1990. Vanaf 2016 zijn deze doelstellingen vervangen door de Duurzame ontwikkelingsdoelen.
MoU - Memorandum of Understanding	Internationale overeenkomst tussen twee overheden op het niveau van de regeringen – niet gewettigd door de parlementen, dus mindere status dan een internationaal akkoord. Druk vooral wenselijkheid uit

Multilateraal	Een multilateraal verdrag is dan een samenwerkingsverband bestaande uit meer dan twee partners. Een bekend voorbeeld hiervan zijn de Verdragen van Genève die de rechtsregels ten tijde van een gewapend conflict vastleggen.
NADIA	Netwerk Archivering van Documenten
Natiestaat	Een 19 ^{de} eeuwse constructie in Europa waarbij er naties = landen ontstonden met elk een quasi volledige soevereiniteit. O.a. de vorming van de EU en decentralisering verdween een groot deel van de soevereiniteit van de natiestaat
OESO	De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) (Frans: Organisation de coopération et de développement économiques OCDE. Engels: Organisation for Economic Cooperation and Development OECD). Samenwerkingsverband van 34 landen om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren
Open coördinatiemethode	Een methode om tot besluiten te komen via een proces van overleg en waarbij iedereen vrijwillig tot een consensus toetreedt... dus op het tempo van diegene die zich het moeizaamst naar een consensus beweegt
Partnership	Partnership tussen de Europese Commissie en de Raad van Europa op vlak van jeugdangelegenheden
Permanente Vertegenwoordiging bij de EU	De PV is dag in dag uit de schakel tussen het nationale en het Europese niveau. Deze posten bestaan uit de ambassadeurs (oftewel Permanente Vertegenwoordigers) van de lidstaten aan de EU, hun adjunct, en gespecialiseerde nationale ambtenaren (attachés) die de technische details van het Europese wetgevende proces regelen.
Politieke instellingen van de EU	Vier (van de zeven) EU-instellingen: het Europees Parlement, de Europese Commissie, de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad
Portfolio	Raad van Europa jeugdwerkers portfolio: opsomming van wat een jeugdwerker aan vorming heeft doorlopen + status daarvan
Raad (van de Europese Unie)	De Raad heeft eigenlijk geen vaste leden en bestaat uit de minister die bevoegd is voor het behandelde onderwerp. Zo komen de ministers van milieu samen indien het over milieuzaken gaat. De Raad Algemene Zaken (ministers van Buitenlandse Zaken) zal wel de samenhang tussen de verschillende raadsformaties in het oog houden. De belangrijkste taken van de Raad zijn de wetgevende taken, de begrotingstaken, de beleidsbepalende, en de coördinerende taken. De Raad kunnen we eigenlijk vergelijken met een ijsberg, het zichtbare topje is de bijeenkomst van ministers naargelang het domein. Maar de meeste knopen worden eerder doorgehakt in de gespecialiseerde Raadswerkgroepen (met de eerder besproken attachés) of in het Coreper door de (adjunct)PV's en hun naaste medewerkers.

Raad van de Europese Unie	Een politieke instelling van de EU waarin de vakministers van de lidstaten elkaar ontmoeten en het EU-beleid per bevoegdheid voeren
Raad van Europa	We mogen dit niet verwarren met de Raad (van de Europese Unie) of de Europese Raad. Deze instelling, gevestigd in Straatsburg, heeft namelijk niets met de EU te maken. De RVE werd in het leven geroepen in 1949 met als doel de bevordering van de democratie en de mensenrechten in het gehele Europese continent (zo omvat het niet alleen de EU landen, maar ook Turkije en de Russische Federatie). Het belangrijkste gesloten verdrag van deze instelling is dan ook het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Belangrijk is ook het Europese Hof voor de Rechten van de Mens waar men zich kan beroepen op dit verdrag dat door alle leden is getekend. Naast democratie en mensenrechten stimuleert de RVE ook culturele diversiteit, bv. op het gebied van architectuur, tv- en filmproducties.
Raad van Europa	Structureel samenwerkingsverband van Europese naties: het “grote” Europa. Is geen overheid
Raadswerkgroepen	EU Werkgroepen waarin experts (meestal ambtenaren) van de lidstaten (attachees) per bevoegdheid samenwerken om de Coreper inhoudelijk en strategisch voor te bereiden
Salto	Jeugd Resource centra die door de Europese Commissie werden opgezet om de Youth in Action projectindieners en de Nationale Agentschappen te ondersteunen. In Europa kennen wij er zo 8 waaronder één ondergebracht bij JINT rond sociale inclusie.
Samenwerkingsakkoord	Een wettelijk bekrachtigde samenwerking tussen bv. Vlaamse overheid en een andere overheid - bilateraal
Soevereiniteit	Het recht en de macht om voor zichzelf wetten te maken – verwant met autonomie
SOIA	Strategisch Overlegorgaan voor Internationale Aangelegenheden: een Vlaamse structuur die het beleid van het Departement Buitenlandse Zaken mee voorbereidt
Subsidies	Overdracht van geld van een overheid naar ... andere overheden, particuliere instellingen of individuen
Supranationaal	Een internationale samenwerking waarin de natiestaten bevoegdheden overdragen naar een hogere overheid = de EU. De EU is dus voor een aantal bevoegdheden een supranationale overheid
UN DESA	United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA)
UNESCO	Onderdeel van de VN voor cultuur en erfgoed en educatie
UNFFA	Het Bevolkingsfonds van de Verenigde Naties (United Nations Population Fund, afgekort UNFPA) is een organisatie van de Verenigde Naties, die zich inzet voor het promoten van het recht van iedere man, vrouw en kind op een gezond leven met gelijke kansen

UNICEF	Onderdeel van de VN, het Kinderfonds
Verenigde Naties	Een internationaal, wereldwijde structuur waarin de landen van de wereld elkaar ontmoeten en standpunten innemen
Vleva	Vlaams-Europees Verbindingsagentschap
VN-kinderrechten	Internationaal verdrag (1992) waarin de politieke, burgerlijke, economische, culturele en sociale rechten voor minderjarigen zijn opgenomen en bindend voor wie ze ondertekende
VWEU	Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie. Dit Verdrag regelt de werking van de Unie en bepaalt de gebieden, de afbakening en de voorwaarden van uitoefening van haar bevoegdheden. Dit Verdrag en het Verdrag betreffende de Europese Unie vormen de verdragen waarop de Unie is gegrondvest. Deze twee verdragen, die dezelfde juridische waarde hebben, worden aangeduid met de term "de Verdragen"
Wereldbank	De Wereldbank is 's werelds grootste instituut voor ontwikkelingssamenwerking: verstrekt leningen aan ontwikkelingslanden en middeninkomenslanden, met als voornaamste doel het bestrijden van armoede. De internationale bank is technisch gezien een gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties
WHO	Instelling verwant aan de VN: de Wereld GezondheidsOrganisatie
WPAY	World Programme of Action for Youth: programma van de VN
Youth Wiki	Tool van de Europese Commissie om een beter (in)zicht te verwerven in jeugdbeleid in de 28 lidstaten

BIJLAGE 3: DE TOTSTANDKOMING VAN DE EUROPESE WETGEVING: PROCEDURE

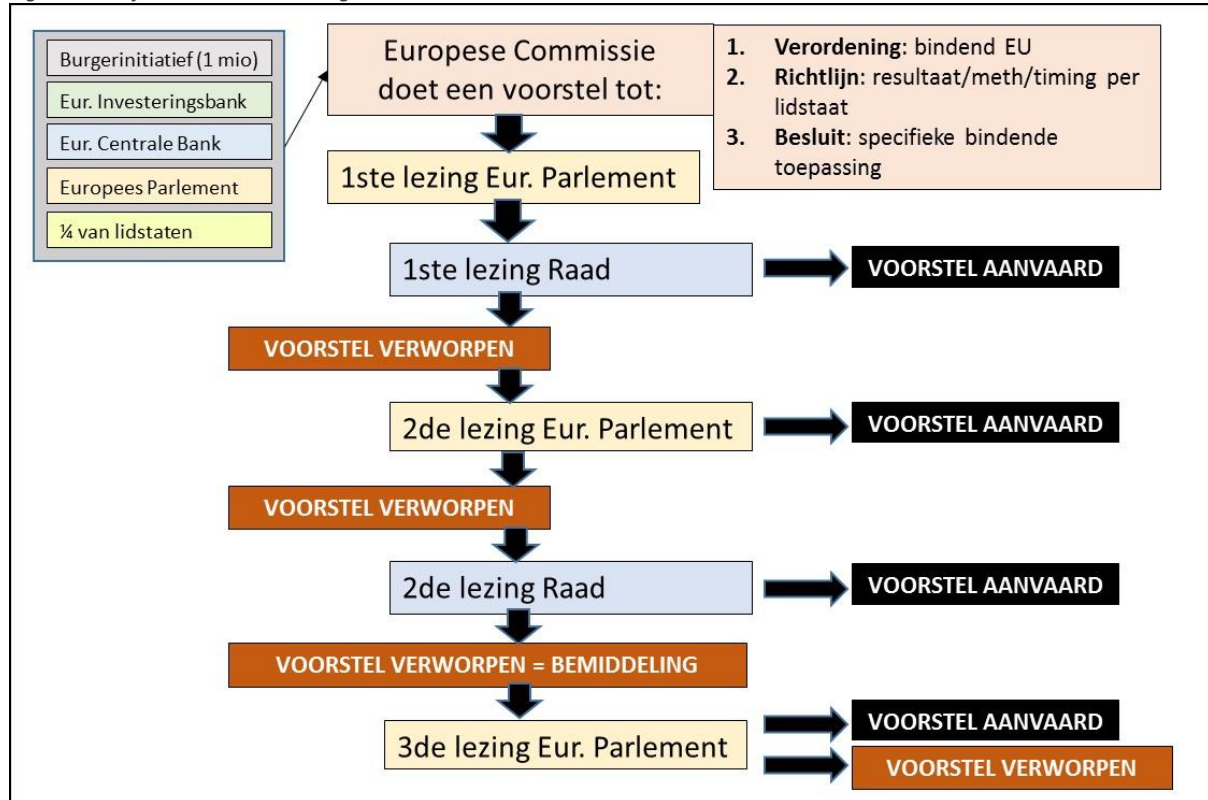
De Europese Commissie stelt wetgevingsvoorstellen op uit eigen initiatief, op voorstel van andere EU-instellingen of van EU-landen, of naar aanleiding van een burgerinitiatief, vaak na openbare raadplegingen. Het definitieve voorstel wordt tegelijk aan het Europees Parlement, de Raad en de nationale parlementen toegezonden, en in sommige gevallen ook aan het Comité van de Regio's en het Europees Economisch en sociaal Comité.

1. De gewone wetgevingsprocedure begint met het voorleggen van een wetgevingsvoorstel aan het Europees Parlement en de Raad. De gewone wetgevingsprocedure is momenteel van toepassing op 85 afgebakende beleidsterreinen die de meeste gebieden bestrijken waarop de EU bevoegd is.
2. Het "initiatiefrecht" komt toe aan de Europese Commissie. Zij is bevoegd voor het indienen van de meeste wetgevingsvoorstellen. Het Parlement en de Raad kunnen de Commissie echter verzoeken om met een voorstel te komen, en in enkele nauwkeurig omschreven gevallen kunnen andere instellingen voorstellen indienen.
3. Het Parlement kan (met een meerderheid van zijn leden) de Commissie om indiening van een voorstel verzoeken wanneer het van mening is dat EU-wetgeving nodig is met het oog op de uitvoering van de Verdragen. Als de Commissie weigert om een voorstel in te dienen, moet zij deze weigering toelichten.
4. De Raad kan (met gewone meerderheid) de Commissie verzoeken, alle studies te verrichten die de ministers wenselijk achten ter verwezenlijking van gemeenschappelijke doelstellingen, en hem alle terzake dienende voorstellen te doen.
5. In de volgende zeer specifieke gevallen bieden de Verdragen de mogelijkheid om de gewone wetgevingsprocedure te starten:
 - op initiatief van een kwart van de lidstaten (justitiële samenwerking in strafzaken en politieke samenwerking); op aanbeveling van de Europese Centrale Bank (bepaalde artikelen van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank);
 - op aanbeveling van de Europese Centrale Bank (bepaalde artikelen van de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank);
 - op verzoek van het Hof van Justitie van de Europese Unie (instelling van gespecialiseerde rechtbanken die worden toegevoegd aan het Gerecht en die in eerste aanleg kennis nemen van bepaalde categorieën van beroepen in specifieke aangelegenheden, bepaalde artikelen van de statuten van het Hof van Justitie van de Europese Unie);
 - op verzoek van de Europese Investeringsbank.
6. Een voorstel van de Commissie kan ook een gevolg zijn van een Europees burgerinitiatief: met een miljoen handtekeningen van Europese burgers kan de Commissie ertoe aangezet worden om een bepaald initiatief in overweging te nemen.
7. Elk belangrijk Commissievoorstel, die een belangrijke wijziging inhoudt op het vlak van wetgeving of beleid, moet gebaseerd zijn op openbare raadplegingen en een zogenaamde effectenbeoordeling (impact assessment in het Europees jargon). De Commissie is verplicht om nationale en andere deskundigen, wetenschappers, het middenveld, ngo's en internationale organisaties (waar relevant) te raadplegen, wanneer ze overweegt om een nieuw wetsvoorstel te doen. Dergelijke raadplegingen kunnen verschillende vormen aannemen, zoals de opening van een vragenlijst over het thema op een specifiek daarvoor voorziene website of de publicatie van een groenboek. Ook gewone burgers kunnen over het algemeen reageren.
8. De effectenbeoordeling neemt de vorm aan van een werkdocument van de Europese Commissie dat het wetsvoorstel vergezelt. Hierin verantwoordt de Commissie de keuzes die het maakt in het wetsvoorstel. De bedoeling van de effectenbeoordeling is ervoor te zorgen dat elk wetsvoorstel goed onderbouwd is, dat duidelijk is wat de mogelijke economische, sociale en ecologische gevolgen van het voorstel zijn, dat het gebaseerd is op een analyse van verschillende opties, dat het rekening houdt met relevante wetenschappelijke literatuur, dat het ook rekening houdt met

de mening van directe en indirecte belanghebbenden en de brede bevolking en dat het voorstel wel degelijk gerechtvaardigd is op basis van rechtsgronden in de Europese verdragen en Europese secundaire wetgeving.

9. Zowel de effectenbeoordeling als het wetsvoorstel als dusdanig zijn de eindproducten van een interne raadpleging tussen de diensten van de Commissie om te garanderen dat met alle aspecten van de betrokken materie rekening wordt gehouden en om beleidscoherentie te garanderen. Het is namelijk niet de bedoeling dat een beoogde maatregel in één beleidsgebied als effect heeft dat de maatregelen uit een ander beleidsgebied teniet wordt gedaan. Het overleg tussen de Commissiediensten gebeurt via een formele procedure, de zogenaamde *inter-service coordination*, waarin een specifieke DG wordt aangeduid om als trekker op te treden. Die staat in voor de redactie van het voorstel, dat door de betrokken Commissiediensten wordt nagekeken, aangevuld en gewijzigd, waar nodig. Dit loopt niet altijd van een leien dakje en leidt vaak tot hevige interne discussies, waarop de buitenwereld geen zicht op heeft. Vaak dienen meningsverschillen tot op het hoogste administratieve niveau worden beslecht. De juridische dienst en het secretariaat-generaal van de Europese Commissie hebben het laatste woord over het ontwerp van Commissievoorstel dat aan het College van Commissarissen zal worden voorgelegd. Een wetsvoorstel kan niet aan het College worden voorgelegd zonder een effectenbeoordelingsrapport en zonder dat dit rapport een positieve evaluatie kreeg van een speciale eenheid van de Commissie die zich specifiek bezighoudt met het monitoren en beoordelen van de kwaliteit van dergelijke rapporten.
10. Vóór de Commissarissen zich over het voorstel uitspreken en het goedkeuren, passeert het ontwerp van voorstel via de kabinetten van de Commissarissen, die het voorstel verder polijsten en de laatste meningsverschillen trachten weg te nemen. Het Commissievoorstel wordt gewoonlijk door het College van commissarissen goedgekeurd via een schriftelijke procedure (geen discussie in het college) of een mondelinge procedure (het dossier wordt in het College van commissarissen besproken). Na goedkeuring door het College wordt het in het Publicatieblad van de Europese Unie gepubliceerd als een ontwerp van wetstekst. Het heeft dus nog geen wettelijke waarde.
11. De Commissie legt haar wetgevingsvoorstel (normaal gesproken voor een verordening, richtlijn of besluit) dan aan het Europees Parlement en de Raad voor, maar ook aan alle nationale parlementen in de EU en, waar van toepassing, aan het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité. De Raad en het Europees Parlement bestuderen het voorstel en onderhandelen over amendementen teneinde tot een definitieve tekst te komen waarover ze beiden akkoord kunnen gaan. Deze onderhandelingen kunnen lang duren en verlopen in etappes (zie hieronder). Wanneer beide formeel in plenaire zitting met de tekst instemmen (over het algemeen is dat met een gewone meerderheid in het Europees Parlement en een gekwalificeerde meerderheid in de Raad, nl. 55% van de lidstaten die samen 65% van de bevolking vertegenwoordigen), is deze bekrachtigd en kan de wetstekst in werking treden.

Figuur 14 Wijze van besluitvorming binnen de EU

Rol van de nationale parlementen

Krachtens protocol nr. 1 betreffende de rol van de nationale parlementen en protocol nr. 2 betreffende de beginselen van subsidiariteit en evenredigheid bij het Verdrag betreffende de Europese Unie kunnen de nationale parlementen binnen een termijn van acht weken een gemotiveerd advies uitbrengen als ontwerpwetgeving naar hun mening niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel. Ieder nationaal parlement heeft twee stemmen. In een nationaal parlementair stelsel met twee kamers heeft elk van de twee kamers één stem.

Indien ten minste een derde van de nationale parlementen van mening is dat de ontwerpwetgeving niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, moet het ontwerp opnieuw in overweging worden genomen ("gele kaart")³⁸. Na de heroverweging op grond van een "gele kaart" kan de indienende instelling (meestal de Commissie) besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken.

Voorts moet in het kader van de gewone wetgevingsprocedure, indien een eenvoudige meerderheid van de nationale parlementen van mening is dat het ontwerp van wetgevingshandeling niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, het voorstel opnieuw door de Commissie worden bekeken ("oranje kaart"). Op grond van een dergelijke heroverweging kan de Commissie besluiten het ontwerp te handhaven, te wijzigen of in te trekken. Als de Commissie besluit het voorstel te handhaven, moet zij haar standpunt motiveren. Het Europees Parlement en de Raad moeten dan, alvorens de eerste lezing af te ronden, nagaan of het voorstel verenigbaar is met het subsidiariteitsbeginsel. Als het Parlement met een eenvoudige meerderheid van zijn leden of de Raad met een meerderheid van 55% van zijn leden van mening is dat het voorstel niet strookt met het subsidiariteitsbeginsel, wordt het niet verder behandeld.

³⁸ De drempel wordt verlaagd tot een vierde, wanneer het een ontwerp van wetgevingshandeling betreft dat is ingediend op basis van artikel 76 VWEU (justitiële samenwerking in strafzaken en politieke samenwerking)

Adviezen van het Comité van de Regio's en het Economisch en Sociaal Comité

Het Economisch en Sociaal Comité (ESC) en het Comité van de Regio's (CvdR) moeten door de Commissie en de Raad over bepaalde aangelegenheden worden geraadpleegd of wanneer de Raad dit opportuun acht. Zo moet het ESC-advies uitbrengen over het economisch en sociaal beleid en moet het CvdR worden geraadpleegd als het over milieu, onderwijs en vervoer gaat. De Raad of de Commissie kan een termijn vaststellen voor het uitbrengen van een advies. Ook het Europees Parlement heeft de mogelijkheid de twee comités te raadplegen. Daarnaast kunnen de comités uit eigen beweging adviezen uitbrengen.

Terugblik

Het klinkt en is logisch dat het begrip internationaal duidt op relaties die zich tussen naties ontwikkelen. Dan volgt onvermijdelijk de vraag wat is een natie. Historici vertellen dan meteen het verhaal van de 19de eeuw met natievorming een van de belangrijkste kenmerken – althans in Europa. Op de basis van de Franse revolutie, de Napoleontische periode en het daaropvolgende Congres van Wenen (Metternich), veranderde een lappendeken van allerlei post-feodale grondgebieden (koninkrijkes, hertogdommen, graafschappen e.a.) in een reeks van natiestaten. Deze evolutie ging gepaard met heel wat revoluties, oorlogen en voortdurende diplomatie. O.a. België (1830), maar tal van andere landen vonden hun ontstaan. Groot-Brittannië behield zijn wereldomvattende almacht, Rusland bleef grotendeels geïsoleerd, maar de rest van Europa kreeg z'n beslag in politieke structuren rond een gecreëerde "natie". Deze natie, vaak gebaseerd op romantische en niet altijd zo waarheidsgetrouwe historische heroïek, vertoonde al eigenschappen van een democratie (bv. een min of meer scheiding van machten, een uitdijend kiesrecht en meerpartijensystemen) maar bleef in essentie een erg centralistisch en vaak dictatoriaal geleide overheid. De natievorming werd ingevuld als een proces van identificatie met een historisch ideaal, een mythe waarin een volk uit de oudheid werd vereenzelvigd met de nieuw gecreëerde staat. Daarbij trachtte men om de notie "staat" samen te laten vallen met deze van een "volk". De geschiedenis bood daarvoor tal van kansen die met grote interpretatieve vrijheid werden gegrepen. Voorbeelden hiervan: de Oude-Belgen, de Batavieren (Nederland), de Galliërs en Vercingetorix (Frankrijk), de middeleeuwse idealen (Duitsland en Italië) enz. Geen van deze Europese naties had ooit in het verleden in deze vorm bestaan, maar de creatie van mythes, met heldenverhalen en grote leiders, zorgde voor de emotionele humuslaag voor dit nationalisme. Sommige van deze natiecreaties namen veel tijd in beslag, o.a. Duitsland en Italië. Voor Oost-Europa en het nabije Oosten zou het nog even langer duren, tot na WO I. De desintegratie van Dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije en het Ottomaanse Rijk leidde naar heel wat nieuwe natiestaten. Deze vonden hun beslag na verdrag van Versailles (1919), dat schiep overal ter wereld een nieuwe orde. Zo ontstonden o.a. de Baltische staten, Polen, Roemenië, Tsjecho-Slowakije, Bulgarije, Joegoslavië en een ganse reeks van Arabische staten. Het kolonialisme werd grotendeels ongemoeid gelaten. Voor het einde daarvoor zou WO II als katalysator dienen.

98

Volksnationalisme als decentrale tegenbeweging

De natiestaten kwamen tot stand via een kluwen van politieke en zeker ook economische factoren (belangen), gesausd met historische fabels en mythes. België kan hier bijna als schoolvoorbeeld gelden. Het ontstaan (na een vorm van revolutie tegen koning Willem I van Oranje) werd getolereerd en zelfs gestimuleerd door Groot-Brittannië dat in België een gedroomde buffer zag tussen Frankrijk, Pruisen en Nederland. De veel latere wereldoorlogen zouden deze hypothese bewijzen.

Natiestaten zijn top down creaties, waarbij heel bewust een strategie hoort die de bewoners van deze nieuwe, vaak heel kunstmatige staten, moet enthousiasmeren. Natievorming gaat daarom altijd gepaard met heel wat activiteiten, vlaggen, liederen, helden en tal van andere symbolen die tot warme identificatie moet leiden. Daarbij speelde zeker ook de heroïek van het leger – die wordt decennia later overgenomen door sportteams.

Natuurlijk ontstond er, zelfs van het prille begin, weerstand tegen deze vorm van kunstmatig gebouwde identificatie. Hoewel de natiestaten quasi overal konden rekenen op een grote meerderheid van patriotten die er een heus vaderland in vonden, toch botsten deze nieuwe staatkundige, politiek-economische en ook historische (re)constructies met andere, soms veel oudere vormen van natiegevoel. Niet zelden hing dit samen met een min of meer uitgesproken of zelfs vage vorm van volksverbondenheid. Taal en een gemeenschappelijk (of zo gepercipieerd) verleden droegen daartoe bij. In zowat alle Europese landen vindt men deze vormen van een ander

nationalisme, soms ook volksnationalisme genoemd – dit in tegenstelling tot het staatsnationalisme. Een (groot) deel van dit volksnationalisme kon zich op een veel duidelijker en geloofwaardig historisch verhaal beroepen, zodat deze vorm van identificatie veel minder kunstmatig leek dan deze van de natiestaat. Voorbeelden hiervan zijn er te over, van Schotten, Ieren en Welshmen over Bretoenen, Occitanen naar Catalanen, Basken; van Friezen en Vlamingen naar Zwaben, Slovaken, Slovenen, Oekraïners enz. Een quasi oneindige reeks die zich momenteel een beetje laat herkennen in wat het Europa der Regio's wordt genoemd. Een echt kritische toets kan niet anders dan vaststellen dat ook dit volksnationalisme zichzelf in mythes en historische opsmuk koestert. Het volksnationalisme vertoont vaak evenveel kunstmatig gecreëerde identiteit dan de grote vijand, nl. de natiestaat. Sommige volksnationalistische partijen kiezen voor een links profiel (bv. Schotland, Baskenland, Catalonië), andere voor een duidelijk rechts en zelfs fascistisch (Vlaams Belang, Kroaten e.a.).

Het hoeft weinig betoog dat dit alternatief voor de natiestaat heel wat turbulenties verwekt en verwekte. Ook hier liggen de soms zeer gewelddadige voorbeelden voor het rapen, Ierland (en later Noord-Ierland), Basken, de scheiding van Tsjechië en Slowakije, het uiteenspatten van voormalig Joegoslavië en iets verder de Koerden, Armeniërs enz. Een groot deel van de recente geschiedenis laat zich bloedig schrijven door de botsing van volksnationalisme en de natiestaten. Vlaanderen, Schotland enz. zijn minder virulente voorbeelden. Toch zijn al deze processen erg beweeglijk en blijven ze, soms met oprispingen, voor politieke e.a. problemen zorgen.

De voorbije decennia kan men niet voorbij aan een toenemende decentralisatie binnen de meeste natiestaten. Hoewel er sterke (sommigen zouden deze conservatief noemen) krachten zijn die het doorslaggevend belang van de natiestaat blijven verdedigen, lijken meer volks/taal/cultuurgebonden regio's aan belang te winnen. In toenemende mate worden zijn bepalend voor belangrijke beleidskavels, in uitzonderlijke gevallen is er een sterke onafhankelijkheidsdrang merkbaar. Schotland, Catalonië, Baskenland en ook Vlaanderen zijn daarbij voorbeelden.

De EU als centraliserende overheid

Reeds na WO I ontstond een ideaal om supranationaal een wereldorde te creëren. De Volkerenbond tijdens het interbellum lukte daar niet in. Meer concreet werden de Europese plannen na WO II. Gestaag, systematisch maar blijkbaar onstilbaar groeide er een structurele en verregaande samenwerking tussen steeds meer West-Europese landen. De Benelux als nucleus breidde snel uit, over multinationale economische structuren (EGKS), naar een gemeenschappelijk Europese economische ruimte (EEG) tot een echte, gelegitimeerde bovennationale overheid, de Europese Unie. Dit proces van groei en uitbreiding kende en kent vele dimensies:

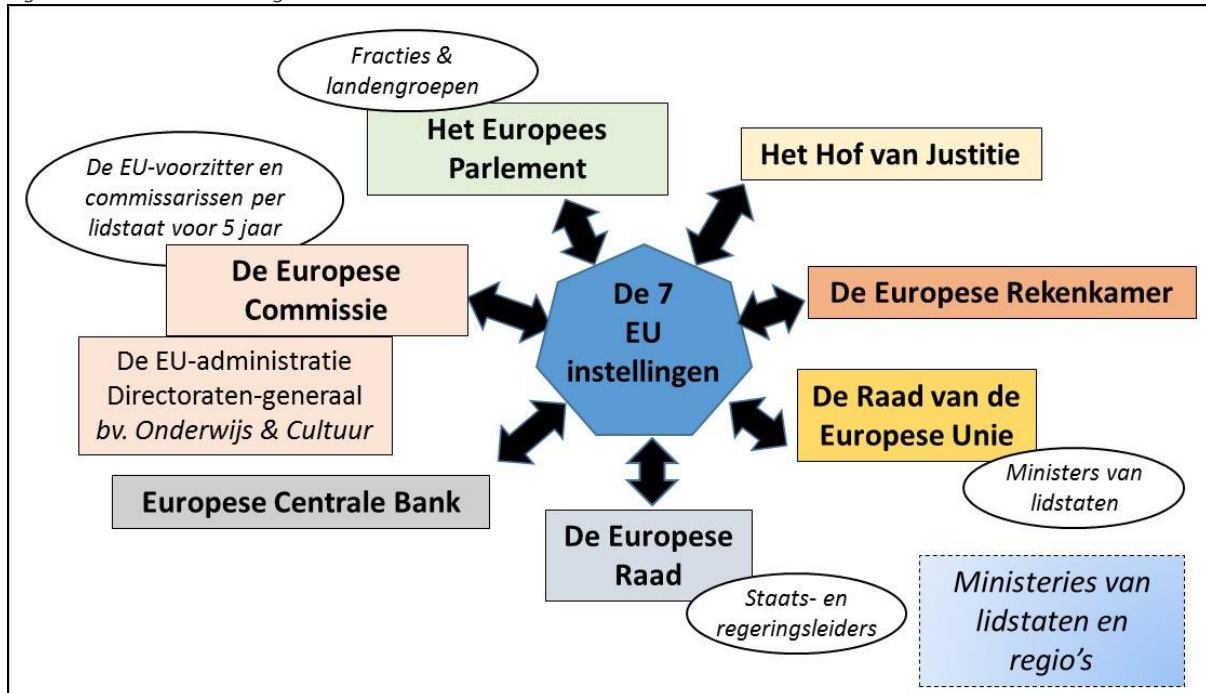
- Steeds meer landen sloten en sluiten aan, van West-Europa tot Scandinavië, Groot-Brittannië en na 1990 ook steeds meer Oost-Europese landen;
- De competenties van deze supranationale structuur groeiden in de breedte (hoeveelheid) en in de diepte (impact). Momenteel wordt een grote meerderheid van de nationale wetten gebaseerd op Europese richtlijnen;
- De status van deze structuur evolueerde van een vrijblijvende club naar economische gedeelde regels tot een legitieme overheid (met een rechtstreeks – per natie – verkozen wetgevende macht), een specifieke vorm van uitvoerende macht en een rechtbank.

Deze EU-centralisering ontkleedde de natiestaat nog veel ingrijpender dan de decentralisering naar de regio's. De onmiskenbaar sterke ontwikkeling van de EU steunt op een grote politieke consensus, hoewel deze het voorbije decennium stevig afbrokkelt. In quasi alle lidstaten groeide een euroscepticisme, soms echt radicaal verkondigd door (vooral) rechts-liberale en uiterst rechtse partijen. Hoewel de EU onmiskenbaar een erg economisch-liberale koers voer (met bv. de richtlijnen van de ultraliberaal Bolkenstein over de almacht van de vrije concurrentie), huiveren nogal wat

politieke families voor de centralistische regeldrift en de markt corrigerende maatregelen (bv. voor landbouw, staal e.a.). Voor de extreemrechtse partijen vormt de EU een aanslag op de almacht van het nationalisme, zowel het staatsnationalisme (bv. Le Pen/Front National en Wilders/PVV) als het volksnationalisme (bv. De Winter/Vlaams Belang).

BIJLAGE 5: DE ZEVEN INSTELLINGEN VAN DE EU

Figuur 19 De zeven instellingen van de EU

BIJLAGE 6: BELEIDSOUTPUT VAN DE EU INZAKE JEUGDBELEID

- 1988: BESLUIT VAN DE RAAD van 16 juni 1988 tot vaststelling van een actieprogramma ter bevordering van de uitwisseling van jongeren in de Gemeenschap - Jeugd voor Europa-programma" (88/348/EEG) (88/348/EEG) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:31988D0348>
- 2001: Op 21 november 2001 wordt het Witboek van de Commissie – Een nieuw elan voor Europa's Jeugd uitgebracht. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=uriserv%3Ac11055>
- 2008: Aanbeveling van de Raad van 20 november 2008 over de mobiliteit van jonge vrijwilligers in de Europese Unie. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32008H1213\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32008H1213(01))
- 2009: in april 2009 brengt de Europese Commissie de EU-strategie voor jongeren – Investeren en empowerment uit. Een vernieuwde open coördinatiemethode om op de uitdagingen en kansen voor jongeren in te spelen van 2009 werd aangedrongen op een betere erkenning voor jongeren van vaardigheden die zijn verworven door niet-formeel leren en daarbij werd de noodzaak onderstreept van een volledig gebruik van de op EU-niveau vastgestelde instrumenten voor de validatie van kennis, vaardigheden en competenties voor de erkenning van kwalificaties. De strategie werd ondersteund door de resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018). http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2009.311.01.0001.01.NLD&toc=OJ:C:2009:311:TOC
- 2010: aanbeveling van de Raad van 15 september 2010 over Jeugd in beweging – de leermobiliteit van jongeren bevorderen. Referentie: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:52010PC0478>
- 2012: geconsolideerde versie van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (26 oktober 2012) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT> en http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_nl.htm . Specifiek: Artikel 165 (oud artikel 149 VEG) met daarin "2. Het optreden van de Unie is erop gericht: de ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren en jongerenwerkers te bevorderen, en de deelneming van jongeren aan het democratisch leven van Europa aan te moedigen" + aanbeveling van de Raad van 20 december 2012 betreffende de validatie van niet-formeel en informeel leren. Referentie: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32012H1222\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32012H1222(01))
- 2013: Verordening (EU) nr. 1288/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2013 tot vaststelling van "Erasmus+": het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32013R1288>
- 2016: Richtlijn (EU) 2016/801 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van derdelanders met het oog op onderzoek, studie, stages, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisseling, educatieve projecten of au-pairactiviteiten. Referentie: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX%3A32016L0801>

<https://www.vleva.eu/nieuws/8-cijfers-die-bewijzen-dat-brussel-de-hoofdstad-van-europa>

Brussel de hoofdstad van de Europese Unie? Officieel heeft de EU geen hoofdstad, maar wij wisten wel beter. En dankzij 'Brussels-Europe in Figures 2016' hebben we nu ook de cijfers om het te bewijzen. Hieronder vindt u acht weetjes die de voetafdruk van Europa in Brussel meten.

20 Europese instellingen

Er zijn 20 verschillende Europese instellingen aanwezig in Brussel. Daaronder vallen de 4 belangrijkste: de Europese Commissie, de Europese Raad, de Raad van de Europese Unie en het Europees Parlement. Die laatste heeft niet alleen een stek in Brussel. Eens per maand verhuist het Europees Parlement voor 4 dagen naar Straatsburg voor de plenaire vergaderingen. En haar Secretariaat-Generaal? Dat ligt in Luxemburg.

40 000 jobs

De Europese instellingen stellen samen ongeveer 40.000 mensen tewerk in Brussel. In vergelijking met de situatie voor de laatste uitbreiding van de EU in 2004, betekent dat een stijging met 25 procent. De Europese Commissie is de grootste EU-werkgever in Brussel met meer dan 25.000 personeelsleden, gevolgd door het Europees Parlement met 6300 werknemers en het Raadssecretariaat met 3000 werknemers.

1,7 miljoen m² kantoorruimte

De Europese instellingen nemen, verspreid over 74 verschillende gebouwen, 1,7 miljoen vierkante meter kantoorruimte in Brussel in. 1 miljoen vierkante meter daarvan wordt ingenomen door de Europese Commissie alleen. De EU neemt hiermee 13% van de totale kantoorruimte in Brussel en 44% van de Brusselse Leopoldwijk in.

20 000 lobbyisten

Brussel telt minstens 20.000 (individuele) lobbyisten. In het transparantieregister van de Europese instellingen zijn ongeveer 8.700 organisaties geregistreerd, waarvan het totale budget voor EU-lobbying jaarlijks ongeveer € 1 miljard bedraagt. 30% hiervan heeft een kantoor in Brussel en besteedt minstens € 256 miljoen per jaar aan lobbying.

1 000 journalisten

De EU trekt in Brussel bijna 1000 'vaste' journalisten en 478 media aan. Tijdens Europese tops kan dat oplopen tot 1700. Met 137 geaccrediteerde journalisten voert België de landenlijst aan.

5 400 diplomaten

Brussel huisvest 5400 diplomaten. Dat is het hoogste aantal van de wereld.

300 regionale vertegenwoordigingen

Vandaag zijn 300 regio's en lokale overheden fysiek vertegenwoordigd bij de EU in Brussel.

Vier Europese scholen

Brussel telt 4 Europese scholen waarin ongeveer 12.000 leerlingen schoollopen.

Meer cijfers over Europa in Brussel? Die vindt u op de website van visit.brussels.

Waarom Brussel?

De Europese Unie is belangrijk voor Brussel en Brussel is belangrijk voor de Europese Unie. Dat is na het lezen van deze cijfers wel duidelijk. Maar waarom deze stad? In 1958 werd beslist dat de hoofdzetel van de EEG in Brussel zou liggen. Deze eenvoudige beslissing luidde een transformatie van onze hoofdstad in.